



Wiadomości *Uniwersyteckie*

32 | Nauka i ludzie

Dźwięki Bożego Narodzenia – o znaczeniu i pięknie kołęd. Rozmowa z dr Agatą Kusto z Katedry Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego UMCS

36 | Nauka i ludzie

Historia ma przyszłość. Rozmowa z prof. dr. hab. Robertem Litwińskim – kierownikiem Katedry Metodologii i Badań nad XX–XXI w. UMCS oraz prezesem Polskiego Towarzystwa Historycznego

64 | Kartka z kalendarza

45 lat Muzeum UMCS. Część I





Wręczenie odznaczeń państwowych i resortowych, 28 listopada 2025 r.

Fot. Michał Piłat, Bartosz Proll



Spis treści

WYDARZENIA

- 4** | Z życia Uczelni
- 9** | Nasze sukcesy
- 16** | Twarze komercjalizacji
- 18** | Na wydziałach

NAUKA I LUDZIE

- 32** | Dźwięki Bożego Narodzenia – o znaczeniu i pięknie kolęd. Rozmowa z dr Agatą Kusto z Katedry Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego UMCS
- 36** | Historia ma przyszłość. Rozmowa z prof. dr. hab. Robertem Litwińskim – kierownikiem Katedry Metodologii i Badań nad XX–XXI w. UMCS oraz prezesem Polskiego Towarzystwa Historycznego
- 39** | Granica meksykańsko-amerykańska matrycą dla innych granic? Rozmowa z dr Ewą Antoszek z Katedry Anglistyki i Amerykanistyki UMCS
- 42** | My kontra oni. Komentarz o polaryzacji politycznej

NASI ABSOLWENCI

- 46** | Kilka ról, jedna droga, czyli jak się rodzi pasja do nauki. Rozmowa z r. pr. dr Barbarą Pietrzyk-Tobiasz – rzecznikiem praw doktoranta Krajowej Reprezentacji Doktorantów, absolwentką UMCS

WYDARZENIA NAUKOWE

- 49** | Konferencja poświęcona prof. Marii Pożniak-Niedzielskiej
- 50** | Centrum American Corner UMCS działa już dwa lata!
- 52** | Współpraca z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Kurowie

- 53** | Współczesne wyzwania mediacji – międzynarodowa konferencja naukowa
- 54** | Rozwój współpracy z Politechniką Lwowską
- 55** | Children of the Night: International Dracula Congress 2025
- 56** | Debata „Między ekologią a prawem – jak znaleźć równowagę”
- 57** | Zamówienia publiczne w świecie nauki
- 58** | Konferencja jubileuszowa prof. Leszka Leszczyńskiego
- 59** | Prof. Grzegorz Janusz u Marszałka Sejmu RP
- 59** | Wizyta studyjna badaczy z Vilnius Tech
- 60** | Odzieranie z mitów. O sporcie antycznym na poważnie
- 61** | Konferencja „Jezici i kulture u vremenu i prostoru 12” w Nowym Sadzie
- 62** | CeReClimEn UMCS na konferencji o zrównoważonym rozwoju i społecznej odpowiedzialności uczelni

KARTKA Z KALENDARZA

- 63** | Zjazd Absolwentów Archeologii UMCS
- 64** | 45 lat Muzeum UMCS. Część I

SPRAWY STUDENCKIE

- 71** | GIS Day 2025
- 72** | Studenci wybrali
- 73** | Studenci WMFI w fabryce DELL Technologies
- 74** | Studenci UMCS w międzynarodowym świecie grafiki warsztatowej
- 76** | ZTL UMCS w Indonezji
- 77** | Spotkanie z Poleskimi Psami Ratowniczymi
- 77** | Sala relaksu i wyciszenia na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa



Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

PL ISSN 1233-216X

Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1606, 20-031 Lublin,
tel. 81 537 54 19

e-mail: wiadomosci@mail.umcs.pl
www.wiadomosci.umcs.pl

Redakcja: Magdalena Cichocka, Ewa Kawalko-Marczuk (redaktor naczelny), Michał Piłat (fotograf), Bartosz Proll (fotograf), Katarzyna Skatecka, Magdalena Wołoszyn-Mróż

Współpracownicy: Agata Dzyr, Sara Filipiak, Monika Gabryś-Stawińska, Teresa Klimowicz, Andrzej Kokowski, Ihor Kolisnichenko, Eliza Komierzyńska-Orlińska, Urszula Lewartowicz,

Julia Maj, Kamil Michaluk, Anna Pastuszka, Tomasz Poślada, Adrian Skubiszewski, Maciej Szymoniak, Paulina Turyło-Nowak, Michał Zembrzycki

Projekt graficzny i skład: Studio DTP Academicon, ntp@academicon.pl,
<http://dtp.academicon.pl/>

Druk: Magic

Nakład: 420 egzemplarzy

Okladka: fot. Michał Piłat

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

III Ogólnopolskie Forum Kultury Studenckiej. Relacje, komunikacja, wspólnota

Od lewej: Jarosław Koziara, Beata Stepaniuk-Kuśmierzak, prof. Radosław Dobrowolski i Izabela Paśtuszeko

W dn. 5–6 listopada w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka odbyło się III Ogólnopolskie Forum Kultury Studenckiej – najważniejsze w Polsce spotkanie osób tworzących i wspierających kulturę studencką. Tegoroczna edycja przebiegała pod hasłem „Relacje w komunikacji: sieci kultury”, koncentrując się na znaczeniu współpracy, dialogu i integracji środo-

wisk studenckich w kontekście przemian społecznych i edukacyjnych.

Forum, zainicjowane w 2019 r. przez ACKiM UMCS Chatka Żaka, stanowi platformę wymiany doświadczeń między przedstawicielami uczelni, instytucji kultury, samorządów i organizacji studenckich. Trzecia edycja zgromadziła w Lublinie wielu uczestników z całego kraju: dyrektorów akademickich ośrodków kultury, artystów, badaczy i studentów zaangażowanych w działalność kulturalną.

Pierwszy dzień Forum rozpoczął się wykonaniem piosenki „List z Chatki” przez aktorów spektaklu „2129” z gościnnym udziałem autora tekstu – Łukasza Jemioły. Podczas uroczystej gali wręczono tytuły Ambasadorów Kultury Studenckiej, mające na celu wyróżnienie osób szczególnie zasłużonych dla rozwoju kultury studenckiej. Wśród laureatów znaleźli się: Łukasz Jemioła, Kabaret Smile, Krzysztof Cugowski oraz Janusz Opryński. Wieczór zakończył się spektaklem muzycznym „Piraci” w wykonaniu grupy artystycznej Chatki Żaka – Teatru Fatum oraz spotkaniem integracyjnym.

Drugiego dnia uczestnicy wzięli udział w debacie pt. „Relacje w komunikacji: sieci kultury. Dokąd zmierza kultura studencka?”. W trakcie rozmów obecni byli przedstawiciele: Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środowisk akademickich, władz miasta, instytucji kultury oraz jednostek zrzeszonych w ramach Forum. Debata dotyczyła kondycji kultury studenckiej w Polsce, wyzwań komunikacyjnych między jednostkami oraz roli kultury w przeciwdziałaniu zjawisku rezygnacji ze studiów i podniesieniu satysfakcji ze studiowania. Podkreślano, że aktywność kulturalna pełni dziś kluczową funkcję w budowaniu dobrostanu psychicznego studentów i wzmacnianiu ich tożsamości akademickiej.

Uczestnicy Forum mieli też okazję zapoznać się z wynikami ogólnopolskiej ankiety diagnozującej stan zrzeszonych jednostek, opracowanej przez centra kultury studenckiej działające w ramach Forum. Wyniki badań wskazały m.in. na potrzebę zwiększenia finansowego i organizacyjnego wsparcia dla akademickich centrów kultury oraz na znaczenie edukacji kulturalnej w programach uczelni.



Fot. Bartosz Proń



Fot. Bartosz Proń

Kulminacyjnym momentem było podpisanie porozumienia o współpracy pomiędzy Centrum Kultury w Lublinie a Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej, działającym poprzez ACKiM UMCS Chatka Żaka, pod patronatem Miasta Lublin oraz Narodowego Centrum Kultury. To pilotażowy projekt łączący potencjały Uczelni i Miasta w rozwoju kultury studenckiej i miejskiej.

Porozumienie podpisali: prof. dr hab. Radosław Dobrowolski – rektor UMCS, Rafał Koziański – dyrektor Centrum Kultury w Lublinie, Beata Stepaniuk-Kuśmierzak – zastępca prezydenta Miasta Lublin ds. kultury, sportu i partycypacji oraz Izabela Pastuszko – dyrektor

ACKiM UMCS Chatka Żaka, przewodnicząca Ogólnopolskiego Forum Kultury Studenckiej.

Tegoroczna edycja wydarzenia udowodniła, że kultura studencka wciąż jest żywym, dynamicznym obszarem działań i refleksji. W dobie cyfrowych mediów i zmieniających się modeli komunikacji to właśnie relacje – między ludźmi, instytucjami i środowiskami – stają się jej fundamentem. Chatka Żaka, jako gospodarz i organizator, po raz kolejny potwierdziła swoją rolę lidera w budowaniu ogólnopolskiej sieci kultury akademickiej.

Paweł Kaszuba

Ponad 130 osób podjęło wyzwanie z języka angielskiego

Z nami 7. edycja Wielkiego Testu Języka Angielskiego „Challenge Accepted”. W konkursie, który odbył się 14 listopada w Auli Uniwersyteckiej, wzięło udział ponad 130 uczestników z województwa lubelskiego. Organizatorem wydarzenia było Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych UMCS.

Konkurs sprawdzał znajomość języka angielskiego na poziomie B2/C1 oraz wiedzę o kulturze krajów anglosaskich. Zadaniem uczestników było rozwiązanie testu multimedialnego składającego się z 80 pytań z zakresu leksykalno-gramatycznego, słuchania, rozpoznawania akcentów oraz kultury anglosaskiej.

Zwycięzcami zostali: Ignacy Górczny z XIX Liceum Ogólnokształcącego im. Marii i Jerzego Kuncewiczów w Lublinie (I miejsce); Maksymilian Koźluk z I Liceum Ogólnokształcącego im. Stanisława Staszica w Lublinie (II miejsce) oraz Natalia Mamej z Liceum Ogólnokształcącego Jana III Sobieskiego w Lublinie (III miejsce).

Konkurs odbył się pod patronatem Rektora UMCS oraz Lubelskiego Kuratora Oświaty. Laureaci otrzymali cenne nagrody rzeczowe, bony do Empiku oraz dostęp do testu LANGUAGECERT International ESOL B2 Commu-



Fot. Michał Piat

nicator. CNiCJO serdecznie dziękuje sponsorom – Camp Leaders i Language Cert za sfinansowanie nagród oraz firmie Pyza Dobra Kuchnia za przekąski dla uczestników, a także Centrum Promocji UMCS za pomoc w organizacji oraz ufundowanie bonów i gadżetów promocyjnych.

Marta Slávik

Wręczenie odznaczeń państwowych i resortowych

28 listopada w Auli Uniwersyteckiej na Wydziale Prawa i Administracji odbyła się uroczystość wręczenia odznaczeń państwowych i resortowych pracownikom Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej zasłużonym w służbie Państwu i społeczeństwu.

W imieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej odznaczenia wręczył wojewoda lubelski Krzysztof Komorski. W wydarzeniu wzięli także udział: rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, zastępca prezydenta Lublina ds. oświaty i wychowania dr Mariusz Banach oraz lubelski kurator oświaty Tomasz Szabłowski. Uroczystość poprowadził prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS.

Za wyróżniającą się działalność na rzecz rozwoju nauki Brązowym Krzyżem Zasługi została uhonorowana dr Liliana Węgrzyn-Odzioba (Wydział Politologii i Dziennikarstwa). Z kolei za wzorowe i wyjątkowo sumienne wykonywanie obowiązków wynikających z pracy zawodowej Medal Złoty za Długoletnią Służbę otrzymało 31 pracowników UMCS, Medal Srebrny – 22, a Brązowy – 20.

W uznaniu szczególnych osiągnięć w dziedzinie wynalazczości Prezes Rady Ministrów nadał odznakę honorową „Za Zasługi dla Wynalazczości”: dr hab. Marcin Grochowicz, prof. UMCS (Wydział Chemii), dr Mag-

dalenie Mizerskiej-Kowalskiej (Wydział Biologii i Biotechnologii), dr Elżbiecie Łastawieckiej (Wydział Chemii) i dr Katarzynie Szwaczko (Wydział Chemii).

Natomiast decyzją Minister Edukacji za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania Medalem Komisji Edukacji Narodowej odznaczonych zostało 35 pracowników naszej Uczelni.

Warto dodać, że podczas wydarzenia prof. dr hab. Grzegorz Wójcik (Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki) otrzymał Medal Prezydenta Miasta Lublin. Wyróżnienie w imieniu dr. Krzysztofa Żuka wręczył jego zastępca dr Mariusz Banach.

Odznaczonym pogratulował wojewoda lubelski Krzysztof Komorski:

„Zawsze miło gościć w progach mojej *Alma Mater* – Uczelni, która uczy rozumieć otaczający nas świat. (...) Zadania, które UMCS wykonuje od dziesięcioleci, są niezmiernie istotne z punktu widzenia kapitału naukowego, społecznego i gospodarczego miasta, regionu, kraju i świata. Bardzo Wam za to dziękuję i składam gratulacje na ręce władz Uczelni (...).

Do gratulacji i podziękowań dołączyli się Lubelski Kurator Oświaty oraz Wiceprezydent Lublina. Dr Mariusz Banach zaznaczył:

„Dziś w imieniu prezydenta dr. Krzysztofa Żuka wręczyłem medal prof. Grzegorzowi Wójcikowi. Takie nazwiska są nam potrzebne. Chciałbym, żebyście prowadząc swoją działalność naukową i badawczą, mieli świadomość oddziaływania społecznego. Chcemy Was pokazywać młodym ludziom. Zależy nam, żeby dzięki takim osobom jak Wy wierzyli oni, że w Lublinie wszystko jest możliwe i nauka może być tu na najwyższym poziomie.

Na koniec głos zabrał rektor prof. Radosław Dobrowolski:

„(...) Odznaczenia i medale, które otrzymaliście, są dowodem Waszej aktywności zawodowej i zaangażowania w codzienną pracę. Dzisiejsza uroczystość to wyjątkowe święto dla Uniwersytetu (...). Po raz kolejny ogromnie się cieszę, że tak liczne grono przedstawicieli społeczności akademickiej UMCS zostało dostrzeżone, a ich praca odpowiednio uhonorowana.

Magdalena Wołoszyn-Mróz



Fot. Michał Piat

ZUL podczas obchodów Narodowego Święta Niepodległości

Wolność trwa tam, gdzie naród umie stać razem. Wolność żyje tam, gdzie pamięć staje się zobowiązaniem, a słowo znaczy tyle, co czyn” – czytamy we fragmencie odezwy Komitetu Honorowego Obchodów Narodowego Święta Niepodległości w województwie lubelskim. 11 listopada cały kraj świętował odzyskanie po 123 latach niepodległości. Tego dnia przedstawiciele Związku Uczelni Lubelskich upamiętnili także bohaterów walk o wolność Polski. Wspólnie złożyli wieńce pod pomnikami Nieznanego Żołnierza i marszałka Józefa Piłsudskiego na placu Litewskim.

Środowisko akademickie zrzeszone w Związku Uczelni Lubelskich reprezentowali: prof. dr hab. Zbigniew Paśtuszak – prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospo-

darką UMCS; prof. dr hab. Paweł Drożdżel – prorektor ds. studenckich Politechniki Lubelskiej; prof. dr hab. Andrzej Marczuk – prorektor ds. kadr Uniwersytetu Przyrodniczego; prof. dr hab. Jarogniew Łuszczki – prorektor ds. nauki Uniwersytetu Medycznego oraz mgr Michał Młodzikowski – dyrektor Kancelarii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

W programie lubelskich obchodów znalazły się także: uroczysta sesja Rady Miasta w Trybunale Koronnym, msza święta w intencji Ojczyzny w archikatedrze lubelskiej, uroczysty apel, miejska gra niepodległościowa, spacer Lubelskim Szlakiem Niepodległości i złożenie kwiatów na grobach legionistów.

Katarzyna Skąlecka

Za nami Pierwszy Zjazd Rektorów

Niemal sto rektorek, prorektorek i przedstawicieli władz uczelni z całego kraju w dn. 13–14 listopada spotkało się na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, aby rozmawiać o przyszłości polskiej nauki, dzielić się doświadczeniami, a także wypracować model współpracy między instytucjami zajmującymi się kształceniem na poziomie akademickim. Nasz Uniwersytet podczas tego historycznego wydarzenia reprezentowała prof. dr hab. Dorota Kołodyńska – prorektor ds. studentów i jakości kształcenia.

W trakcie Zjazdu, który uroczystie otworzył rektor UMK prof. dr hab. Andrzej Tretyn, odbyło się wiele owocnych dyskusji. Sporo miejsca poświęcono m.in. tematyce równości oraz przywództwie kobiet w szkolnictwie wyższym. Omówiono również wyniki badań w związku z raportem *The Masculine Figure of a University Rector in the Narrative of Polish Female Academic Leaders*. Dodatkowo panie przywiozły ze sobą książki poświęcone kobietom, wydane przez ich rodzime uczelnie wydawnictwa. Publikacje te zostały zaprezentowa-



Fot. Andrzej Romański / Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

ne w specjalnie przygotowanej przestrzeni wystawiennej. Podczas wydarzenia rozpoczęto także prace nad utworzeniem stowarzyszenia rektorek i prorektorek, zajmującego się m.in. wyznaczaniem kierunków rozwoju szkolnictwa wyższego ze szczególnym uwzględnieniem roli kobiet oraz budowaniem sieci wsparcia.

Takie spotkania są niezwykle ważne i potrzebne. Dlatego Zjazd od tej pory będzie odbywał się cyklicznie. Kolejny raz rektorki i prorektorki spotkają się już jesienią 2026 r. w Poznaniu.

Magdalena Cichońska

Szkolenie dla rzeczników uczelni publicznych

Słowa mają znaczenie” – to hasło szczególnie mocno wybrzmiało podczas szkolenia rzeczników prasowych uczelni publicznych, które 13 listopada zorganizowało Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W siedzibie Politechniki Warszawskiej spotkały się osoby odpowiedzialne za komunikację i promocję polskich uczelni. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej reprezentowała Katarzyna Skąlecka z Centrum Prasowego.

Wydarzenie otworzyła Dorota Kosowicz, dyrektor Departamentu Komunikacji MNiSW. Następnie uczestnicy wzięli udział w serii szkoleń przygotowanych przez ekspertów od sytuacji kryzysowych i mediów.

Arkadiusz Mierzwa, dyrektor ds. komunikacji korporacyjnej sieci Biedronka, mówił o tym, jak radzić sobie z kryzysami wizerunkowymi, odbudowywać wiarygodność i dlaczego zaufanie jest podstawą każdej relacji z odbiorcą. Towarzysząca jego wystąpieniu sejsa Q&A, prowadzona przez eksperta od mediów Tomasza Stańprucha, pozwoliła zobaczyć, jak wygląda analiza kryzysów uczelnianych na praktycznych przykładach.

O roli języka w pracy rzecznika prasowego opowiadał Maciej Makselon – redaktor literacki, trzykrotny

mówca TEDx i popularyzator wiedzy o języku polskim. Jego prelekcja pełna była przykładów pokazujących, jak ogromną moc mają słowa i jak ważne jest stosowanie prostego, zrozumiałego dla odbiorcy języka.

Kolejny ekspert, Wojciech Kardyś – specjalista od komunikacji internetowej i Digital Ambassador UE w latach 2022–2025, skupił się na strategicznym wyborze kanałów komunikacji instytucji publicznych. Omówił statystyki i przekazał cenne wskazówki, jak tworzyć angażujące treści w mediach społecznościowych.

Szkolenie zamknęło wystąpienie Marcina Łukasika, dziennikarza radiowo-telewizyjnego, który przybliżył temat podcastów – coraz popularniejszej formy komunikacji. Uczestnicy dowiedzieli się m.in. jak prowadzić narrację i moderować dyskusję.

Udział w szkoleniu był nie tylko okazją do zdobycia nowej wiedzy, lecz także inspiracją do dalszej pracy nad formą i skutecznością komunikacji. Spotkanie pokazało, że choć media dynamicznie się zmieniają, to fundamentem wciąż pozostaje jasny przekaz, autentyczność i odpowiedzialne korzystanie ze słów.

Katarzyna Skąlecka

Akademicki Jarmark Świąteczny 2025

Czwarta edycja Akademickiego Jarmarku Świątecznego, która odbyła się 4 grudnia przy pomniku Patronki UMCS, ponownie zamieniła kampus uniwersytecki w tętniące życiem centrum świątecznej energii. Tegoroczne wydarzenie okazało się rekordowe pod względem liczby uczestników i środków zebranych na cele charytatywne. W jarmark zaangażowało się 20 studenckich kół naukowych i organizacji. Ich stoiska wypełniły plac Marii Curie-Skłodowskiej różnorodnymi ozdobami, rękodziełem, wypiekami i prezentami.

Łącznie udało nam się zebrać ponad 7300 zł. To wymierny dowód ogromnego zaangażowania i wrażliwości

społeczności UMCS oraz mieszkańców Lublina. Dochód ze sprzedaży produktów przygotowanych przez naszą społeczność akademicką zostanie przekazany na rzecz Dziennego Ośrodka Adaptacyjnego dla Dzieci i Młodzieży z Niepełnosprawnością Intelktualną w Lublinie.

Swoje stoiska mieli również goście, m.in. Dom Dziecka im. Janusza Korczaka, Hospicjum dla Dzieci im. Małego Księcia, Środowiskowy Dom Samopomocy „Roztocze”, Lubelskie Sploty&B.iszkopt oraz Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt, którzy sprzedawali produkty na własne potrzeby statutowe.

Akademicki Jarmark Świąteczny organizowany przez Centrum Promocji UMCS we współpracy z partnerami: Stokrotka Sp. z o.o., Ogrodem Botanicznym UMCS, MPK Lublin oraz ZDiTM na stałe wpisał się w kalendarz zimowych atrakcji Uczelni i miasta. Patronat medialny nad wydarzeniem objęły Radio Centrum i TV UMCS.

Wirginia Gieryng-Wójtowicz

Nagrody „Złote Skrzydła Optometrii i Optyki”

15 listopada podczas odbywającej się w Łodzi międzynarodowej konferencji Clinical Optometry Poland 2025 miała miejsce ceremonia wręczenia nagród „Złote Skrzydła Optometrii i Optyki”.

W prestiżowej kategorii „Innowacja Roku” statuetkę „Złote Skrzydła Optometrii i Optyki” za badania nad drukiem 3D soczewek okularowych przyznało zespołowi w składzie: dr hab. Bożena Zgardzińska, prof. UMCS (Instytut Fizyki), prof. dr hab. Ryszard Naskręcki (Centrum ECOTECH-COMPLEX UMCS) i Maciej Ciebiera (Hoya Lens Poland sp. z o.o.).

Koncepcja druku 3D soczewek okularowych to innowacyjne rozwiązanie, które radykalnie zmienia tradycyjne podejście do wytwarzania okularów. Wykorzystując technologię addytywną, metoda ta może umożliwić precyzyjne i w pełni zindywidualizowane wytwarzanie soczewek okularowych (ale nie tylko) o niemal dowolnej geometrii krzywizn powierzchni oraz kształcie. Oferuje wiele korzyści: szybsze prototypowanie, znaczną redukcję odpadów poprodukcyjnych oraz pełną personalizację parametrów optycznych soczewek przystosowanych do potrzeb konkretnego użytkownika. Druk



Achizem prywatne Bożeny Zgardzińskiej

3D już dziś umożliwia tworzenie opraw okularowych idealnie dopasowanych do twarzy użytkownika i jest obiecującą technologią wytwarzania soczewek okularowych o specjalnych właściwościach, pozwalających na większą personalizację korekcji wzroku.

Dzięki publikacjom naukowym, udanym testom oraz aktywnej popularyzacji tej technologii na konferencjach i w czasopismach branżowych (m.in. „Optyka” nr 2[87] 2024) pokazano, że koncepcja ta ma wysoką wartość naukowo-techniczną, ogromny realny potencjał rynkowy i może zrewolucjonizować produkcję soczewek okularowych.

W tym samym konkursie statuetkę w kategorii „Nagroda specjalna” otrzymał prof. Ryszard Naskręcki za fundamentalny wkład w rozwój i profesjonalizację polskiej branży optycznej.

Bożena Zgardzińska

↑ Od lewej: Maciej Ciebiera, prof. Bożena Zgardzińska i prof. Ryszard Naskręcki

Nagrody Oddziału PAN w Lublinie

Poznaliśmy wyniki Konkursu o Nagrodę Prezesa Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Lublinie dla młodych badaczy za najlepszą pracę naukową opublikowaną w 2024 r. Wśród laureatów znalazły się dwie przedstawicielki naszego Uniwersytetu.

Nagrody trafiły do:

- dr Dominiki Fili z Katedry Chemii Nieorganicznej za współautorstwo publikacji pt. *Facile synthesis of eco-friendly alginate-chitosan bio-adsorbent for critical raw materials adsorption: A comprehensive*

study. Kategoria konkursowa: nauki ścisłe i nauki o Ziemi;

- mgr Klaudii Marii Morawskiej ze Szkoły Doktorskiej Nauk Ścisłych i Przyrodniczych za współautorstwo pracy naukowej pt. *Novel usage of perinone polymer as solid contact in ion-selective electrodes*. Kategoria: nauki techniczne.

To coroczne wyróżnienie przyznawane jest młodym pracownikom naukowym z województwa lubelskiego za najlepsze osiągnięcia badawcze, w tym oryginalne prace twórcze, monografie czy wdrożone rozwiązania patentowe. Prace oceniane są przez specjalnie powołane zespoły, co podkreśla aktualność, nowatorstwo i wysoki poziom merytoryczny konkursu. Co roku nagradzanych jest pięciu laureatów reprezentujących różne obszary badawcze: nauki humanistyczne i społeczne; biologiczne i rolnicze; ścisłe i nauki o Ziemi; techniczne oraz medyczne.

Katarzyna Skątecka

Sukcesy w konkursach Narodowego Centrum Nauki

Pracownicy i doktoranci naszego Uniwersytetu uzyskali finansowanie swoich projektów w kolejnych edycjach konkursów Narodowego Centrum Nauki – MINIATURA 9, OPUS 29 i PRELUDIUM 24.

Projekty te będą realizowane przez UMCS samodzielnie lub w ramach nawiązanej współpracy z innymi polskimi jednostkami badawczymi.

Laureatami konkursu MINIATURA 9 zostali:

- dr Katarzyna Dworaczek (Instytut Nauk Biologicznych) – projekt pn. „Charakterystyka funkcjonalna genów *gt2* i *wegP* u szczepów *Aeromonas sp.* serogrupy PGO1 i ich zastosowanie w serotypowaniu molekularnym”; finansowanie – 49 940 zł;
- dr Paulina Adamczyk (Instytut Nauk Biologicznych) – projekt pt. „Identyfikacja i charakterystyka fenotypowa szczepów o wysokiej tolerancji na stres zasolenia spośród mikrosymbiontów koniczyny łąkowej (*Trifolium pratense*), pochodzących z dwóch stref klimatycznych: subpolarnej i umiarkowanej”; finansowanie – 38 577 zł;
- dr Małgorzata Gil-Kowalczyk (Instytut Nauk Chemicznych) – projekt pn. „Technologia termopolimeryzacji fluorowanych metakrylanów do niskostratnych światłowodów polimerowych”; finansowanie – 31 185 zł;
- dr Tymoteusz Chojecki (Instytut Informatyki i Matematyki) – projekt pt. „O grafach ekspandujących o dużej talii i nowych rodzinach kodów uwierzytelniających wiadomość”; finansowanie – 29 260 zł;
- dr Michał Dybowski (Instytut Nauk Chemicznych) – projekt pt. „Wykorzystanie przejściowego efektu matrycowego do intensyfikacji sygnału substancji psychoaktywnych obecnych w próbkach biologicznych”; finansowanie – 29 205 zł;
- dr Jarosław Banaś (Instytut Nauk o Zarządzaniu i Jakości) – projekt pt. „Gotowość małych i średnich przedsiębiorstw do wdrożenia zasad Czystszej Produkcji”; finansowanie – 25 966 zł.

Laureatami 29. edycji konkursu OPUS zostali:

- dr Agata Hałuszko (Instytut Archeologii) – projekt pt. „DUST: pomiędzy kremacją i inhumacją. Społeczności łużyckich pól popielnicowych z perspektywy badań bioarcheologicznych cmentarzysk brytualnych”; finansowanie – 2 094 496 zł;
- dr hab. Radosław Zaleski, prof. UMCS (Instytut Fizyki) – projekt pt. „Uwięziona i przechłodzona woda badana metodą anihilacji pozytonów”; finansowanie – 1 666 520 zł;
- dr hab. Grzegorz Janusz, prof. UMCS (Instytut Nauk Biologicznych) – projekt pt. „Procesy sukcesji ekologicznej konsorcjów grzybów i bakterii biorących udział w rozkładzie drewna w lesie naturalnym” (realizowany we współpracy z Uniwersytetem Warszawskim, Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie oraz Instytutem Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego Polskiej Akademii Nauk); wysokość środków dla UMCS – 1 089 521 zł;

- prof. dr hab. Krzysztof Murawski (Instytut Fizyki) – projekt pt. „Wielopłynowe modelowanie grzania atmosfery Słońca i powstawania wiatru słonecznego”; finansowanie – 978 400 zł;
- dr hab. Aneta Ptaszyńska, prof. UMCS (Instytut Nauk Biologicznych) – projekt pt. „Dwie ścieżki odpowiedzi immunologicznej gospodarzy na pasożyty z typu mikrosporydia oraz zakażenia współwystępujące z mikrosporydiozami” (realizowany we współpracy z Uniwersytetem Rolniczym im. Hugona Kołłątaja w Krakowie i Uniwersytetem Medycznym im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu); wysokość środków dla UMCS – 700 598 zł;
- dr hab. Agnieszka Karman, prof. UMCS (Instytut Nauk o Zarządzaniu i Jakości) – projekt pt. „Czy »koloryzowanie« w raportach ESG się opłaca? Badanie wykorzystania retoryki w obowiązkowym raportowaniu ESG”; finansowanie – 548 604 zł.

Ponadto UMCS będzie współrealizował projekt badawczy pt. „Związki o podwójnym mechanizmie działania modulujące EAAT2 i kanały Kv7.2/3: racjonalna strategia w kierunku nowej farmakoterapii przeciwpadaczkowej i przeciwbólowej” z Uniwersytetem Jagiellońskim w Krakowie w roli lidera, pod kierownictwem dr. Michała Abrama, oraz Instytutem Farmakologii im. Jerzego Maja Państwowej Akademii Nauk. Wysokość środków przyznanych dla projektu wyniosła 2 990 873 zł, w tym dla UMCS – 101 138 zł. Osobą nadzorującą wykonanie badań po stronie naszej Uczelni będzie dr hab. Katarzyna Socąła, prof. UMCS (Instytut Nauk Biologicznych).

Laureatem 24. edycji konkursu PRELUDIUM została mgr Aleksandra Częstkiewicz z projektem badawczym pt. „Poczucie obecności na nowo: fenomenologiczne studium doświadczenia rzeczywistości wirtualnej (VR) osób niewidomych”; finansowanie – 162 992 zł.

UMCS będzie również uczestniczyć w realizacji wspólnego projektu badawczego pt. „Nowe koniugaty kwasu arylofluorometylenofosfonowego i tiazolu jako skuteczne inhibitory PTP1B stosowane w leczeniu raka piersi i chorób neurodegeneracyjnych” z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu w roli lidera, pod kierownictwem mgr Dominiki Kołodziej-Sobczak. Projekt otrzymał finansowanie w wysokości 209 656 zł, w tym dla UMCS – 40 320 zł. Osobą nadzorującą wykonanie badań po stronie UMCS



Fot. Bartosz Pol

będzie dr Adrianna Sławińska-Brych (Instytut Nauk Biologicznych).

Narodowe Centrum Nauki przyznało także finansowanie na realizację projektu badawczego koordynowanego przez prof. dr hab. Dorotę Kołodyńską – kierownika Katedry Chemii Nieorganicznej. Decyzja została wydana w ramach konkursu SHENG 4 na polsko-chińskie projekty badawcze.

Projekt pt. „Piro-hydrometalurgiczny odzysk cennych metali ze zużytych baterii litowych: kluczowe parametry i synergiczny mechanizm kontroli zanieczyszczenia dioksynami” otrzymał 1 846 462 zł dofinansowania i będzie realizowany przez konsorcjum w składzie: UMCS – lider, Politechnika Częstochowska oraz Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią Polskiej Akademii Nauk.

Celem projektu jest opracowanie nowatorskich metod odzysku metali ze zużytych baterii litowych przy jednoczesnej redukcji emisji szkodliwych substancji. Badania te mają kluczowe znaczenie dla rozwoju technologii przyjaznych środowisku, gospodarki o obiegu zamkniętym oraz przyszłości energetyki opartej na magazynowaniu energii.

*Paweł Mazurek
Małgorzata Kałan*

Nagrody w dziedzinie kultury wręczone

Listopad obfitował w wydarzenia, podczas których nasi pracownicy zostali docenieni za swoją pracę na rzecz upowszechniania kultury wśród społeczeństwa.

19 listopada w Teatrze Palladium w Warszawie odbyła się uroczystość podsumowująca obchody 75-lecia Zrzeszenia Studentów Polskich. W trakcie jubileuszowego spotkania z rąk podsekretarza stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego Sławomira Rogowskiego Brązowy Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” otrzymał Piotr Kotowski – od 48 lat związany z Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka. Odznaczenie to jest nadawane osobom szczególnie wyróżniającym się w dziedzinie twórczości artystycznej, działalności kulturalnej lub ochronie kultury i dziedzictwa narodowego.

Piotr Kotowski to jedna z kluczowych postaci lubelskiego środowiska filmowego. Jest m.in. kuratorem linii Kadr Chatki Żaka, współzałożycielem firmy dystrybucyjnej Black Cat oraz współtwórcą Dyskusyjnego Klubu Filmowego „Bariera”. Zainicjował powstanie Letniej Akademii Filmowej w Zwierzyńcu oraz festiwalu Studenckich Konfrontacji Filmowych. Dwukrotnie otrzymał nagrodę Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej.

Niespełna tydzień później, 24 listopada, w Sali Widowiskowej ACKiM UMCS Chatka Żaka odbyła się z kolei Gala Kultury 2025.

Podczas uroczystości prezydent Lublina dr Krzysztof Żuk uhonorował osoby i instytucje, które w ciągu ostatniego roku podejmowały działania mające na celu rozwój lubelskiej sceny artystycznej. Wyróżnienia przyznano w kategoriach: Nagroda za Upowszechnianie Kultury, Nagroda Artystyczna Miasta Lublin, Nagroda za Całokształt Działalności, Nagroda Specjalna oraz Mecenasi Kultury.

Nagrodę Artystyczną Miasta Lublin otrzymał mgr Michał Ćwiek z Katedry Grafiki Projektowej i Druku

Płaskiego UMCS za interaktywny mural poświęcony Aleksandrze Mirosław – mistrzyni świata we wspinaczce na czas.

Praca przedstawia trasę jej wspinaczki w tzw. standardzie w skali 1:1. Główna część muralu ma 15 m wysokości. Projekt został zrealizowany dzięki wsparciu finansowemu Urzędu Miasta Lublin, a przy jego tworzeniu autor wykorzystał technologię rozszerzonej rzeczywistości. Odbiorcy – po przeczytaniu kodu QR – mogą obejrzeć wspinaczkę Aleksandry Mirosław w czasie rzeczywistym, w formie animacji 3D zintegrowanej z powierzchnią dzieła. Prace nad murałem trwały około roku, a samo malowanie pięć dni. Było to bardzo wymagające przedsięwzięcie, ponieważ wiązało się z dokładnym zeskanowaniem sylwetki oraz ruchów mistrzyni. Pomógł w tym specjalny kostium *motion capture*, który zakładała w trakcie treningów. Mural łączy sztukę, technologię i sport, dzięki temu stał się jednym z najbardziej rozpoznawalnych projektów w przestrzeni publicznej Lublina, promującym nasze miasto w kraju i za granicą.

Mgr Michał Ćwiek to ekspert w dziedzinie brandingu, identyfikacji wizualnej i projektowania opakowań. Właściciel MOCNO Studio i jego główny projektant. Wykładowca akademicki w Instytucie Sztuk Pięknych UMCS oraz wiceprezes Fundacji Rozwoju Designu LuCreate. Kurator galerii Pracownia Otwarta oraz współtwórca konferencji kreatywnej Lubelski Wzór.

W trakcie Gali Kultury wyróżniona została również Chatka Żaka, która w tym roku obchodzi jubileusz 60-lecia istnienia. Od sześciu dekad jest miejscem spotkań, inspiracji i twórczych działań studentów oraz mieszkańców miasta, a także otwartą przestrzenią dla wszystkich, którzy chcą doświadczać kultury studenckiej i ją współtworzyć. Przyznana Nagroda Specjalna świadczy o tym, że praca podejmowana przez jednostkę

Lubelska Gala Kultury 2025 ➔



na rzecz młodych twórców, edukacji kulturalnej oraz działań artystycznych i medialnych, jest doceniana przez społeczność Lublina.

Wymieniona nagroda jest też zapowiedzią nowej kategorii poświęconej edukacji kulturalnej. To odpowiedź na założenia Strategii Kultury Lublin 2030+, która podkreśla rolę edukacji w budowaniu świadomej wspólnoty i rozwijaniu kompetencji kulturowych.

Laureatami w pozostałych kategoriach zostali: Justyna Kazeł-Góra (Nagroda za Upowszechnianie Kultury) i Anna Nawrot (Nagroda za Całokształt Działalności). Wyróżnienie honorowe dla Mecenasa Kultury otrzymały dwie firmy: Herbapol-Lublin S.A. oraz PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.

Dodatkowo podczas uroczystości Stowarzyszenie Animatorów Ruchu Folkowego otrzymało Medal Zasłużony dla Miasta Lublin w uznaniu za szczególne zasługi w obszarze lubelskiej kultury, a także realizację licznych inicjatyw twórczych wzbogacających życie artystyczne Lublina, z podziękowaniem za wieloletnią, pełną zaangażowania działalność służącą promocji oraz upowszechnianiu polskiego folkloru i tradycji ludowych. Stowarzyszenie wspólnie z ACKiM UMCS Chatka Żaka wydaje „Pismo Folkowe”. Medal odebrali: Agnieszka Matecka-Skrzypek – zastępczyni dyrektora ACKiM UMCS Chatka Żaka i zastępczyni redaktora naczelnego „Pisma Folkowego”, dr Damian Gocół z Katedry Semantyki, Pragmatyki i Teorii Języka UMCS, również zastępca redaktora naczelnego wymienionego czasopisma oraz Waldemar Samociuk – członek Zarządu SARF.

W Gali Kultury wzięli udział m.in.: prof. dr hab. Radosław Dobrowolski – rektor UMCS, prof. dr hab. Iwona Hofman – dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS, przewodnicząca Komisji ds. nagród Miasta Lublin w dziedzinie kultury, Izabela Pastuszko – dyrektor ACKiM UMCS Chatka Żaka, Beata Stepaniuk-Kuśmierzak – zastępczyni prezydenta Lublina ds. kultury, sportu i partycypacji oraz Jarosław Pakuła – przewodniczący Rady Miasta Lublin. Nie zabrakło również pracowników Chatki Żaka oraz rodzin i przyjaciół laureatów.

Uroczystość uświetnił koncert w wykonaniu: Morniki Kowalczyk (wokół, gitara), Szymona Chołomieja (akordeon), Martyny Sabak (wokół) i Jakuba Stasińskiego (gitara).

Magdalena Cichocka



Fot. Karolina Rybka



Fot. Karolina Rybka



Archiwum Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

⬆ 75-lecie Zrzeszenia Studentów Polskich (Piotr Kotowski stoi pierwszy z prawej)

Sukces UMCS w CWTS Leiden Ranking

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej znalazł się w CWTS Leiden Ranking, który obejmuje 1594 uczelnie z całego świata i bierze pod uwagę ich dorobek publikacyjny za lata 2020–2023.

W kategorii „wszystkich dyscyplin naukowych w uczelni” UMCS w klasyfikacji generalnej zajmuje 624. miejsce na świecie i 6. lokatę wśród polskich uczelni indeksowanych w tym rankingu.

Należy podkreślić, że UMCS uzyskał znakomity wynik w kategorii „Biomedical and Health Sciences” – jest 32. uczelnią na świecie i zajmuje 1. miejsce w Polsce. Kategoria ta w rankingu CWTS Leiden obejmuje szeroki zakres dyscyplin związanych z biologią, biofizyką, biochemią, medycyną, zdrowiem i naukami pokrewnymi.

CWTS Leiden Ranking opiera się wyłącznie na kryteriach bibliometrycznych, czyli ocenia działalność badawczą uczelni, analizując jej publikacje naukowe oraz ich cytowania. Szkoły wyższe są klasyfikowane

na podstawie liczby publikacji naukowych i ich wpływu, który mierzony jest liczbą cytowań w latach 2020–2023. W rankingu nie ma ankiet reputacyjnych (w przeciwieństwie do wielu innych globalnych rankingów).

Tworzony od 2011 r. przez Uniwersytet w Lejdzie CWTS Leiden Ranking koncentruje się wyłącznie na mierzalnych parametrach dotyczących wyników badań naukowych (dane pobierane są z bazy bibliometrycznej Web of Science). W porównaniu z innymi rankingami uczelni Leiden Ranking oferuje bardziej zaawansowane wskaźniki bibliometryczne. Najbardziej czułe na jakość publikacji naukowych jest kryterium P (top 1%) i PP (top 1%), co oznacza odpowiednio liczbę i odsetek publikacji, które w porównaniu z innymi publikacjami z tej samej dziedziny i tego samego okresu należą do 1% najczęściej cytowanych publikacji na świecie.

Ryszard Naskrecki

Dr hab. Justyna Marzec laureatką Nagrody PTSM

Dr hab. Justyna Marzec z Instytutu Stosunków Międzynarodowych została laureatką Nagrody Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych (PTSM) za najlepszą pracę naukową z zakresu stosunków międzynarodowych.

Nagroda PTSM jest jednym z najważniejszych wyróżnień w dziedzinie badań nad stosunkami międzynarodowymi w Polsce. Przyznawana jest przez Kapitułę Nagród Naukowych PTSM autorom monografii i rozpraw doktorskich, które wnoszą istotny wkład w rozwój tej dyscypliny w wymiarze teoretycznym, metodologicznym i empirycznym.

Kapituła uhonorowała badaczkę za monografię pt. *Systemy wczesnego ostrzegania w organizacjach międzynarodowych* (Wydawnictwo UMCS, Lublin 2024), doceniając jej oryginalny charakter, wysoką wartość



Fot. Ihor Kolisnichenko

analityczną oraz znaczący wkład w rozwój badań nad mechanizmami zapobiegania kryzysom w stosunkach międzynarodowych.

Uroczyste wręczenie nagrody odbyło się 6 listopada na Uniwersytecie w Białymstoku podczas III Kongresu Polskiego Towarzystwa Studiów Międzynarodowych pt. „Międzynarodowe studia bezpieczeństwa: Globalno-regionalny i kulturowo-cywilizacyjny kontekst sekurytyzacji”. Wydarzenie to stanowi najważniejsze forum wymiany myśli naukowej w tej dziedzinie.

Ihor Kolisnichenko

Wręczono Stypendia Biznesowe

Z nami uroczyste wręczenie Stypendiów Biznesowych w ramach wyjątkowego programu, który łączy środowisko akademickie z lokalnym biznesem i samorządem. Inicjatywa ta ma na celu wspieranie najzdolniejszych studentów wyróżniających się zarówno wynikami w nauce, jak i aktywnością poza murami uczelni.

W tegorocznej edycji stypendia otrzymało dziewięć studentek i studentów z lubelskich szkół wyższych. W tym gronie znalazł się Radosław Poszytek – student gospodarki przestrzennej na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS. Przedstawiciel naszego Uniwersytetu otrzymał stypendium ufundowane przez firmę InPost.

Podczas uroczystości, która odbyła się 21 listopada w Urzędzie Miasta Lublin, władze rektorskie UMCS reprezentował prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką prof. dr hab. Zbigniew Pastuszek.

Program „Stypendia Biznesowe” to nie tylko wsparcie finansowe przez osiem miesięcy, ale także możliwość



Archiwum Urzędu Miasta Lublin

nawiązania współpracy z wiodącymi firmami z regionu i zdobycia cennego doświadczenia zawodowego. Stypendyści będą mieli okazję pełnić funkcję ambasadorów firm oraz rozwijać swoje kompetencje w praktyce.

Katarzyna Skątecka

Prof. Agnieszka Szuster-Ciesielska nagrodzona w konkursie Medonet Awards 2025

26 listopada odbyła się gala Medonet Awards 2025, stanowiąca uroczyste zakończenie II Kongresu Zdrowia Medonet. Podczas wydarzenia uhonorowano osoby i instytucje, które mają realny wpływ na poprawę jakości życia pacjentów, wdrażają innowacyjne rozwiązania oraz podnoszą jakość opieki medycznej w Polsce.

Z okazji 15-lecia Medonetu – największego polskiego portalu poświęconego zdrowiu – wręczono również specjalne wyróżnienia dla wybitnych przedstawicieli świata nauki i medycyny. Kapituła przyznała nagrodę prof. dr hab. Agnieszce Szuster-Ciesielskiej z Katedry Wirusologii i Immunologii UMCS za wyjątkowy wkład w edukację zdrowotną i poprawę jakości życia pacjentów.

Pani Profesor w latach 2019–2024 r. pełniła funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Nauk Biologicznych. Jest uznaną popularyzatorką wiedzy z zakresu wirusologii, immunologii człowieka i wakcynologii. Czas pandemii uwidocznił ogromne zapotrzebowanie na informacje w tym obszarze – z tego powodu prof. Szuster-Ciesielska rozpoczęła społeczną działalność na rzecz upowszechniania nauki, wykorzystując do tego celu także serwisy społecznościowe. Regularnie dzieli się tam swoją wiedzą i obala mity medyczne. Obecnie na Facebooku obserwuje ją ponad 51 tys. osób. Bardzo często gości również w mediach jako ekspertka.

Katarzyna Skątecka

KATEDRA GEOGRAFII SPOŁECZNO-EKONOMICZNEJ



Fot. Michał Piliś

↑ Od lewej: dr hab. Victoria Pantyley, prof. UMCS, dr Urszula Bronisz, dr Andrzej Jakubowski, dr Grzegorz Iwanicki, dr Jolanta Rodzoś, prof. UMCS, dr hab. Wojciech Janicki, prof. UMCS, dr Karol Kowalczyk

Zespół pracowników Katedry Geografii Społeczno-Ekonomicznej UMCS to grupa naukowców i praktyków skutecznie łączących działalność naukową z realizacją zadań na rzecz otoczenia społeczno-gospodarczego regionu i kraju.

Pracownicy Katedry prowadzą badania w zakresie procesów społecznych, gospodarczych i politycznych w przestrzeni europejskiej, jak np. zmiany sieci osadniczej, migracje ludności, wpływ dostępności transportowej na jakość życia, czynniki rozwoju turystyki

na obszarach peryferyjnych z uwzględnieniem potrzeby zachowania dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu, planowanie przestrzenne, bezpieczeństwo publiczne oraz zanieczyszczenie światłem.

Członkowie zespołu zasiadają we władzach towarzystw naukowych, np. Polskiej Akademii Nauk, organach doradczych kluczowych inwestycji państwowych, np. Centralnego Portu Komunikacyjnego, oraz ministerstw, np. w Rządowej Radzie Ludnościowej.

Oferta

1. Opracowywanie dokumentów planistycznych dla gmin, np. planów ogólnych, planów zagospodarowania przestrzennego, strategii rozwoju.
2. Prace inwentaryzacyjne dla samorządów, jednostek administracji, Lasów Państwowych i przedsiębiorstw budowlanych z wykorzystaniem teledetekcji i dronów.
3. Wykonywanie ekspertyz oraz dokumentacji, np. raportów o oddziaływaniu inwestycji na środowisko, operatorów wodnoprawnych.
4. Pomiary natężenia światła – badania wraz z wytycznymi dla samorządów w celu redukcji smogu świetlnego i kosztów oświetlenia.
5. Przygotowywanie inwentaryzacji zasobów turystycznych, strategii rozwoju turystycznego oraz projektów zagospodarowania i oferty turystycznej, w tym dostosowanie oferty i infrastruktury dla turystów o specjalnych potrzebach (z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi, młodzieży, seniorów, obokrajowców itd.).
6. Przygotowywanie tras, ścieżek, zajęć edukacyjnych i gier terenowych na bazie walorów przyrodniczych, historycznych i społeczno-kulturowych obszaru oraz materiałów merytorycznych i metodycznych do nich, np. dla nauczycieli.

Możliwości współpracy

Różnorodność podejmowanych aktywności i umiejętność kooperacji daje zespołowi możliwość realizowania nowych wyzwań, nawet na niepodejmowanych dotąd polach badawczo-wdrożeniowych. Duże możliwości współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym opierają się na doświadczeniu w realizowanych pracach zarówno dla partnerów z sektora publicznego, biznesowego, jak i edukacji.

Oferujemy wykonanie opracowań doradczych, opiniujących oraz projektowych z zakresu zarządzania przestrzenią, opartych na modelach europejskich, z wykorzystaniem doświadczenia zdobytego w Directorate-General for Regional and Urban Policy przy Komisji Europejskiej. Realizowaliśmy wiele zadań na poziomie ogólnokrajowym i regionalnym, w tym m.in.

dla rad i komisji samorządowych, urbanistycznych, rewitalizacyjnych czy planistycznych. Jesteśmy w stanie przygotować szeroki zakres analiz i ekspertyz społecznych i ekonomicznych (zadania m.in. na zlecenie UNICEF, Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Naczelnej Izby Kontroli, Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej), związanych z transportem (współpraca m.in. z Ministerstwem Infrastruktury, PKP CARGO, CPK) oraz dla zrównoważonego zarządzania oświetleniem zewnętrznym.

Równie szeroki zakres możliwych do wykonania prac obejmuje sferę edukacyjną: od przeprowadzenia ciekawych lekcji pokazowych dla uczniów po materiały metodyczne oraz specjalistyczne szkolenia dla nauczycieli wszystkich poziomów nauczania.



Centrum Transferu Wiedzy i Technologii UMCS

pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, 20-031 Lublin

tel. 81 537 55 40/81 537 57 50

e-mail: biznes@umcs.pl

Opracowanie materiałów: Centrum Prasowe UMCS



Fot. Barbara Proń



Wydział Artystyczny

Sukcesy

2 listopada studentka Diana Kotuła została wyróżniona w programie „Szansa na sukces” w TVP2 w odcinku poświęconym twórczości Jarosława Kukulskiego. W programie udział wzięli: Natalia Kukulska, Halina Frąckowiak oraz Michał Dąbrówka.

15 listopada Chór Instytutu Muzyki wziął udział w 10. Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Chóralnej „Cantantes Lublinensis”, gdzie zdobył Srebrny Dyplom. Zespół wystąpił podczas przesłuchań konkursowych Cantantes Sacram w kaplicy Niepokalanego Poczęcia NMP przy kościele oo. dominikanów.

Wystawy

5 listopada w Galerii Rippl w Kaposvár na Węgrzech otwarto wystawę mgr Oliwii Beszczyńskiej i dr. szt. Radosława Skóry pt. „Symbioza”. Wydarzenie odbyło się w ramach działalności Katedry Sztuk Wizualnych Wydziału Sztuki Rippl-Rónai MATE. Kuratorką wystawy jest Éva Andrea Szócs. Ekspozycja była otwarta do 8 grudnia.

12 listopada na Uniwersytecie Lotaryńskim (Biblioteka Uniwersytecka Sztuk Pięknych, Nauk Humanistycznych i Społecznych) odbył się wernisaż wystawy pt. „De l'illustration à l'abstraction – Serigrafie” dr. hab. szt. Amadeusza Popka. Ekspozycja została przygotowana we współpracy z miastem Nancy w ramach umowy o partnerstwie z Lublinem.

W zabytkowym budynku dawnej stajni z wozownią przy ul. Szambelańskiej na lubelskim Starym Mieście odbyła się wystawa murali doktoranta Stanisława Kamińskiego. Prezentowane prace zastąpiły wcześniej napisy na ścianach, wprowadzając nowe motywy, w tym postaci fantastycznych zwierząt. Gościem wydarzenia był dr Hubert Mącik, miejski konserwator zabytków w Lublinie. Wernisaż odbył się 13 listopada.

14 listopada miały miejsce dwa wernisaże prac artystek związanych z Katedrą Sztuk Wizualnych Wydziału

Sztuki Rippl-Rónai MATE w Kaposvárze. Swoje prace zaprezentowały dr Éva Andrea Szócs (ceramika) oraz dr Rita Matis (malarstwo i rysunek). Pierwszy wernisaż zorganizowano w Uniwersyteckiej Galerii Sztuki przy ul. Głębokiej 43, a drugi został otwarty w siedzibie LuCreate przy Krakowskim Przedmieściu. Wystawy były dostępne dla zwiedzających do 5 grudnia.

W dn. 15 listopada – 14 grudnia w Galerii Po 111 Schodach w Młodzieżowym Domu Kultury nr 2 w Lublinie prezentowana była wystawa „Split. Grafika Studencka”. Pokazano na niej prace autorstwa: Liny Aljinović, Luki Čupo, Adrian Divković Miše, Sary Doričić, Tihamy Dražić, Dajany Džalo, Mihaela Frančicia, Niny Grebenar, Mariny Grozdić, Mii Madir, Mii Mingo, Tiny Perić Pavković, Eli Pitalo, Martiny Smolčić, Antoneli Stanić, Antoniji Šarić oraz Antonii Vidan. Wydarzenie zostało zorganizowane we współpracy z Wydziałem Artystycznym UMCS, Akademią Sztuk Pięknych Uniwersytetu w Słupie oraz Galerią Po 111 Schodach.

19 listopada w Galerii KONT w Lublinie odbył się wernisaż wystawy pt. „Wytrzewienie”, przygotowanej przez studentki Katedry Intermediów pod kierunkiem dr. Roberta Rabieja. Ekspozycja łączyła narracje trzech artystek: Marii Skrockiej, Aleksandry Parki i Katarzyny Kowalczyk, które podjęły tematy cielesności, intymności, kobiecości oraz vanitas, wykorzystując tytułowe „wytrzewienie” jako punkt wyjścia do wyrażenia głęboko skrywanych uczuć i emocji.

21 listopada w Galerii Wydziału Artystycznego odbył się wernisaż wystawy prac Kamila Zaleskiego pt. „Copy-Paste”. Ekspozycję można było oglądać do 12 grudnia.

Koncerty

9 listopada w parafii pw. Niepokalanego Serca Maryi i św. Franciszka z Asyżu w Lublinie odbył się uroczysty koncert patriotyczny z okazji 107. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę. Wystąpił Chór La Musica pod dyрекcją absolwentek, a obecnie doktorantek UMCS: Joanny Knap (prowadzącej grupę młodszą) oraz Karoliny Filipczak-Sulimy (prowadzącej grupę starszą). Grupę starszą poprowadziła także tegoroczna dyplomantka Izabela Wolanin. W programie znalazł się solowy występ, któremu na skrzypcach towarzyszyła absolwentka Agnieszka Mazurkiewicz.

20 listopada w Domu Kultury im. Księżnej Anny z Sapiechów Jabłonowskiej w Kocku i 21 listopada w Gminnym Ośrodku Kultury w Firleju odbyły się Zaduszki Jazzowe, w ramach których wystąpili studenci kierunku jazz i muzyka estradowa. Wokalne i instrumentalne prezentacje studentów ponownie ukazały różnorodność i energię środowiska jazzowego związanego z UMCS. Nad przygotowaniem artystycznym młodych muzyków czuwał dr Mateusz Obroślak. Inicjatywę objęli patronatem: dr hab. Piotr Wijatkowski, prof. UMCS – dyrektor Instytutu Muzyki oraz prof. dr hab. Mariusz Bogdanowicz – kierownik Katedry Muzyki Jazzowej i Rozrywkowej.



Wydział Biologii i Biotechnologii

Wykłady

5 listopada odbył się wykład dr. Alana Gonzáleza Ibarry pt. „Expanding the Metabolomic Toolbox: Derivatization, Deuterium Labeling, and Untargeted LC–MS Approaches”. Badacz jest pracownikiem Katedry Biologii Molekularnej i pełni funkcję kierownika naukowego w Laboratorium Metabolomiki Funkcjonalnej i Analiz Strukturalnych, działającym w Instytucie Nauk Biologicznych.

14 listopada wykład pt. „Citizen Science as a valuable multilevel tool for study of alien invertebrates” wygłosił dr Jiří Skuhrovec z Group Function of Invertebrate and Plant Biodiversity in Agro-Ecosystems, Czech Agrifood Research Center w Pradze (Czechy). Wyjaśnił, czym jest *citizen science* i jak dane zbierane od osób niezajmujących się zawodowo nauką wpływają na jakość badań naukowych. Dr Skuhrovec przez dwa tygodnie przebywał w Katedrze Zoologii i Ochrony Przyrody w ramach programu Visegrad Grants.

18 listopada odbył się wykład dr. Fryderyka Szerematego z Centre de Biophysique Moléculaire, Centre National de la Recherche Scientifique (CNRS) w Orleanie (Francja) pt. „Rozwój technik MRI do badania małych gryzoni i owadów”. Naukowiec podczas wizyty na Wydziale w dn. 14–18 listopada zapoznał się z infrastrukturą

badawczą jednostki, w tym z aparaturą MRI 7T w Centrum ECOTECH-COMPLEX. Program pobytu obejmował również spotkania z prorektorem ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr hab. Wiesławem Gruszeckim, kierownikiem Katedry Chemii Organicznej i Krystalochemii dr. hab. Danielem Kamińskim, prof. UMCS oraz z kierownikiem Katedry Chemii Polimerów prof. dr hab. Beatą Podkościelną. Wizyta stanowiła doskonałą okazję do wymiany doświadczeń naukowych oraz nawiązania współpracy w zakresie zaawansowanych technik obrazowania MRI stosowanych w badaniach biologicznych, a także potencjalnych zastosowań interdyscyplinarnych łączących fizykę, biologię i chemię organiczną.

18 listopada odbyło się spotkanie Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Wykład pt. „Rośliny, które przetrwały ogień – spotkanie z naturą Teneryfy” wygłosił prof. dr hab. n. farm. Łukasz Komsta z Uniwersytetu Medycznego w Lublinie. Podczas wykładu zostały zaprezentowane obserwacje dotyczące odradzania się roślinności po pożarach oraz zjawisk ekologicznych zachodzących na terenach powulkanicznych.

20 listopada prof. Kazuyuki Kuchitsu (Tokyo University of Science, Department of Applied Biological Science) wygłosił wykład pt. „Ca²⁺, ROS, and electrical signals in development and rapid long-distance signaling in plants”. Profesor odbywał wizytę w Katedrze Fizjologii Roślin i Biofizyki w dn. 19–24 listopada w ramach projektu o współpracy naukowej między Polską a Japonią, finansowanego przez Polską Akademię Nauk. Celem wizyty było przeprowadzenie wspólnych badań nad wpływem knock-outu genu glr kodującego białko receptorowe kwasu glutaminowego u *Marchantia polymorpha* na powstawanie i transmisję sygnałów elektrycznych i wapniowych u tych roślin.



Wydział Chemii

Doktoraty

28 października odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Macieja Pawła Grzesiaka. Temat

pracy: „Technologia szkieł typu *high silica* domieszkowanych F lub B₂O₃”. Promotor: dr hab. Paweł Mergo, prof. UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. inż. Leszek Roman Jaroszewicz (Wojskowa Akademia Techniczna w Warszawie), dr hab. inż. Jarosław Sotor, prof. PWr (Politechnika Wrocławska) i dr hab. inż. Patryk Urban, prof. ZUT (Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie). Rada Naukowa Instytutu Nauk Chemicznych na posiedzeniu 17 listopada przyjęła uchwałę o nadaniu mgr. Maciejowi Pawłowi Grzesiakowi stopnia naukowego doktora nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki chemiczne oraz postanowiła wyróżnić rozprawę doktorską.

Sukcesy

Prof. dr hab. Agnieszka Nosal-Wiercińska z Katedry Chemii Analitycznej pełni funkcję prezesa Zarządu Fundacji Rozwoju Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego Nr 4 w Lublinie. Misją Fundacji jest wspieranie szpitala w niesieniu nowoczesnej i bezpiecznej opieki medycznej, poprawie jakości zdrowia pacjentów oraz rozwoju nauki i edukacji medycznej poprzez inicjowanie i finansowanie działań służących zdrowiu, solidarności społecznej i humanitaryzmowi.

Wyjazdy

W dn. 1–30 listopada prof. dr hab. Małgorzata Wiśniewska i dr hab. Ewa Skwarek, prof. UMCS odbyły staż naukowy w ramach współpracy naukowej w D. Serikbayev East Kazakhstan Technical University (Kazachstan).

W dn. 2–10 listopada dr inż. Urszula Maciołek przebywała na Uniwersytecie w Vigo (Hiszpania) w ramach programu „Visiting Professor”.

W dn. 3 listopada – 2 grudnia dr hab. Magdalena Sobiesiak, prof. UMCS, dr Łukasz Szajnecki oraz mgr inż. Monika Parcheta odbyli staż zagraniczny w ramach projektu „Cleanwater” w Budapest University of Technology and Economics (Węgry).

W dn. 4–7 listopada dr Dominika Fila i mgr Oliwia Kapusta uczestniczyły w 21st International Conference on Polysaccharides and Glycoscience (ICPG) w Czech Chemical Society, Departament of Carbohydrates and Cereals, UCT Prague (Czechy).

W dn. 7–15 listopada prof. dr hab. Agnieszka Nosal-Wiercińska odbyła staż naukowy w ramach wieloletniej współpracy naukowej w Canakkale Onsekiz Mart University Department of Chemistry Canakkale (Turcja).

W dn. 19–29 listopada dr hab. Konrad Terpiłowski, prof. UMCS odbył zagraniczną podróż służbową do North University of China in Taiyuan (Chiny).

Wydarzenia

W dn. 21–23 października mgr Maciej Grzesiak brał udział w Matching Mission in Poland w ramach programu „PhotonQBoost”. Wydarzenie, które odbyło się w Centrum Zaawansowanych Materiałów i Technologii (CEZAMAT) Politechniki Warszawskiej, miało na celu skojarzenie partnerów z sektorów fotoniki, biotech i agrifood do wspólnych projektów. W trakcie sesji pitchingowej mgr Grzesiak przedstawił ofertę Pracowni Technologii Światłowodów UMCS oraz możliwości potencjalnej współpracy.

W semestrze zimowym (październik–listopad) studenci III roku analityki chemicznej w ramach terenowych ćwiczeń technologicznych odwiedzili instalacje produkcyjne oraz laboratoria trzech dużych przedsiębiorstw: Cementowni Chełm (Cemex Polska Sp. z o.o.), Cukrowni Krasnystaw (Krajowa Grupa Spożywcza S.A.) i Zakładów Azotowych w Tarnowie (Grupa Azoty S.A.). Celem zajęć było poszerzenie wiedzy z technologii i inżynierii danego procesu o aspekty bardziej praktyczne oraz uświadomienie przyszłym absolwentom, jak może wyglądać ich potencjalne miejsce pracy.

Współpraca ze szkołami

W listopadzie na Wydziale odbyło się wiele warsztatów dla uczniów:

- 5 listopada dr hab. Beata Cristóvão, prof. UMCS i dr Dariusz Osypiuk poprowadzili „Warsztaty z chemii” dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 3 im. gen. Franciszka Kleeberga we Włodawie;
- 7 listopada w Katedrze Chemii Fizycznej dr hab. Elżbieta Grządka, prof. UMCS, dr hab. Małgorzata Janicka, prof. UMCS, dr Agnieszka Chrzanowska, dr Dariusz Sternik i dr Andrzej Sienkiewicz przeprowadzili warsztaty w ramach programu Szkoły Partnerskie UMCS dla uczniów I Liceum Ogólnokształcącego w Jarosławiu;

- 12 listopada dr hab. Agata Bartyzel, prof. UMCS i dr Dariusz Osypiuk poprowadzili „Warsztaty z chemii” dla uczniów II Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Skłodowskiej-Curie w Biłgoraju;
- 14 listopada dr Agnieszka Marcewicz-Kuba i dr Przemysław Podkościelny (obsługa laboratoryjna: dr Wiesława Ćwikła-Bundyra) przeprowadzili „Warsztaty z chemii” dla uczniów Prywatnego Liceum Ogólnokształcącego im. Królowej Jadwigi w Lublinie;
- 19 listopada dr hab. Beata Cristóvão, prof. UMCS i dr Dariusz Osypiuk poprowadzili „Warsztaty z chemii” dla uczniów Zespołu Szkół im. Henryka Sienkiewicza w Siedliszczu;
- 19 listopada dr hab. Beata Cristóvão, prof. UMCS, dr hab. Agata Bartyzel, prof. UMCS i dr Dariusz Osypiuk poprowadzili „Warsztaty z chemii” dla uczniów Szkoły Podstawowej im. ks. Jana Twardowskiego w Zezulinie.



Wydział
Ekonomiczny

Konferencje

6 listopada odbyło się seminarium naukowe poświęcone aktualnym wyzwaniom rynku mieszkaniowego – od analizy lokalnego rynku najmu w Lublinie po europejskie modele regulacyjne. Wydarzenie zgromadziło liczne grono uczestników reprezentujących środowisko akademickie i instytucje zajmujące się polityką mieszkaniową, tworząc przestrzeń do interdyscyplinarnej dyskusji nad ekonomicznymi, prawnymi i społecznymi aspektami rynku.

19 listopada na Wydziale odbyła się konferencja „Inwestowanie na GPW – spotkanie z ekspertami w Twoim mieście”, zorganizowana we współpracy z Fundacją Giełdy Papierów Wartościowych. Przyciągnęła liczne grono uczestników zainteresowanych tematyką rynku kapitałowego – zarówno początkujących inwestorów, jak i osoby posiadające giełdowe doświadczenie. Program wydarzenia obfitował w debaty, prezentacje i panele tematyczne. Spotkanie otworzył przedstawiciel Fundacji GPW, po czym odbyła się debata „Tu i teraz

– inwestycyjne decyzje, od których każdy może zacząć budować majątek”, prowadzona przez Tomasza Jaroszka (Doradca TV). W dyskusji wzięli udział przedstawiciele kluczowych instytucji rynku: Piotr Kawalec (GPW), Zbigniew Buchcic (Orlen), Tomasz Wróbel (Beta ETF) oraz Sebastian Zadora (DM BOŚ). Uczestnicy wysłuchali prelekcji poświęconych m.in. ofertom GPW dla inwestorów indywidualnych, inteligentnym sposobom inwestowania w ramach IKE i IKZE, programom lojalnościowym dla akcjonariuszy oraz rozwojowi inwestowania dywidendowego w Polsce. Konferencję zakończył quiz z nagrodami.

Wydarzenia

3 listopada odbyło się spotkanie informacyjne dotyczące programu „Chartered Global Management Accountant” (CGMA) z udziałem przedstawiciela AICPA&CIMA, władz dziekańskich, koordynatora programu oraz studentów. W bieżącym roku akademickim już po raz trzeci prowadzony jest nabór do programu wśród studentów kierunku finanse i rachunkowość, który w 2023 r. uzyskał akredytację umożliwiającą zdobycie – wraz z dyplomem ukończenia studiów – dwóch z czterech poziomów kwalifikacji CGMA: dla studiów I stopnia – Certificate in Business Accounting (poziom certyfikatu) oraz dla studiów II stopnia – Diploma in Management Accounting (poziom operacyjny).

20 listopada odbyły się Targi Kół Naukowych „Otwarta 7”. Korytarz główny Wydziału wypełniły stoiska kół naukowych, które prezentowały swoje projekty, inicjatywy oraz możliwości rozwoju dla nowych członków. Podczas wydarzenia można było obejrzeć krótkie prezentacje oraz otrzymać materiały informacyjne i wygodne kody QR umożliwiające szybkie zapisy bez zbędnych formalności. Targi przebiegały w przyjaznej atmosferze, sprzyjającej nawiązywaniu kontaktów i odkrywaniu kierunków rozwoju zgodnych z zainteresowaniami studentów.

Publikacje

Nakładem Wydawnictwa UMCS ukazała się monografia pod redakcją dr. hab. Pawła Pasierbiaka, prof. Uczelni pt. *Procesy regionalnej integracji ekonomicznej w gospodarce globalnej*, autorstwa pracowników Katedry Gospodarki Światowej i Integracji Europejskiej. W opracowaniu autorzy podejmują zagadnienia teoretyczne oraz empiryczne dotyczące integracji regionalnej –

analizują różne formy współpracy gospodarczej, omawiają procesy zachodzące w różnych częściach świata i wskazują na ich znaczenie w kontekście globalnych łańcuchów wartości.

Współpraca ze szkołami

7 listopada dr Kinga Bednarzewska poprowadziła zajęcia warsztatowe dla uczniów Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 im. Zbigniewa Herberta w Lublinie w ramach programu Szkoły Partnerskie UMCS. Spotkanie oparte było na interaktywnej grze zespołowej „Giganci negocjacji”, która przenosi uczestników na symulowany rynek motoryzacyjny. Zajęcia mają charakter praktyczny. Uczestnicy wcielają się w role producentów i sprzedawców motocykli, podejmując decyzje dotyczące cen oraz strategii rynkowej. Możliwa jest współpraca pomiędzy zespołami, pozwalająca optymalnie wykorzystać ograniczony popyt, oraz intensywna konkurencja o wyższe zyski. Gra uczy myślenia strategicznego, przewidywania reakcji rynku, negocjacji i refleksji nad konsekwencjami podejmowanych decyzji.



Wydział
Filologiczny

Konferencje

W dn. 29–31 października dr hab. Petar Sotirow, prof. UMCS z Katedry Językoznawstwa Słowiańskiego był gościem specjalnym na zorganizowanej przez Uniwersytet Sofijski konferencji „Kontakt języków i kultur. Standaryzacja, adaptacja, praktyki w nauczaniu języka bułgarskiego jako obcego/drugiego”, która odbyła się w Panagjuriszte (Bułgaria). Z okazji 40-lecia działalności na rzecz nauczania i popularyzacji języka bułgarskiego za granicą prof. Sotirow otrzymał podziękowania i list gratulacyjny od Asocjacji Nauczycieli Języka Bułgarskiego Jako Obcego.

W dn. 5–6 listopada na Uniwersytecie w Reading w Wielkiej Brytanii odbyła się konferencja poświęcona twórczości Bernardine Evaristo. Udział w niej wziął dr Bartosz Wójcik z prelekcją „Bernardine Evaristo in Polish: Prototyping inclusivity in translation”, omawiając strategię przekładowe tłumaczki Agi Zano.

Dr hab. Monika Gabryś-Sławińska, prof. UMCS oraz dr hab. Iwona Morawska, prof. UMCS z Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa w dn. 19–21 listopada wzięły udział w ogólnopolskiej konferencji naukowej „Żeromski OdNowa. Co się stało z tym dziedzictwem?”. Prof. Gabryś-Sławińska została zaproszona do udziału w panelu „Jak OdNowa mówić o Żeromskim?”, zaś prof. Iwona Morawska wygłosiła referat pt. „Żeromski w przestrzeni edukacyjnej”.

Wykłady

14 listopada dr Edyta Frelik z Katedry Anglistyki i Amerykanistyki wygłosiła wykład z zakresu kultury amerykańskiej i historii sztuki pt. „Wojna i pokój dla sztuki. Pięć lat nowojorskiej galerii Peggy Guggenheim”. Odbył się on w siedzibie Fundacji Szpilki w ramach projektu „Kobieta i sztuka. Peggy Guggenheim”, realizowanego przy wsparciu finansowym Miasta Lublin.

Prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska z Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa 19 listopada na Uniwersytecie Trzeciego Wieku Powiatu Lipskiego wygłosiła wykład inauguracyjny pt. „Czy grzeczność wychodzi z mody? Rola uprzejmości w relacjach międzyludzkich”.

Publikacje

21 listopada odbyła się premiera książki *Chokepoints* Edwarda Fishmana, która została przetłumaczona na język polski przez pracowników UMCS: dr. Karola Kasprowicza z Katedry Prawa Informatycznego i Zawodów Prawniczych oraz dr. Konrada Żyśko z Katedry Językoznawstwa Angielskiego i Ogólnego. Autor jest wykładowcą School of International and Public Affairs na Uniwersytecie Columbia w Nowym Jorku i komentatorem czołowych gazet amerykańskich i National Public Radio.



Wydział Filozofii
i Socjologii

Konferencje

Dr hab. Leszek Kopciuch, prof. UMCS (dziekan Wydziału oraz kierownik Katedry Historii Filozofii i Filozofii

Porównawczej) 24 października uczestniczył w konferencji naukowej „Progress. Philosophical and Anthropological Perspectives”, zorganizowanej na Università di Roma Tor Vergata w Rzymie. Wygłosił referat pt. „Negative and Positive Criticism of the Metaphysical Understanding of Progress”.

W dn. 24–25 października prof. dr hab. Teresa Pękała z Katedry Estetyki i Filozofii Kultury wzięła udział w ogólnopolskiej konferencji naukowej „Przeżycie i wartość w badaniach nad sztuką i refleksji estetycznej – podążając za Mieczysławem Wallisem”, zorganizowanej przez Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego. Prof. Pękała jest znawczynią teorii estetycznej Wallisa, autorką książki *Estetyka otwarta Mieczysława Wallisa* i opracowania jego pism estetycznych w serii „Klasyków Estetyki Polskiej” (Universitas 2004). W trakcie konferencji wygłosiła referat „Świat jako przedmiot estetyczny. O aktualności estetyki otwartej Mieczysława Wallisa”.

19 listopada prof. dr hab. Teresa Pękała uczestniczyła w międzynarodowym seminarium naukowym zorganizowanym przez Wydział Filozoficzny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w 100. rocznicę urodzin Zygmunta Baumana. Spotkanie zgromadziło badaczy z różnych dyscyplin naukowych, w tym gości z Anglii i Chin. Rozważano aktualność myśli wybitnego polskiego socjologa i filozofa, twórcy idei „płynnej nowoczesności”. W referacie „Lubelskie teksty i konteksty spotkań z Zygmuntem Baumanem” prof. Pękała przypomniała kilkukrotne pobyty Baumana w Polsce w latach 90., w tym na UMCS i w Ośrodku „Brama Grodzka – Teatr NN”, oraz inne seminaria i debaty, których wpływ jest zauważalny w publikacjach lubelskich uczonych.

W ogólnopolskiej konferencji naukowej „Filozofia brytyjska XVII i XVIII wieku”, zorganizowanej 27 listopada na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, wzięła udział dr Krzysztof Rojek (Katedra Etyki) z referatem „Rozprawa *Obrona prawdziwej wolności* Johna Bramhalla przeciwko rozważaniom *O wolności i konieczności* Thomasa Hobbesa – część druga debaty”.

W konferencji „Znaczenie filozofii Oświecenia w kulturze europejskiej”, zorganizowanej na Uniwersytecie

Mikołaja Kopernika w Toruniu w dn. 28–29 listopada, uczestniczyli: dr hab. Andrzej Łukasik, prof. UMCS (Katedra Ontologii i Epistemologii) z referatem „Problem aktualności sporu Newtona z Leibnizem w świetle odkryć teorii względności i mechaniki kwantowej” oraz dr hab. Leszek Kopciuch, prof. UMCS (Katedra Historii Filozofii i Filozofii Porównawczej) z referatem „*Condorcet Erica Voegelina*”. Konferencja była kolejną edycją cyklu rozpoczętego w 2018 r. na Wydziale Filozofii i Socjologii UMCS.

Wydarzenia

20 listopada prof. dr hab. Teresa Pękała uczestniczyła w uroczystym jubileuszu prof. dr. hab. Andrzeja Tyszczyka, wybitnego literaturoznawcy i wieloletniego dyrektora Instytutu Filologii Polskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Organizatorem spotkania był Wydział Nauk Humanistycznych KUL, który wydał z tej okazji numer specjalny „Roczników Humanistycznych” dedykowany Profesorowi. W tomie ukazał się artykuł autorstwa prof. Pękali pt. *Problemy recepcji polskiej myśli estetycznej XX wieku. Protagonisci i outsiderzy*. Autorka w wystąpieniu nawiązała do współpracy z prof. Tyszczykiem w przygotowaniu serii „Klasyki Estetyki Polskiej”.

W dn. 20–21 listopada na Wydziale zorganizowano obchody Światowego Dnia Filozofii. W programie znalazły się otwarte wykłady z sesjami Q&A poświęcone m.in. ocenianiu postaci fikcyjnych, platońskiemu przyrodoznawstwu w interpretacji Wernera Heisenberga, relacjom człowieka i technologii oraz sztuce, a także interaktywna gra filozoficzna „Który filozof czai się w Tobie?”. Odbyła się również międzynarodowa konferencja naukowa „Współczesne wyzwania i wartości 4. Wartości i emocje”, zorganizowana przez Katedrę Historii Filozofii i Filozofii Porównawczej oraz czasopismo „Kultura i Wartości”. Tematyka obejmowała zagadnienia z zakresu epistemologii wartości, ontologii i metafizyki wartości, antropologii, socjologii oraz innych ujęć teoretycznych dotyczących wartości. Udział w niej wzięło 25 prelegentów, w tym 16 osób z ośrodków zagranicznych, reprezentujących takie kraje jak: USA, Wielka Brytania, Belgia, Włochy, Hiszpania, Szwecja, Litwa, Brazylia, Filipiny, Chiny. W sekcjach anglojęzycznych wygłoszono 19 referatów. Dr hab. Leszek

Kopciuch, prof. UMCS (Katedra Historii Filozofii i Filozofii Porównawczej) wygłosił referat „Emotionalism in Value Theory. Selected Issues”, a dr hab. Tomasz Stefaniuk (również z tej Katedry) – „Specificity of Religious Values”.



Wydział Historii i Archeologii

Konferencje

W dn. 20–21 listopada dr Monika Naporę wzięła udział w międzynarodowej konferencji „Die Haltung der deutschen Minderheiten im besetzten Europa (1939–1945). Forschungsmethoden, soziale Kontexte und Nachkriegsfolgen”, zorganizowanej w Berlinie przez Pilecki-Institut Berlin oraz Centrum Badań Historycznych Polskiej Akademii Nauk. Wygłosiła referat pt. „Between Declarations of Loyalty and Rehabilitation. The Attitudes of Polish Citizens of German Origin in Radom District. The Case of Piotrków County”, w którym zaprezentowała wyniki własnych badań nad postawami ludności niemieckiego pochodzenia w okresie okupacji, realizowanych w ramach grantu NPHR „Polscy Niemcy 1939–1945. Postawy i sytuacja obywateli polskich narodowości niemieckiej na ziemiach wcielonych do III Rzeszy i w Generalnym Gubernatorstwie”. Konferencja była poświęcona problematyce postaw mniejszości niemieckich w okupowanej Europie w latach 1939–1945, metodologii ich badania oraz powojennym konsekwencjom tych zjawisk. Uczestniczyli w niej badacze z Polski, Niemiec, Rumunii i Wielkiej Brytanii.

Goście

W dn. 5–8 listopada w Instytucie Historii gościli zaprzyjaźnieni historycy z Uniwersytetu Helmuta Schmidta w Hamburgu. Prof. Jörn Happel, kierujący Katedrą Europy Wschodniej i Środkowowschodniej, wygłosił wykład dla studentów pt. „Der Völkerfrühling 1848 in Ostmitteleuropa und seine Bedeutung für das lange 19. Jahrhundert” / pol. „Wiosna Ludów w Europie Środkowo-Wschodniej i jej znaczenie dla długiego stulecia”. Dr Agnieszka Zagańczyk-Neufeld przygotowa-

ła wystąpienie pt. „Rola alternatywnych elit przywódczych w pokojowych przemianach politycznych w Polsce”, a Hajo Raupach wystąpienie „Warschau – Berlin – Moskau. Architekturen des Augenblicks nach dem Zweiten Weltkrieg” / pol. „Warszawa – Berlin – Moskwa. Architektura chwili po drugiej wojnie światowej”. Gerhard Rautenberg przeprowadził warsztaty z odczytywania dokumentów niemieckich pisanych kurentą, w których aktywny udział wzięli studenci germanistyki. Dalsze formy współpracy zostały omówione podczas spotkania dyrektora Instytutu dr. hab. Piotra Bednarza, prof. UMCS i prof. Jörna Happela z rektorem ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr. hab. Wiesławem Gruszeckim. Goście zwiedzili Zamość oraz współpracujące z Instytutem Muzeum Historii Miasta Lublina. Za dobór tematów i organizację wydarzenia odpowiadała dr Renata Lesiakowska.

Wykłady

29 października w Sali Obrad Rady Wydziału odbył się wykład pt. „Lotnicze szlaki Lubelszczyzny”, zorganizowany przez Centrum Badań nad Historią Regionalną i Lokalną oraz Instytut Historii. Opowieść o genezie przemysłu lotniczego w Lublinie przedstawili: Jarosław Mądro (Politechnika Lubelska), Henryk Wicki (właściciel zakładu produkującego samoloty) oraz Marek Gro-maszek (prezes Fundacji Lotniczy Lublin). Prelegenci przybliżyli najważniejsze karty z dziejów funkcjonowania zakładów Plage i Łaskiewicz oraz późniejszej Lubelskiej Wytwórni Samolotów. Szczególną uwagę zwrócili m.in. na kontrowersje związane z samolotami Ansaldo, zwanymi „latającymi trumnami”. Wśród licznie zgromadzonej publiczności znaleźli się m.in. uczniowie Technikum i Liceum Ogólnokształcącego Zespołu Szkół nr 2 w Lubartowie pod opieką Kamila Kozioła. Ich zainteresowanie wzbudziły autorskie konstrukcje zakładów Plage i Łaskiewicz, takie jak Lublin R-VIII, Lublin R-X, Lublin R-XIII czy Lublin R-XX.

Dr hab. Andrzej Przeglasiński, prof. UMCS w ramach obchodów Narodowego Święta Niepodległości wziął udział w akademii zorganizowanej 6 listopada w Zespole Szkół nr 2 im. Księcia Pawła Karola Sanguszki w Lubartowie, zaś 11 listopada uczestniczył w uroczystym posiedzeniu Rady Miasta Lublin w Trybunale Koronnym w Lublinie. Podczas obu uroczystości wygłosił

okolicznościowe referaty, których tematyka skupiała się wokół wyboistych dróg do wolności oraz rozważań nad genezą, sensem i znaczeniem 11 listopada 1918 r. w dziele odzyskania niepodległości.

26 listopada Centrum Badań nad Historią Regionalną i Lokalną oraz Instytut Historii zorganizowali kolejny wykład otwarty z cyklu „Z dziejów Lublina i Lubelszczyzny”. Wystąpienie pt. „Lubelskie medale koszykarskie w XX i XXI wieku” wygłosił Kamil Koziół, absolwent Instytutu Historii, nauczyciel historii, pasjonat sportu i dziennikarz.

Naukowcy w mediach

29 października na antenie TVP Historia został wyemitowany 45. odcinek programu „Fake czy historia?”. Tematem były wydarzenia z lata 1914 r. dotyczące genezy i początków Wielkiej Wojny ze szczególnym zwróceniem uwagi na odpowiedzialnych za wywołanie tego konfliktu. W dyskusji uczestniczyli prof. dr hab. Jarosław Kłaczek z Instytutu Historii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz dr hab. Marek Sioma, prof. UMCS.

Rok 1918 zapisał się w pamięci Polaków jako moment odzyskania niepodległości. Kojarzy się ona z zakończeniem Wielkiej Wojny, ale przede wszystkim z postacią Józefa Piłsudskiego, któremu niejednokrotnie przypisuje się wyłączną zasługę uczynienia Polski krajem suwerennym. Pogląd ten nie jest całkowicie zgodny z rzeczywistością. O tym i innych aspektach, w przeddzień 107. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, z dr. hab. Markiem Siomą, prof. UMCS rozmawiała redaktor Anna Kurzępa w programie „Gość Panoramy” na antenie TVP3 Lublin.



Wydział Matematyki,
Fizyki i Informatyki

Sukcesy

19 listopada odbyło się zebranie wyborcze Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Matematycznego. Na kadencję 2026–2029 został wybrany Zarząd w skła-

dzie: dr hab. Mariusz Bieniek, prof. UMCS – prezes; dr hab. Monika Budzyńska, prof. UMCS – wiceprezes; dr Anna Gąsior – sekretarz; dr Bartosz Przysucha – skarbnik; dr Piotr Kowalski i dr Krzysztof Bolibok – członkowie Zarządu.

Wyjazdy

W październiku prof. dr hab. Andrzej Góźdz z Katedry Fizyki Teoretycznej w ramach konsultacji naukowych przebywał w Narodowym Centrum Badań Jądrowych w Warszawie.

W dn. 12–18 października dr Anna Zdeb brała udział w konferencji „ISTROS Isospin, Structure, Reactions and Energy of Symmetry” w Častá-Papiernička (Słowacja), w trakcie której wygłosiła referat pt. „Pairing in fission”.

Goście

4 października w Katedrze Fizyki Teoretycznej gościł dr hab. Andrzej Ptak z Instytutu Fizyki Jądrowej Polskiej Akademii Nauk. Wygłosił referat na seminarium Katedry pt. „Real materials containing kagome lattice: lattice dynamics perspective” oraz przeprowadził konsultacje naukowe.

W dn. 26–29 października gościem Katedry Fizyki Teoretycznej był dr Arkadiusz Kosior z Institut für Theoretische Physik (Uniwersytet w Innsbrucku, Austria). Wygłosił referat na seminarium Katedry pt. „Exploring nonequilibrium many-body phenomena in atom, photon and hybrid atom-photon systems” oraz przeprowadził konsultacje naukowe.

Wydarzenia

W dn. 3 i 7 listopada studenci ze Studenckiego Koła Naukowego Informatyki (Ignacy Kuchciński, Filip Koperkiewicz i Daniel Wiszniowski) przeprowadzili warsztaty „Git & GitHub & GitLab” dotyczące wykorzystania jednego z kluczowych narzędzi w pracy programisty.

9 listopada w Centrum ECOTECH-COMPLEX odbyło się uroczyste wręczenie dyplomów i nagród w międzynarodowym Konkursie 3D Edu Art 2025. W Festiwalu 3D EduArt uczestniczyło ponad 80 osób, laureatów III edycji Konkursu oraz ich opiekunów i członków

rodzin. Nagrody rzeczowe otrzymali młodzież ucząca się i dorośli, którym po drodze jest z technologiami addytywnymi. W tegorocznej edycji konkurowały prace uczestników z Polski, Turcji, Białorusi, Ukrainy.

W dn. 12 i 20 listopada RWSS MFI zorganizował szkolenia z praw i obowiązków studenckich dla studentów pierwszego roku wszystkich kierunków. Poprowadzili je Diana Smorga i Andrzej Szałaj.

W dn. 14–16 listopada na Uniwersytecie Warszawskim odbyła się kolejna edycja Akademickich Mistrzostw Polski w Programowaniu Zespołowym. W zawodach wystartowały dwie reprezentacje UMCS. Pierwsza drużyna rozwiązała cztery zadania, natomiast druga – dwa. Składy drużyn: UMCS1 – Paweł Borowiecki, Jakub Gadowski, Aleksander Ignaczak; UMCS2 – Wojciech Kazimirowicz, Dmytro Vasylichuk, Krystian Wasil.

17 listopada Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki był jednym z miejsc, gdzie odbyły się III Studenckie Targi Pracy, zorganizowane przez Zarząd Uczelniany Samorządu Studentów we współpracy z Radą Wydziałową Samorządu Studentów WMFI. Wydział odwiedziły firmy i instytucje: Sollers Consulting, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Polskie Elektrownie Jądrowe, Santander, DataArt oraz Fundacja Alpha.

24 listopada w czytelni Biblioteki Wydziałowej odbyła się prelekcja pt. „Fotograficzny spacer po Lublinie latem roku 1918”, którą poprowadził mgr Piotr Błaszczak z Oddziału Informacji Naukowej Biblioteki Głównej UMCS. Słuchacze mogli zapoznać się z 27 dotąd niepublikowanymi fotografiami Lublina, pochodzącymi ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego, autorstwa prof. Ludomira Sawickiego. Prelekcja odbyła się w ramach cyklu „Szkoleniowe poniedziałki”.

W dn. 25 i 27 listopada na Wydziale odbyły się warsztaty pt. „Wprowadzenie do PGP i GPG – zabezpiecz swoją komunikację”, zorganizowane przez Studenckie Koło Naukowe Informatyki. Pozwoliły uczestnikom zdobyć praktyczne umiejętności szyfrowania i tworzenia podpisów cyfrowych, a także zestawiania bezpiecznej komunikacji e-mail.

Współpraca ze szkołami

21 listopada dr Agnieszka Kozak-Prus wraz z sześcioma studentami kierunku nauczanie matematyki i informatyki wzięła udział w skierowanej do nauczycieli konferencji „W drodze do sukcesu – jak uczyć twórczo i efektywnie matematyki”, która odbyła się w II Liceum Ogólnokształcącym im. Hetmana Jana Zamoyskiego w Lublinie. Słuchacze zapoznali się z technikami rozwiązywania zadań konkursowych, sposobami realizacji zajęć dodatkowych oraz ciekawymi metodami i formami pracy z uczniami. Elementem konferencji był także konkurs NABOJ JUNIOR dla uczniów szkół podstawowych.

21 listopada odbyła się kolejna edycja „Piątku z MaFiI-a”, w trakcie której uczniowie szkół ponadpodstawowych brali udział w wykładach i warsztatach popularyzujących matematykę. Na początek przygotowano swoistą podróż w czasie, czyli warsztaty poświęcone matematyce średniowiecznej. Zainteresowaniem cieszyły się: Matematyczny Escape Room i warsztaty z podstaw brydża. Odwiedzający zostali zaproszeni do tworzenia fraktali, na wykład dotyczący sztucznej inteligencji oraz warsztaty z podstaw grafiki 3D i ciągów liczbowych oraz praktyczne zajęcia z obsługi programu GeoGebra i wprowadzenia do logiki rozmytej.

25 listopada Wydział odwiedzili uczniowie I Liceum Ogólnokształcącego im. Władysława Jagiełły w Krasnymstawie, którzy wysłuchali wykładu dr. Jerzego Myckiego pt. „Co to jest dowód matematyczny?”.



Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

Sukcesy

Dr hab. Monika Wesołowska, prof. UMCS (Katedra Geografii Społeczno-Ekonomicznej) oraz mgr inż. Patrycja Adamczyk, doktorantka ze Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych, zostały laureatkami konkursu „Staż za miedzą”, organizowanego przez Związek Uczelni Lubelskich.

Inż. Rafał Pelczar, student geoinformatyki, został laureatem XVI Ogólnopolskiego Konkursu Prac Dyplomowych

z zakresu Kartografii, Geomatyki i Geoinformacji. Praca inżynierska „Trójwymiarowa wizualizacja Radzyna Podlaskiego na przełomie XIX i XX wieku”, wykonana pod opieką dr. Jakuba Kuny (Katedra Geomatyki i Kartografii), otrzymała III miejsce w kategorii prac pierwszego stopnia.

Mgr inż. Michał Bajura, absolwent gospodarki przestrzennej, został laureatem V edycji konkursu „European Regional Science Association – Polish Section” na najlepszą pracę z zakresu regionalistyki w grupie prac magisterskich. Zdobył wyróżnienie za pracę pt. „Peryurbanizacja w Lubelskim Obszarze Metropolitalnym” napisaną pod kierunkiem dr Dagmary Kociuby z Katedry Gospodarki Przestrzennej.

Spotkania

Na Wydziale odbyły się kolejne odczyty Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Geograficznego. 6 listopada dr Małgorzata Malińska (Uniwersytet Warszawski) przedstawiła wykład „Społeczne konstruowanie kobiecości w Sudanie”. 13 listopada odbyło się spotkanie z Iloną Wiśniewską, reporterką, fotografką i autorką książek o Północy, połączone z promocją jej najnowszej książki *Hjem. Na północnych wyspach*. Współorganizatorem był Akademicki Dyskusyjny Klub Książki działający na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa. 20 listopada Ewelina Portka z Klubu Wysokogórskiego Lublin wygłosiła odczyt „Połączyłam kropki: Ustroń – Wołosate, czyli 500 km solo Głównym Szlakiem Beskidzkim”.

Współpraca ze szkołami

W październiku i listopadzie odbyły się kolejne warsztaty w ramach projektu „Lublin – miasto twoich pomysłów”, zorganizowane dla uczniów lubelskich szkół: III Liceum Ogólnokształcącego im. Unii Lubelskiej (23 października), XIII Liceum Ogólnokształcącego im. Nauczycieli Tajnego Nauczania (24 października), I Liceum Ogólnokształcącego im. Stanisława Staszica (7 listopada) i Liceum Ogólnokształcącego im. Jana III Sobieskiego (20 listopada). Kierownikiem projektu, realizowanego przy wsparciu finansowym Gminy Lublin z V edycji programu „Lublin Akademicki”, jest dr Dagmara Kociuba z Katedry Gospodarki Przestrzennej. Zajęcia prowadzą studenci ze Studenckiego Koła Naukowego Planistów „SmartCity”. W ich trakcie

uczniowie przygotowują własne projekty zagospodarowania przestrzeni zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.



Wydział Pedagogiki i Psychologii

Wyjazdy

W dn. 13–14 listopada dr hab. Danuta Wosik-Kawała, prof. UMCS wzięła udział w międzynarodowej konferencji zorganizowanej z okazji 30-lecia Katedry Pedagogiki i Zarządzania Oświatą im. Bohdana Stuparyka Karpackiego Narodowego Uniwersytetu im. Wasyla Stefanyka pt. „Розвиток неперервної педагогічної освіти за умов воєнного стану в Україні та глобальних викликів”, która odbyła się w Iwano-Frankiwsku (Ukraina). Wygłosiła referat pt. „Znaczenie kształcenia ustawicznego w systemie pieczy zastępczej w Polsce”.

Publikacje

Nakładem Instytutu Badań Edukacyjnych ukazała się monografia *Dobrostan szkolny w klasach zróżnicowanych*. Jedną z autorek jest dr Magdalena Boczkowska z Katedry Metodologii Badań Pedagogicznych.

Naukowcy w mediach

Dr Urszula Lewartowicz, kierownik Pracowni Animacji Kultury, była gościem programu „Nauka” TVP3 Lublin. W odcinku wyemitowanym 5 listopada opowiedziała o swoich badaniach nad pedagogicznymi funkcjami kabaretu i stand-upu. Odcinek można obejrzeć na stronie internetowej telewizji.



Wydział Politologii i Dziennikarstwa

Sukcesy

24 listopada na Walnym Zjeździe Delegatów Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych (PTNP) prof. em. dr hab.

Grzegorz Janusz i prof. em. dr hab. Czesław Maj uzyskali Członkostwo Honorowe i znaleźli się w elitarnym gronie wyróżnionych tym statusem. Z kolei dr hab. Krystyna Leszczyńska-Wichmanowska, prof. UMCS (Instytut Nauk o Polityce i Administracji) została wybrana na przewodniczącą Komisji Rewizyjnej PTNP na kadencję 2025–2028.

Dr hab. Małgorzata Stępnik, prof. UMCS z Katedry Mediów Audiowizualnych została powołana przez Komisję Europejską na ekspertkę w programie Unii Europejskiej „Horyzont Europa”. Jej zadaniem będzie ocena wniosków o dofinansowanie oraz merytoryczna ewaluacja projektów badawczych realizowanych w ramach programu.

Dr Elżbieta Szulc-Wałęcka i dr Patrycja Tyborowska z Katedry Administracji Publicznej zakwalifikowały się do programu „Cyberiada” 2025–2026, gdzie będą reprezentować UMCS. „Cyberiada – Mistrzostwa w Projektowaniu Gier Komputerowych” – to ogólnopolski program rozwijający kompetencje studentów w zakresie tworzenia gier, ze specjalną ścieżką dla środowiska akademickiego. W ramach programu badaczki będą: opiekować się zespołem studenckim tworzącym działający prototyp gry; współtworzyć publikację *Gamedev w nauce – Nauka w gamedevie*; uczestniczyć w rozwijającej się sieci współpracy między uczelniami a studiami gier. Zaangażują się również w wymianę doświadczeń dotyczących wykorzystania gier w dydaktyce oraz w prestiżowe wydarzenia branżowe, w tym w Kongres Megabitowy. Podczas Kongresu dr Szulc-Wałęcka wystąpi także jako prelegentka w panelu „Branża i uczelnia: gdzie się rozmijamy, gdzie się spotykamy”, prezentując swoje działania w sektorze kreatywnym oraz projekt „Youth BOOST-er: Zwiększenie partycypacji obywatelskiej młodzieży przez myślenie oparte na grach”.

Konferencje

5 listopada w Uniwersytecie Łódzkim dr hab. Krystyna Leszczyńska-Wichmanowska, prof. UMCS z Katedry Systemów Politycznych i Praw Człowieka wygłosiła wykład pt. „Patriarchat: władza w polskiej polityce” podczas seminarium naukowego: „Obecność i sprawczość kobiet w życiu publicznym – perspektywa interdyscyplinarna”.

Prof. dr hab. Iwona Hofman i dr Ilona Dąbrowska z Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach wzięły udział w VIII Światowym Forum Mediów Polonijnych, które odbyło się 14 i 15 listopada w Warszawie i Puławach. Tegoroczna edycja rozpoczęła się w gmachu Senatu RP, gdzie miała miejsce uroczysta inauguracja z udziałem przedstawicieli władz państwowych i organizacji polonijnych. Następnie uczestnicy przenieśli się do Puław, gdzie w murach Zamku Domu Polonii odbyły się panele tematyczne i warsztaty poświęcone aktualnym wyzwaniom w pracy mediów polonijnych. Część merytoryczną wystąpieniami otworzyły prof. Iwona Hofman – „Jak budować relacje i angażować społeczność medialną?” oraz dr Ilona Dąbrowska – „Wiarygodność mediów. Dezinformacja online – formy i sposoby przeciwdziałania”. INoKSiM współpracuje z Forum od siedmiu lat, aktywnie włączając się w organizację wydarzenia oraz prowadząc cykliczne warsztaty dla dziennikarzy z całego świata.

Wydarzenia

4 listopada władze dziekańskie tradycyjnie spotkały się z pracownikami, którzy uzyskali najwyższe wyniki w studenckich ankietach oceny zajęć. W gronie najlepszych dydaktyków semestru letniego roku akademickiego 2024/2025 znaleźli się: dr Justyna Kięczkowska, dr Elżbieta Pawlak-Hejno, dr hab. Anna Moraczewska, prof. UMCS, dr Mateusz Sobiech, dr Ewa Bulisz, dr Anna Szwed-Walczak, dr hab. Małgorzata Stępnik, prof. UMCS, prof. dr hab. Ewa Maj, dr hab. Wojciech Ziętara, prof. UMCS, dr Ilona Dąbrowska. Za wzorową pracę dydaktyczną pracownicy otrzymali pamiątkowe dyplomy. Dodatkowo głosami studentów wyróżniono dwie najlepsze Katedry: Myśli Politycznej i Komunikowania Politycznego oraz Bezpieczeństwa Międzynarodowego.

7 listopada, w 25. rocznicę śmierci Jerzego Giedroycia, w Bibliotece Narodowej odbyła się promocja najnowszej edycji książki Redaktora pt. *Autobiografia na cztery ręce*, wydanej przez Instytut Europy Środkowej we współpracy z Instytutem Literackim „Kultura”. Publikacja została opracowana i opatrzona posłowiem przez prof. dr hab. Krzysztofa Pomiana. W spotkaniu wzięły udział naukowczynie z Pracowni Badań nad Instytutem

Literackim w Paryżu: dr Ewelina Górka, dr Małgorzata Choma-Jusińska oraz dr Agata Fijuth-Dudek.

8 listopada w Białej Podlaskiej odbył się V Sejmik Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych Województwa Lubelskiego. Po części oficjalnej na młodzież czekały liczne pokazy i szkolenia. Warsztaty medialne poprowadził dr Krzysztof Kot z Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach.

17 listopada na wszystkich wydziałach UMCS odbywały się III Studenckie Targi Pracy, zorganizowane przez Zarząd Uczelniany Samorządu Studentów. Zainteresowani mogli porozmawiać z ekspertami działającymi w różnych branżach, a także lepiej poznać rynek pracy. Na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa prezentowały się takie firmy i instytucje jak m.in.: Fundacja Głuche Miasto, Eu Careers, Camp Leaders, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

21 listopada dr Grażyna Piechota z Katedry Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej poprowadziła w Gminnej Bibliotece Publicznej w Serokomli szkolenie dla bibliotekarzy powiatu łukowskiego poświęcone wykorzystaniu sztucznej inteligencji w promocji zbiorów i wydarzeń. Spotkanie było doskonałą okazją do pokazania perspektywy badawczej i praktycznej, jak nowoczesne narzędzia cyfrowe mogą realnie wspierać codzienną pracę bibliotekarzy: od tworzenia treści i analiz potrzeb użytkowników, po planowanie kampanii promocyjnych oraz personalizację komunikacji. Było to już drugie szkolenie w tym cyklu – wcześniej odbyło się 4 listopada w Chełmskiej Bibliotece Publicznej im. Marii Pauliny Orsetti i skierowane było do dyrektorów, kierowników oraz bibliotekarzy bibliotek gminnych powiatu chełmskiego.

22 listopada w Bibliotece Polskiej w Paryżu odbyła się dyskusja „(Re)wizje »Kultury« dla przyszłości”, w której udział wzięli: prof. dr hab. Iwona Hofman, dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach, prof. Brigitte Gautier (Uniwersytet w Lille), prof. dr hab. Andrzej Mencwel, prof. dr hab. Sławomir Nowinowski (Uniwersytet Łódzki) oraz moderator prof. dr hab. Paweł Rodak (Uniwersytet Warszawski). Rozmówcy poszukiwali odpowiedzi na pytania: jakie znaczenie ma

współcześnie „Kultura”? czy idee prezentowane na jej łamach są nadal aktualne? co z jej dorobku należy przyswoić, mając na uwadze stałą potrzebę budowania porozumienia z sąsiadami Polski oraz innymi krajami europejskimi? W wydarzeniu uczestniczył zespół Pracowni Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu UMCS. Spotkanie zostało zorganizowane przez Fundację Ośrodka KARTA oraz Bibliotekę Polską w Paryżu.

26 listopada na Wydziale odbył się otwarty wykład „Ukraińskie środowiska eksperckie i medialne wobec wojny rosyjsko-ukraińskiej – sukcesy i porażki”, który wygłosił dr Aleksander Janiszewski z Katedry Edytorstwa i Redagowania Politechniki Kijowskiej.

27 listopada odbył się pokaz filmu „Jeździec bez głowy” („Sleepy Hollow”, 1999) Tima Burtona. Wieczór kinowy został zorganizowany przez Niezależne Zrzeszenie Studentów UMCS w ramach cyklu „Prawie Kino”.

Współpraca ze szkołami

19 listopada dr Tomasz Wicha (Instytut Nauk o Polityce i Administracji) przeprowadził zajęcia dla uczniów Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 im. Zbigniewa Herberta w Lublinie, którym towarzyszył opiekun szkolnego klubu dyskusyjnego mgr Robert Struski. Zajęcia otworzyła dziekan dr hab. Ewelina Podgajna, prof. UMCS, przedstawiając ofertę dydaktyczną Wydziału. Spotkanie z młodzieżą zdominowała wielosegmentowa dyskusja nad wyzwaniem wdrażania oraz ewaluacji polityk publicznych ze szczególnym uwzględnieniem zagadnienia niedofinansowania poszczególnych sektorów życia publicznego. Uczniowie sprawdzili swoje umiejętności argumentacji, współpracy i budowania porozumienia.

20 listopada Wydział odwiedzili uczniowie z klasy wojaskowej Zespołu Szkół im. Kajetana hr. Kickiego w Sobieszynie. Kluczowym punktem wizyty było oficjalne nawiązanie współpracy pomiędzy Wydziałem a szkołą, którą reprezentował dyrektor Wojciech Niedziółka. Z ramienia Uczelni umowę podpisała dziekan dr hab. Ewelina Podgajna, prof. UMCS. W spotkaniu uczestniczyła również prodziekan dr hab. Małgorzata Adamik-Szysiak, prof. UMCS. Towarzyszącą dyrektorowi grupa kadetów zwiedziła Wydział. Szczególnym zainteresowaniem

cieszyła się strzelnica elektroniczna, gdzie członkowie Koła Bezpieczeństwa Narodowego przeprowadzili zajęcia z podstaw postawy strzeleckiej, strzelania do celu oraz ze składania i rozkładania karabinu AK-MS. Ostatnim punktem był wykład połączony z elementami warsztatów pt. „Stereotypy w postrzeganiu uchodźców”, który poprowadził dr Kamil Fil z Katedry Komunikacji Politycznej. Za przygotowanie wizyty odpowiadali dr Tomasz Bichta i dr Justyna Kiećzkowska z wydziałowego zespołu ds. współpracy ze szkołami.

Publikacje

Nakładem prestiżowego wydawnictwa Peter Lang ukazała się monografia pt. *Sustainable Development Theoretical Approaches* autorstwa dr hab. Katarzyny Stachurskiej-Szczesiak, prof. UMCS z Instytutu Stosunków Międzynarodowych, kierownik Centrum Dokumentacji Europejskiej. Publikacja zawiera kompleksową analizę teoretycznych ujęć koncepcji zrównoważonego rozwoju. Zamiarem autorki było uchwycenie zarówno procesu powstawania i ewolucji tej koncepcji, jak i procesu doskonalenia jej celów, których efektem było sformułowanie 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju w ramach Agendy 2030. Monografia stanowi ważny głos w dyskusji nad wyborem takich rozwiązań politycznych, które zapewnią uczciwy i trwały rozwój współczesnych społeczeństw – bez permanentnego uszczuplania zasobów naturalnych ani ograniczania możliwości rozwoju zarówno obecnych, jak i przyszłych pokoleń.



Wydział Prawa
i Administracji

Sukcesy

Paweł Grabowicz, student III roku prawa, znalazł się w gronie 33 członków Rady Dialogu z Młodym Pokoleniem IV kadencji, wśród których 17 osób reprezentuje stronę pozarządową, a pozostali członkowie – organy administracji publicznej. Rada jest ciałem opiniotwórczo-doradczym, które wspiera dialog między młodym pokoleniem Polaków a administracją publiczną, promując aktywność obywatelską i politykę młodzieżową. Skład Rady został ogłoszony 23 października. Działa

ona przy Przewodniczącym Komitecie ds. Pożytku Publicznego, a jej kadencja trwa dwa lata. 30 października w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyło się inauguracyjne posiedzenie, podczas którego Paweł Grabowicz odebrał akt powołania z rąk Adriany Porowskiej, sekretarz stanu w KPRM i wiceprzewodniczącej Komitetu ds. Pożytku Publicznego.

Mgr Patrycja Rzepecka, tegoroczna absolwentka prawa, zajęła I miejsce w 3. Konkursie na Najlepszą Pracę Dyplomową z Prawa Designu, Mody i Reklamy za pracę maderską pt. „Prawne ramy działalności influencerów w Polsce”. Uroczyste ogłoszenie wyników oraz wręczenie nagród odbyło się 16 listopada podczas 25. Gali Polskiej Mody w Poznaniu.

Konferencje

W dn. 26–28 października pracownicy, doktoranci i studenci Wydziału wzięli udział w 9. Polish, Croatian and Hungarian Legal Studies Conference pt. „Participation, co-creation, rights of children and vulnerable groups and challenges of the legal regulation and policy making in the time of polycrisis”. Konferencja organizowana jest cyklicznie w ramach umowy partnerskiej WPiA UMCS z Wydziałem Prawa Uniwersytetu Loránd Eötvösa w Budapeszcie. Do inicjatywy dołączyli 2 lata temu naukowcy z Wydziału Prawa Uniwersytetu w Zagrzebiu. Naszą Uczelnię reprezentowali: dziekan dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS, zastępca dyrektora Instytutu Nauk Prawnych dr hab. Joanna Bodio, prof. UMCS, dr Agata Przylepa-Lewak, dr Katarzyna Hanas oraz dr Piotr Szczekocki. Podczas konferencji odbyło się spotkanie grantowe w związku z projektem finansowanym przez Komisję Europejską pt. „Children’s Local Affairs Participation” (Project no. 101190198 – CLAP), który jest realizowany w ramach konsorcjum UMCS i ELTE.

28 listopada odbyła się II lokalna konferencja naukowa pt. „Prawo rzymskie wobec rodziny”, zorganizowana przez Koło Naukowe Prawa Rzymskiego.

Wydarzenia

12 listopada Sekcja Prawa Cywilnego Studenckiego Koła Naukowego Prawników zorganizowała wyjście na rozprawę cywilną do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód. Asesor sądowy Paweł Grzegorzczak przedstawił

studentom, jak wygląda rozprawa w trybie online i stacjonarnym, a także opowiedział o zasadach działania systemu spraw przydzielanych sędziom i sposobach rozliczania kosztów procesu.

14 listopada Studenckie Koło Naukowe Prawa Podatkowego zorganizowało wyjście studyjne do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie. Studenci obserwowali przebieg pięciu rozpraw, a dr hab. Andrzej Niezgoda – sędzia WSA w Lublinie, pracownik Katedry Prawa Finansowego, oraz sędzia Marcin Małek przybliżyli studentom ich istotę.

W dn. 14–16 listopada w Ośrodku Wypoczynkowym Politechniki Warszawskiej w Wildze odbył się wyjazd szkoleniowo-integracyjny #zParagrafem2, zorganizowany przez Radę Wydziałową Samorządu Studentów WPIA UMCS. Wydarzenie było świetną okazją do poszerzenia wiedzy, a przekazane w jego trakcie informacje łączyły teorię z praktyką i otwierały nowe perspektywy. Wyjazd oficjalnie otworzył prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS. Podczas wydarzenia obecny był również dziekan dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS.

17 listopada Studenckie Koło Naukowe Profesji Prawniczych we współpracy z Wydziałem zorganizowało wyjście studyjne do Ośrodka Szkolenia Ustawicznego i Współpracy Międzynarodowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Wyjście odbyło się na zaproszenie dyrektora instytucji.

18 listopada odbyły się warsztaty z prawa osobowego, zorganizowane przez Koło Naukowe Prawa Rzymskiego, które poprowadził dr Andrzej Chmiel z Katedry Doktryn Polityczno-Prawnych i Prawa Rzymskiego.

19 listopada Sekcja Historii i Teorii Państwa i Prawa Studenckiego Koła Naukowego Prawników zorganizowała wizytę studyjną w Archiwum Państwowym w Lublinie. Uczestnicy poznali: rolę i znaczenie tej instytucji oraz jej wpływ na życie społeczne i prawne, zasady wypożyczania i udostępniania zasobów archiwalnych, etapy digitalizacji dokumentów oraz metody ich ochrony, proces odczytywania dawnych aktów prawnych, sposób, w jaki przechowywane są materiały archiwalne,

a także zobaczyli unikatowe dokumenty, m.in. albumy przestępców, akta notarialne oraz oryginalne akty lokacyjne króla Zygmunta Augusta z 1543 r.

Spotkania

W dn. 18, 19 i 20 listopada odbył się cykl wykładów prof. Andrása Bencsika (Eötvös Loránd University, Faculty of Law, Department of Administrative Law) pt. „Digitalisation, artificial intelligence and cybersecurity in public administration”, podczas których omówiono najważniejsze wyzwania związane z cyfryzacją administracji, wykorzystaniem sztucznej inteligencji oraz cyberbezpieczeństwem w instytucjach publicznych.

18 listopada odbyło się spotkanie eksperckie pt. „Kierunek Europa – spotkanie z przedstawicielami Europejskiego Domu Spotkań, Europe Direct i Fundacją Nowy Staw”, zorganizowane przez Koło Naukowe Prawa Europejskiego. Goście opowiedzieli o obszarach działania poszczególnych instytucji oraz podzielili się swoim doświadczeniem i wiedzą na temat aktualnych inicjatyw i projektów realizowanych w ramach współpracy europejskiej.

26 listopada odbyło się spotkanie eksperckie z dr hab. Marzeną Świstak, prof. UMCS z Katedry Prawa Informatycznego i Zawodów Prawniczych pt. „Od WSA do NSA – środki zaskarżenia w sądownictwie administracyjnym w teorii i praktyce”. Było poświęcone teoretycznym i praktycznym aspektom zaskarżania orzeczeń sądów administracyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem sporządzania skargi kasacyjnej do NSA. Druga część wydarzenia miała charakter praktyczny i była skoncentrowana na środkach zaskarżenia od orzeczeń WSA, w tym szczególnie na skardze kasacyjnej do NSA.

27 listopada odbyło się spotkanie eksperckie z adw. Magdaleną Grześkowiak pt. „Między salą rozpraw a światem online”, zorganizowane przez Sekcję Prawa Cywilnego Studenckiego Koła Naukowego Prawników. Prelegentka specjalizuje się w prawie rodzinnym, prowadząc liczne sprawy rozwodowe, dotyczące opieki nad dziećmi i relacji rodzinnych. Podczas spotkania zaprezentowała refleksje i doświadczenia z praktyki adwokackiej w tej dziedzinie, a także rolę mediów społecznościowych w budowaniu marki osobistej prawnika i w kształtowaniu relacji z klientami.

Dźwięki Bożego Narodzenia – o znaczeniu i pięknie kolęd

Rozmowa z dr Agatą Kusto z Katedry Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego UMCS

Przed nami jeden z najpiękniejszych okresów w roku, czyli święta Bożego Narodzenia. Ich nieodłącznym elementem jest m.in. kolędowanie. Skąd się wzięła ta tradycja?

Tradycja ta ma swoje źródło jeszcze w czasach starożytnego Rzymu. Dla ówczesnych Rzymian, obchodzących tzw. *Calendae Januariae*, czas od pierwszego dnia stycznia był szczególnie ważny. Obdarowywano się wtedy prezentami i spotykano z bliskimi. Był on bardzo uroczysto obchodzony. Ale samo kolędowanie ma tak naprawdę dwa nurty: ludowy i chrześcijański. Ten pierwszy wiązał się z chodzeniem po domach z pieśnią życzącą, nazywaną kolędą. Kolędnicy życzyli domownikom wszelkiego dobra na najbliższy okres. Wybitny etnolingwista prof. Jerzy Bartmiński mówił, że mamy tutaj do czynienia z tzw. złotą konwencją, ponieważ dawne kolędy życzące wykorzystywały symbolikę złota oznaczającego bogactwo i obfitość. Pieśni te skrupulatnie dokumentował Oskar Kolberg, żyjący w XIX w. etnograf i kompozytor.

Mamy też nurt chrześcijański polegający na głoszeniu nowiny o narodzeniu Jezusa Chrystusa. Według ustnych przekazów pierwsza kolęda powstała w XIII w. i napisał ją św. Franciszek z Asyżu. Od tego czasu możemy mówić o wprowadzeniu kolęd do liturgii Kościoła katolickiego. Początkowo nie były one powszechnie dostępne, ponieważ pisano je w języku łacińskim. Dopiero później pojawiły się tłumaczenia. Jednym z nich jest tekst *Zdrow bądź królu anjelski* z 1424 r. uznawany za najstarszą zachowaną polską kolędę.

Niezwykle cennym zbiorem kolęd i pastorałek jest śpiewnik *Pastorałki i kolędy z melodyjami* opracowany przez ks. Marcina Michała Mioduszeńskiego, wydany w 1843 r. i zawierający około 500 pieśni i pastorałek. Pokazuje on, jak różnorodny był repertuar bożonarodzeniowy związany z nurtem religijnym.

Skoro już jesteśmy przy pastorałkach, to proszę powiedzieć, czym różnią się od kolęd.

Odwołam się do słów ks. Mioduszeńskiego, który mówił, że pewne utwory nie mogą być wykonywane



Fot. Bartosz Proll

w kościołach ze względu na swoją specyfikę, zarówno tekstową, jak i muzyczną. Są to właśnie pastorałki. W sposób ludowy opisują one oczekiwanie na narodziny Jezusa. Zawierają elementy sielankowe, przedstawiają wiejskie krajobrazy, ich głównymi bohaterami zazwyczaj są pasterze, zwierzęta, anioły. Natomiast jeśli chodzi o materię muzyczną, to melodie pastorałek są radosne, rytmiczne, wręcz taneczne. Z wymienionych względów nie były one dobrze widziane jako pieśni towarzyszące liturgii. Dzisiaj przepisy dotyczące muzyki wykonywanej w świątyniach całkowicie się zmieniły i jest to dopuszczalne, a nawet często spotykane.

Polska tradycja obejmuje wiele kolęd. Znamy ich słowa i melodie, ale niekoniecznie autorów. Wiadomo, kto je tworzył?

Wiadomo tylko w przypadku niektórych. Wiek XIX jest dla nas takim kluczowym okresem, podczas któ-

rego wykrystalizował się kanoniczny repertuar kolędowy. Większość melodii bardzo często już wcześniej funkcjonowała w powszechnym obiegu, a dany autor po prostu adaptował je do swojego tekstu.

Autorami warstwy słownej byli przede wszystkim poeci. Na przykład Juliusz Słowacki napisał *Jasną kolędę*, którą kojarzymy od jej pierwszych słów jako *Chrystus Pan się narodził*. A z takich bardziej znanych utworów, to możemy wymienić chociażby powstałą w XVII lub XVIII wieku kolędę *W żłobie leży*, której autorstwo przypisujemy ks. Piotrowi Skardze, czy *Bóg się rodzi*, kolędę napisaną przez Franciszka Karpińskiego. Kwestią sporną wśród opracowujących źródła pozostaje popularność tej drugiej, tzn. badacze spierają się, czy jest to najbardziej znana polska kolęda. Ja bym powiedziała – to zależy, w której części Polski. W 2011 r. opracowywaliśmy tom *Lubelskie* do serii „Polska pieśń i muzyka ludowa. Źródła i materiały” pod redakcją prof. Jerzego



↑ Kartki
świąteczne
z pierwszej po-
łowy XX w.

Bartmińskiego. Wówczas przeglądałam różne materiały i przekazy z Lubelszczyzny, szukając tekstów kolęd najczęściej wykonywanych podczas Wigilii. Okazało się, że akurat na Lubelszczyźnie najbardziej znana jest kolęda *Wśród nocej ciszy*. Wiele mieszkańców tego regionu traktowało ją jako niezbędny element wieczery wigilijnej.

Natomiast jeśli chodzi o kompozycje muzyczne, bardziej świadome, ale mniej znane szerszemu ogółowi, to tworzyli je w XIX w. Zygmunt Noskowski, a później, czyli w XX w. – Feliks Nowowiejski.

Współcześnie też są komponowane nowe kolędy?

Oczywiście, że tak. To jest nurt bardzo ważny dla artystów. Tutaj odwołałabym się przede wszystkim do polskiej szkoły kompozytorskiej, czyli kompozytorów działających po II wojnie światowej. Tworzyli w warunkach, kiedy repertuar związany z wyznaniowością nie należał do mile widzianych. Chociaż trzeba przyznać, że w okresie Polski Ludowej tradycja bożonarodzeniowa była honorowana.

Dzisiaj możemy mówić o pewnym zwrocie, jeśli chodzi o wykonywanie kolęd. W tym miejscu chciałabym zwrócić uwagę na kilka rzeczy. Zgodnie z tradycją kolędowanie odbywało się niegdyś w drugi dzień świąt Bożego Narodzenia. Na niektórych obszarach zaczynało się już pierwszego dnia. Ten czas do Wigilii, włącz-

nie z wieczerzą, był wypełniony przygotowaniami do świąt. Obecnie wygląda to inaczej – kolędowanie antycypuje święta. Gwoli ścisłości musimy powiedzieć, że kolędowanie w niektórych regionach Polski Wschodniej jest też w okresie wiosennym, ale to pewien bardzo wąski nurt zarezerwowany tylko dla kultury tradycyjnej.

Dzisiaj kolędowanie przybiera coraz częściej charakter komercyjny. W kulturze współczesnej ten czas przygotowań mocno wyprzedza święta i obfituje w wydarzenia kulturalne, zazwyczaj o charakterze cyklicznym, jak koncerty kolęd na różnych szczeblach – parafialnym, regionalnym, międzynarodowym. Grupy zawodowe organizują spotkania, które przebiegają w atmosferze biesiadowania i radości. Spotkaniom tym towarzyszą koncerty z repertuarem świątecznym w nowych aranżacjach – chóralnych, jazzowych, popowych. Na długo przed świętami urządzane są jarmarki bożonarodzeniowe z kolędowaniem. Na przykład w Lublinie co roku odbywa się Festiwal Bożego Narodzenia, w ramach którego organizowane są różnorodne koncerty świąteczne, z tradycyjnym i nowo komponowanym repertuarem, a także cykl „Kolędowanie w szopce” z udziałem dzieci.

Zatrzymajmy się na chwilę przy tym ostatnim wątku. Podczas wspomnianych wydarzeń czasem słyszymy kolędy w nowych, oryginalnych aranżacjach. Czy

odejście od tradycyjnych, powszechnie znanych wykonawców wpływa na ich odbiór?

Każdy z nas jest inny, więc i sam odbiór może się różnić. Młodzi ludzie są bardziej otwarci, ale też bardzo często nie znają już tradycyjnego repertuaru kołędowego, co jest skutkiem zmian cywilizacyjnych. Natomiast dla starszych osób kultywowanie tradycji jest silnie związane z ich poczuciem tożsamości, dlatego trudniej im przychodzi akceptacja nowoczesnych interpretacji i środków wyrazu. Ale jednocześnie nawet w domach, które uznają się za tradycyjne i przekazują sobie pewne wzorce kulturowe z pokolenia na pokolenie, wieczerza wigilijna bywa spożywana przy dźwiękach kołęd płynących z telewizora. Bezpośrednie kołędowanie wspólnotowe jest zastępowane przez odbiór programów, w których znane osoby „zasiadają” z nami do stołu wigilijnego, kołędują i dzielą się swoimi tradycjami rodzinnymi. To w pewnym sensie odpowiedź na potrzeby części społeczeństwa, nie tylko tego młodszego, ale również starszego. Utwory pisane w konwencji świątecznej odwołują się do utrwalonych skojarzeń, wpływają na naszą percepcję m.in. poprzez zastosowanie pewnych zabiegów dźwiękowych. Wszyscy rozpoznajemy klimat dzwoniących dzwoneczków, rytm biegnących reniferów... Nie zawsze chodzi jedynie o melodię czy tekst, często ważniejsza staje się sama aranżacja wprowadzająca błogą, świąteczną atmosferę, zapowiedź odpoczynku, wytchnienia od codzienności.

To wszystko świadczy o tym, że kołędy stały się elementem popkultury. W jaki sposób współczesna kultura popularna i mass media reinterpretują tradycyjne kołędy?

Obecnie kołędy nie są już tylko utworami słowno-muzycznymi, ale także pewnymi tekstami kultury. Stanowią źródło inspiracji dla muzyków, występują w filmach i serialach, spełniając określoną funkcję w fabule. Wśród całkiem pokażnej grupy filmów wykorzystujących motyw kołędy warto przywołać choćby „Rozmowy kontrolowane” (1991) Sylwestra Chęcińskiego z kołędą *Bóg się rodzi* czy „Misia” (1980) Stanisława Barei, w którym Ewa Bem, filmowa Maryja, śpiewa skomponowaną do słów Stanisława Tyma kołędę *Lulajże mi, lulaj*. Ciekawym przykładem łączenia poetyckich tekstów z popowym aranżem (z dzwoneczkami!) może być śpiewana przez Irenę Santor kołęda *My przed wami dziś*

stajem staroświeckim zwyczajem do słów Władysława Syrokomli. Znamy też zabiegi mające na celu tworzenie nowych utworów, ale odwołujących się do pewnych ustalonych konwencji. Tak się dzieje w pastorałce *Hej nam, hej*, do której tekst napisał Marcin Szczygielski. W połączeniu z archaiczno-bigbeatową stylizacją wykonanie Filipinek zyskało tylko uroku. Dodajmy do tego pokaźny zasób piosenek zimowych, z koniecznymi dzwoneczkami i efektami śnieżnymi, wykonywanych przez Czerwone Gitary, Sławę Przybylską czy utwór Jeremiego Przybory i Jerzego Wasowskiego *Na całą połącz śnieg*, po który sięgają coraz to nowi artyści.

Jednak mimo tej całej popkulturowej otoczki my jako społeczeństwo nadal pielęgnujemy piękne tradycje kołędowe.

To prawda i warto to robić. Coraz częściej np. obserwujemy dzieci, które chodzą po domach z kołędą. Jest to widoczne nawet na dużych osiedlach mieszkaniowych, czyli w miejscach niesprzyjających otwartości i budowaniu więzi społecznych.

Warto z pewnością wspomnieć o oddolnych współczesnych inicjatywach związanych z kołędowaniem, których organizatorami na Lubelszczyźnie są np. Towarzystwo dla Natury i Człowieka czy Fundacja Borówek 27. Nawiązują one do lokalnych form i przekazów. Wykorzystują podczas obchodzenia domów tradycyjne stroje, instrumenty oraz atrybuty (gwiazdę, kozę) i zachowują niestylizowany repertuar tekstów i kołęd. Przygotowywane i prezentowane są inscenizacje kołędnicze „Kozy i Herody”, corocznie organizowany jest Zimowy Tabor Lubelski, połączony z tematycznymi warsztatami.

Współcześni kołędnicy to społeczność bardzo zróżnicowana pod względem pochodzenia i statusu zawodowego, a jednocześnie prężnie się rozwijająca. W naszej wspólnocie akademickiej reprezentuje ją Orkiestra św. Mikołaja z kilkupokoleniowym środowiskiem folkowym i corocznymi Mikołajkami Folkowymi. Ideą takich spotkań jest tworzenie w duchu wspólnotowym i sięganie do udokumentowanych, tradycyjnych form kołędowania, którym dziś nadaje się nowe znaczenia. Szczególnie cenny jest tutaj walor społeczny, kiedy spotykamy się z drugim człowiekiem, składamy sobie życzenia i obdarowujemy dobrym słowem, a to wydaje się istotą kołędowania.

Rozmawiała Magdalena Cichocka

Historia ma przyszłość

Rozmowa z prof. dr. hab. Robertem Litwińskim – kierownikiem Katedry Metodologii i Badań nad XX–XXI w. UMCS oraz prezesem Polskiego Towarzystwa Historycznego

We wrześniu został Pan wybrany prezesem Polskiego Towarzystwa Historycznego jako pierwszy naukowiec z Lublina w ponad 100-letniej historii tej organizacji. Co oznacza dla Pana, ale i dla lubelskiego środowiska historyków wybór na taką funkcję?

Wybór na prezesa Polskiego Towarzystwa Historycznego to dla mnie ogromne wyróżnienie, ale i zobowiązanie. Odbieram tę decyzję nie tylko jako ocenę mojego dotychczasowego dorobku, ale przede wszystkim jako wyraz zaufania, którym zostałem obdarzony przez koleżanki i kolegów z całego kraju za dotychczasową działalność naukową, organizacyjną i popularyzatorską na rzecz środowiska historyków.

PTH powstało w 1886 r., a zatem jest jednym z najstarszych naukowych stowarzyszeń na ziemiach polskich, ważnym dla całej polskiej humanistyki. Nie będę więc ukrywał, że kierowanie nim jest zadaniem wymagającym odpowiedzialności i konsekwencji. Zresztą nazwiska moich poprzedników, którzy w przeszłości stali na czele Towarzystwa, wielce mnie zobowiązują. Mam pełną świadomość, jak istotne znaczenie ma ten wybór dla środowiska lubelskiego, bo wcześniej nasi reprezentanci pełnili we władzach centralnych wyłącznie funkcję sekretarza generalnego. Wymieniłbym chronologicznie prof. Wiesława Śladkowskiego, prof. Tadeusza Radzika, mnie i prof. Marka Siomę.

Mój wybór traktuję także jako symboliczne docenienie pracy wykonywanej w Lublinie. Historia lubelska jest silna, czego dowodem jest choćby odbiór naszych prac i działań. Pokazaliśmy to m.in. poprzez organizację

XX Powszechnego Zjazdu Historyków Polski, który odbył się we wrześniu 2019 r. w naszym mieście.

Jakie inicjatywy chciałby Pan zrealizować jako prezes PTH? Jakie wyzwania przed Panem stoją?

Zadań stojących przed PTH jest dużo i należy je rozpatrywać w perspektywie długofalowej, a nie kadencji konkretnego prezesa.

Chciałbym, aby ta prezesura stała się impulsem do dalszego wzmacniania środowiska historycznego w kraju, co jest ważne zarówno w kwestii prowadzenia działalności naukowej, jak i problemów dotyczących historii jako dyscypliny oraz całej humanistyki. Potrzebujemy dzisiaj nie tylko rzetelności warsztatowej, ale i odwagi w formułowaniu pytań.

W kontekście przyszłych inicjatyw wskazałbym kilka kierunków działań będących efektem tego, do czego nas obliguje Statut PTH. Te kwestie oczywiście są związane z dbałością o wysoki poziom badań naukowych, procesu kształcenia na wszystkich etapach edukacji czy wreszcie popularyzacji wiedzy. To także współpraca z podobnymi organizacjami w Czechach, Litwie, Słowacji i Ukrainie.

Nasze Towarzystwo ma również bardzo duże doświadczenie w angażowaniu zarówno uczniów i nauczycieli, jak i społeczności lokalnych w działania popularyzujące historię. Czekamy właśnie na rozstrzygnięcie kwestii finansowania projektu pt. „Poznaj historię z Polskim Towarzystwem Historycznym”, który jest adresowany do uczniów i nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych.



Fot. Michał Piat

Ważnym elementem, nad którym musimy pracować, jest prowadzenie projektów naukowych pomimo niekorzystnych rozwiązań dotyczących zasad ewaluacji.

Kolejny aspekt to wspieranie lokalnych oddziałów i regionalnych badań historycznych. Naszą siłą jest sieć terenowa – mamy swoje przedstawicielstwa w różnych miastach Polski. Planujemy także nawiązywanie i prowadzenie współpracy z innymi podmiotami, której efekty dotrą do szerokiego kręgu odbiorców.

Chcemy rozwinąć naszą obecność w mediach społecznościowych. Będziemy dążyć do aktywizacji młodszych historyków i doktorantów, również poprzez nowe środki przekazu.

Ponadto niezmiennie istotna jest nasza dbałość o poziom debaty publicznej w zakresie historii, która coraz częściej staje się narzędziem politycznym. PTH stoi przed wyzwaniem obrony rzetelności badań historycznych, warsztatu naukowego i niezależności. Za pośrednictwem takich form przekazu jak np. podcasty czy kanał tematyczny w serwisie internetowym chcemy demaskować szerzącą się dezinformację na tematy historyczne.

Członkami PTH są naukowcy, doktoranci i studenci, ale także nauczyciele historii i historycy amatorzy. Dlaczego warto należeć do PTH?

Przede wszystkim podkreślić należy, że wzrasta w społeczeństwie zainteresowanie historią. W XXI w. inicjatywy w zakresie historii zaczęły wykraczać daleko poza naukowe środowisko historyczne. Podejmują je i realizują np. nauczyciele, studenci, uczniowie, działacze społeczni i samorządowi, a także pasjonaci dawnych dziejów. Wśród nich znajdują się osoby, które zajmują się m.in. rekonstrukcją historyczną, produkcją gier wideo, pisanie książek, tworzeniem komiksów, scenariuszy filmowych. Posiadają one nierzadko wysoce specjalistyczną wiedzę.

Moim zdaniem warto należeć do Towarzystwa z kilku powodów. PTH to wspólnota pasjonatów muzy Klio. Różnorodność środowiskowa jest naszą siłą, bo pozwala nie tylko patrzeć na historię z wielu perspektyw, ale również wpływa na poszerzanie naszej wiedzy. Członkostwo to także możliwość aktywnego uczestniczenia w działalności naukowej, projektach edukacyjnych lub inicjatywach popularyzatorskich.

Ponadto Towarzystwo organizuje ważne wydarzenia ogólnopolskie. Warto wymienić m.in. Powszechne Zjazdy Historyków Polskich, Kongres Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski, trzy olimpiady historyczne – dla uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych oraz dla Polonii i Polaków za granicą. Braliśmy udział w organizacji XXIII Międzynarodowego Kongresu Nauk Historycznych w Poznaniu oraz kongresów kopernikańskich.

Należąc do Towarzystwa, mamy realny wpływ na kształtowanie: kultury historycznej w Polsce, programów nauczania, spraw związanych ze szkolnictwem wyższym i na przedsięwzięcia utrwalające nasze dziedzictwo (w ostatnim czasie uczestniczyłem np. w warsztatach poświęconych strategii działania w obszarze pamięci, które zorganizowało Muzeum Historii Polski).

Wraz ze zmieniającymi się czasami, rozwojem nauki i technologii zmienia się narracja historyczna. W jaki sposób dzisiaj należy przekazywać wiedzę z zakresu historii? Jak zainteresować tą dziedziną wiedzy młode pokolenie?

Kluczem jest tu połączenie rzetelności warsztatowej z nowoczesnymi środkami przekazu i komunikowania się. Analiza źródeł i umiejętność krytycznego myślenia pozostają fundamentem. Ale oprócz nich pojawiają się narzędzia cyfrowe, dzięki którym można tworzyć m.in. wizualizacje, archiwa internetowe, mapy interaktywne, rekonstrukcje. One pozwalają pokazać procesy historyczne w sposób dynamiczny i bardziej zrozumiały, zwłaszcza dla młodszego kręgu odbiorców.

Niezbędne jest wyjście, i na to uwagę zwracają również nauczyciele, poza tradycyjną lekcję. Mamy np. historyczne gry planszowe i wideo. Grając w nie, młodzi ludzie często dopytują o szczegóły i w ten sposób poznają historię. Najsilniej oddziałują przykłady konkretnych osób, rodzinne historie, lokalne wspomnienia. One zaczynają budować więź emocjonalną, która często przeradza się w głęboką fascynację.

Uprawianie historii wymaga cierpliwości, wielu godzin poświęconych na czytanie, poszukiwania, pracę ze źródłami. Tymczasem żyjemy coraz szybciej, coraz częściej wymaga się od nas natychmiastowych efektów. Jaka w tym kontekście jest przyszłość historii?

I czy maksyma Cyserona *Historia magistra vitae est* jest nadal aktualna?

Rzeczywiście, jeżeli chce się dobrze uprawiać historię, potrzeba czasu, skupienia, cierpliwości. To jest praca, której nie da się przyspieszyć bez utraty jakości, bez analizy źródeł, konfrontowania sprzecznych przekazów i szukania kontekstów. Te elementy są przeciwieństwem współczesnego tempa życia.

Uważam, że historia ma nadal przyszłość wbrew temu, że często się mówi o jej końcu w świecie pełnym pośpiechu, uproszczeń, natychmiastowych reakcji. Potrzebujemy dziedzin, które uczą refleksji, zwolnienia, namysłu. Historia staje się jednym z niewielu miejsc, które bronią wartości długiego myślenia.

Oczywiście zmienia się sposób jej uprawiania. Gdyby np. nie dostęp do internetu, nie moglibyśmy zajrzeć do wielu zagranicznych archiwów. Korzystamy z narzędzi cyfrowych, nowych metod przeszukiwania i analizy ogromnej ilości danych. Technologia przyspiesza niektóre procesy, ale nie zmienia fundamentu. Historyk musi pytać, wątpić, sprawdzać, porównywać. I myślę, że ta uczciwa, rzetelna praca będzie coraz bardziej potrzebna, ponieważ żyjemy w epoce przeładowania informacyjnego i mnożących się narracji.

Jeśli chodzi o przytoczoną maksymę Cyserona, to moim zdaniem jest i będzie nadal aktualna, ale należy pamiętać, że historia nie daje gotowych rozwiązań. Ona uczy czegoś fundamentalnego – poznawania i rozumienia mechanizmów, konsekwencji decyzji, natury konfliktów, wpływu emocji i idei na działania człowieka. Pokazuje, że pewne schematy zachowań i napięć powracają. Warto byłoby, gdybyśmy jako społeczeństwo o tym pamiętali i wyciągali wnioski z przeszłości. W tym sensie tak – historia wciąż jest nauczycielką życia, ponieważ daje nam narzędzia do interpretowania rzeczywistości. Nie chodzi oczywiście o kopiowanie rozwiązań sprzed lat, lecz o świadomość, że żadna decyzja, polityka czy żaden konflikt nie pojawiają się w pustce – mają swoje przyczyny, dynamikę i... konsekwencje.

Na koniec chciałbym przywołać inne, jakże trafne słowa ze starożytności: „Pierwszym prawem pisania historii jest, by nie poważyć się powiedzieć coś zmyślonego; drugim zaś, by mieć odwagę mówić to, co jest prawdą, by nie zrodziło się podejrzenie, że w pisaniu kieruje się sympatią lub wrogością”.

Rozmawiała Ewa Kawałko-Marczuk

Granica meksykańsko-amerykańska matrycą dla innych granic?

Rozmowa z dr Ewą Antoszek z Katedry Anglistyki i Amerykanistyki UMCS

Głos nauki

Kiedy i dlaczego granica USA–Meksyk stała się jednym z głównych tematów politycznych w Stanach Zjednoczonych?

Musimy cofnąć się do połowy XIX w. i kilku wydarzeń, m.in. do 1848 r. i wojny meksykańsko-amerykańskiej, która zakończyła się podpisaniem traktatu z Guadalupe Hidalgo. Traktat ten spowodował, że zabrano znaczną część terytorium meksykańskiego (tereny dzisiejszej Kalifornii, Arizony, Nowego Meksyku, Nevady, Utah, część Kolorado i Teksasu). Wtedy wciąż mówiło się o granicy, która jest słabo zaludniona i słabo kontrolowana.

Sytuacja zaczęła zmieniać się na początku XX w. Mamy wówczas do czynienia z dużym napływem ludności z Meksyku w trakcie i po rewolucji meksykańskiej, czyli od 1910 r. To głównie migracja polityczna. Później następują kolejne zmiany. Widoczne są w latach 40., czyli jeszcze w trakcie wojny, kiedy w USA brakuje pracowników. Uruchomiony zostaje program „Bracero”, który umożliwia sezonowym robotnikom meksykańskim przyjazd do Stanów Zjednoczonych i wykonywanie pracy. Program jednak się kończy. „Po cichu” jest jeszcze chwilę kontynuowany w drugiej połowie lat 60. Wtedy po raz pierwszy pojawia się sprawa kontroli granic. Lata 70. i 80. XX w. to już okres nielegalnej imigracji, która jest rozpatrywana jako problem

ekonomiczny i społeczny. Poruszane są kwestie dotyczące tego, kto może przekraczać granicę. Słyszymy o pierwszych ustawach regulujących kwestie migracyjne, m.in. w 1986 r. pojawia się Immigration Reform and Control Act, która umożliwia legalizację pobytu dla milionów nieudokumentowanych imigrantów. I tu granica po raz pierwszy staje się elementem debaty wyborczej.

Z kolei lata 90. to początek militaryzacji granicy i kolejne rozwiązania, np. Hold the Line czy Operation Gatekeeper. Narracja dotycząca granic i imigracji znów się zmienia, bo dochodzi kwestia bezpieczeństwa narodowego. Od tej pory kryzys tylko się pogłębia. Pojawiają się coraz większe napięcia społeczne dotyczące migracji, nielegalnych przekroczeń granicy, „zalewu” imigrantów. Intensyfikuje się to po 11 września 2001 r. wraz z rozwijającą się wojną z terroryzmem i powstaniem Department of Homeland Security (Departament Bezpieczeństwa Wewnętrznego). Granica staje się symbolem podziałów politycznych i polaryzacji społecznej.

Jak wygląda życie w miastach przygranicznych, np. w El Paso w Teksasie?

El Paso graniczy z Ciudad Juárez. Są to miasta połączone wieloma mostami i *de facto* granicę codziennie przekracza wiele osób, które np. mieszkają w Meksyku, a pracują w USA. Ciudad Juárez znane jest z tego, że stanowi

pewnego rodzaju zaplecze dla gospodarki amerykańskiej. Działa tam dużo fabryk i zakładów pracy wytwarzających produkty, które później są sprzedawane w USA, dlatego przepływ ludzi i towarów jest nieunikniony.

Oczywiście trzeba pamiętać o ograniczeniach związanych z różnymi prawnymi restrykcjami. Tu w grę wchodzi też kwestie np. wojen gangów i nielegalnego handlu narkotykami. To duży problem w Meksyku. Natomiast do tej pory El Paso było jednym z najbezpieczniejszych miast w Stanach Zjednoczonych. Widoczna jest tam obecność różnego rodzaju sił mundurowych, co ma wpływ na poziom bezpieczeństwa. Po drugiej stronie niestety to już nie wygląda tak samo. Mamy np. przypadki niewyjaśnionych zabójstw kobiet, których dokonywano przy granicy z USA. Mowa o morderstwach z Juárez. Kobiety ginęły w niewyjaśnionych okolicznościach, często wracając w nocy lub wcześniej rano z pracy w fabrykach (*maquiladoras*).

Pani badania naukowe koncentrują się wokół obrazów granicy meksykańsko-amerykańskiej w literaturze, filmie i produkcjach kulturowych. Co jest przedmiotem Pani analiz i skąd zainteresowanie takim tematem?

W analizach literackich skupiam się głównie na tekstach pisarek latynoskich, które tworzą w USA. Badam materiały stworzone po 2000 r. Analizowałam np. twórczość Sandry Cisneros, czyli pisarki starszego pokolenia Chicana. Ona w swoich utworach odnosi się często do tzw. paradygmatu rdzennego albo narodowego, który jest tworzony wokół przestrzeni granicy, która jest na marginesie, obrzeżu, ale tak naprawdę stanowi integralną część jakiegoś terytorium z jego rdzennymi mieszkańcami. W odróżnieniu od tego istnieje paradygmat imigrancki, również tworzony w odniesieniu do granicy. Tu granica jest linią, która jest przekraczana przez nowo przybyłe osoby. Interesuje mnie kontrast, porównanie obu podejść.

Przyznam, że zafascynowałam się też pisarką młodszego pokolenia – Reyną Grande, która przekroczyła nielegalnie granicę w wieku 9 lat. Udało jej się tego dokonać za trzecim razem. Zamieszkała w Los Angeles i na początku wydawało jej się, że najtrudniejsze jest już za nią. Tymczasem okazało się, że fizyczna granica była tylko jedną z pierwszych, które będzie przekraczać w życiu. Ta sytuacja ilustruje koncepcję „powtarzającej

się granicy”, którą stworzyli hiszpańscy badacze – Ana Manzanás i Jesús Benito. Twierdzą oni, że nie istnieje jedna granica, którą imigranci przekraczają. To samo mówi Reyna Grande. Przyznaje, że ta pierwsza granica, którą przekroczyła, była dopiero początkiem. Później pojawiły się kolejne wyzwania do pokonania: polityczne, lingwistyczne, ekonomiczne, kulturowe, psychologiczne.

Co ze sztuką tworzoną na granicy? Od razu nasuwa się porównanie z tym, co swego czasu działo się na granicy polsko-ukraińskiej.

Koncepcja sztuki granicznej ma swoje początki w pracach powstałych w latach 80., które dotyczyły granicy meksykańsko-amerykańskiej. Później ewoluuje i przekształca się w tzw. *border artivism*, czyli artystyczny aktywizm na granicy, z którego znana jest zwłaszcza granica meksykańsko-amerykańska. Mamy tam wielorakie formy: od graffiti po murale czy performance. Murale i performance’y są interesujące, bo najczęściej angażują społeczności po obu stronach granicy. Warto dodać, że na takie akcje przyjeżdżają także osoby z bardziej odległych miejsc, które tworzą pewnego rodzaju wspólnotę.

Jestem zafascynowana amerykańską artystką meksykańskiego pochodzenia – Aną Teresą Fernández, która jest znana z przeprowadzania różnego rodzaju performance’ów na granicy. Odnosi się w nich nie tylko do kwestii migracji, ale również do sytuacji kobiet latynoskich i ich przedstawień w sztuce i kulturze popularnej.

Wydaje mi się, że granica często jest inspiracją dla artystów. Niedaleko Lublina tworzono instalacje w ramach Landart Festiwal. W jednej z edycji powstała chyba najbardziej znana instalacja przy granicy polsko-ukraińskiej – „Swobodny przepływ” Jarosława Koziały. Przedstawia dwie formy w kształcie ryb wysiane, a później w odpowiedni sposób skoszone, które najlepiej było widać z lotu ptaka. Jedna ryba wskazywała głową w stronę Ukrainy, a drugą w stronę Polski – tak jakby przekraczały granicę polsko-ukraińską i symbolizowały wspólnotę między terytoriami, które kiedyś w pewnym momencie historycznym tworzyły całość. Podobnie jak granica meksykańsko-amerykańska.

Czy Pani zdaniem poruszanie tematu granicy meksykańsko-amerykańskiej w literaturze, filmie i sztuce może pomóc, czy raczej zaszkodzić ludziom przy niej mieszkającym?



Fot. Bartosz Proń

Wydaje mi się, że zależy to od sposobu przedstawienia granicy. Jeżeli podchodzimy do tego tematu z elementem sensacji, co często pojawia się w filmach komercyjnych, to na pewno szkodzi. Granica jest wtedy postrzegana jako obszar, który jest całkowicie poza jakąkolwiek jurysdykcją. Najczęściej w dyskusji mówi się o czymś, co jest złe, tzn. o przestępczości, handlu ludźmi i narkotykami, nielegalnym przekraczaniu granicy. Każda próba innego przedstawienia tego miejsca ma walor pozytywny, bo pozwala zastanowić się nad tym, co się tam naprawdę dzieje. Pogłębia też naszą wiedzę jako czytelnika, widza.

W jaki sposób granica meksykańsko-amerykańska może stać się matrycą dla doświadczeń granicznych w innych rejonach świata, np. w Europie?

Paul Ganster, który bada granicę meksykańsko-amerykańską, określił ją jako paradygmatyczny przypadek rozwoju granic na świecie. To swego rodzaju matryca, model – to, co dzieje się tam, ma miejsce też na

innych granicach. Jeśli pomyślimy o kwestii np. migracji do Europy, to Morze Śródziemne stało się taką granicą. Na granicy polsko-białoruskiej te przemiany są bardzo podobne. Zwłaszcza w kontekście tego, że wschodnia granica Polski stała się granicą Unii Europejskiej. Bardzo mnie to interesuje.

Wraz dr. hab. Zbigniewem Mazurem, prof. UMCS w ramach projektu „MigraMedia” dokonaliśmy analizy przedstawień filmowych różnych granic. Porównaliśmy filmy, które obrazują sytuację na granicy meksykańsko-amerykańskiej z filmami, które pokazują to, co się dzieje na granicy polsko-białoruskiej. Analizowaliśmy m.in. „Trzy pogrzeby Melquiadesa Estrady” i „Zieloną granicę”. Pojawiły się interesujące wnioski. Dlatego też wydaje mi się, że granica meksykańsko-amerykańska jest matrycą dla innych granic.

Rozmawiała Magdalena Wołoszyn-Mróż

Materiał pierwotnie ukazał się w formie podcastu „Głos nauki”. Pełna wersja jest dostępna na stronie: <https://www.umcs.pl/pl/odcinki,20240,1.htm>.

My kontra oni. Komentarz o polaryzacji politycznej

Okiem eksperta

Skutki polaryzacji zauważamy dziś zarówno w mediach i polityce, jak i w sytuacjach prywatnych. Coraz częściej nie rozmawiamy o poglądach, lecz o tym, kto jest „po naszej stronie”. Co oznaczają i skąd biorą się te podziały?

Polaryzacja polityczna

Odwolania do spolaryzowanego społeczeństwa stały się w ostatnich latach swego rodzaju publicystycznym banałem. Polaryzacja polityczna czy też polaryzacja społeczeństwa jest często przywoływana w kontekście dyskusji o wynikach wyborów lub kwestii takich, jak chociażby szczepienia. Czym jednak jest ta polaryzacja, jakie są jej przyczyny i skutki? I wreszcie – czy można coś na nią zaradzić?

Polaryzacja afektywna

Samo pojęcie polaryzacji politycznej czy społecznej wydaje się intuicyjnie zrozumiałe – opisuje ono podzielone społeczeństwo. Warto tutaj jednak rozróżnić kilka aspektów. Istnieją dwa rodzaje takiej polaryzacji. Pierwsza to polaryzacja afektywna, czyli tendencja do pozytywnego oceniania zwolenników własnej partii i negatywnego oceniania zwolenników partii

przeciwnej. To samo w sobie jest procesem dość naturalnym i może się wydawać niespecjalnie szkodliwe – członków grupy uznawanej za własną zwykle oceniamy lepiej niż przedstawicieli innych grup, co pozwala nam na utrzymanie pozytywnej samooceny. Problem jednak tkwi w skali i szczegółach tego zjawiska. Z prowadzonych na przestrzeni dziesięcioleci badań amerykańskich wynika, że od jakiegoś czasu niechęć do wyborców partii przeciwnej systematycznie się zwiększa (np. Iyengar i in., 2012). Jednocześnie opinie na temat wyborców własnej partii pozostają w miarę niezmiennie. Rosnąca polaryzacja afektywna, czyli powiększająca się różnica w ocenie „swoich” i „tych drugich”, jest więc w dużej mierze napędzana nie tendencją do pozytywnej oceny własnej grupy, ale raczej rosnącą wrogością do grupy przeciwnej. Co więcej, w przypadku podziałów opartych na religii czy rasie polaryzacja afektywna od lat systematycznie maleje – własna grupa jest tutaj w coraz mniejszym stopniu postrzegana jako lepsza od tej drugiej. Ale jednocześnie polaryzacja dotycząca oceny wyborców swojej i obcej partii rośnie i to dość gwałtownie.

Co prawda są to obserwacje dotyczące Stanów Zjednoczonych, ale wiele badań wskazuje na to, że jest to trend dość uniwersalny i obserwuje się go w wielu krajach, w tym także w Polsce. Przykładowo badania sprzed kilku lat (Górska, 2019) wykazują, że Polacy oceniają negatywnie wyborców partii innych niż ta popierana



Fot. Michał Piat

przez nich. Dodatkowo zwolennicy ówczesnych partii opozycyjnych byli bardziej niechętnie nastawieni do zwolenników PiS niż zwolennicy PiS do opozycji. Co więcej, o ile uczucia zwolenników PiS do zwolenników opozycji nie były bardziej negatywne niż uczucia do ludzi należących do innych nie lubianych przez nich grup (jak np. muzułmanie czy osoby transpłciowe), o tyle dla wyborców opozycji to zwolennicy PiS byli najbardziej nie lubianą grupą. I to nie lubianą bardziej niż np. muzułmanie przez zwolenników PiS. Badania przeprowadzone już po zmianie władzy nadal wskazują, że niechęć wyborców KO do wyborców PiS jest większa niż niechęć odwrotna (która jednak również nie jest mała).

Polaryzacja ideologiczna

Polaryzacja afektywna nie ogranicza się jedynie do ocen zwolenników partii przeciwnej. Podstawą do tego typu niechęci może być po prostu uznanie jakichś ludzi za posiadających poglądy inne od własnych. Kluczem jest tutaj słowo „uznanie”, bo rzeczywiste poglądy tych ludzi wcale nie muszą być odmienne od poglądów osoby oceniającej. To prowadzi nas do drugiego rodzaju polaryzacji, a mianowicie do polaryzacji postaw lub polaryzacji ideologicznej, czyli rozbieżności opinii, przekonań i postaw różnych grup społecznych. Ta jednak nie jest tak powszechna, jakby się mogło wydawać. W przypadku wielu kwestii poglądy ludzi należących do różnych grup społecznych, np. studentów i emerytów, kobiet

i mężczyzn, religijnych i niereligijnych itp., nie różnią się w drastyczny sposób. Mało tego – to znowu dane amerykańskie – na przestrzeni lat te niewielkie różnice nie podlegają pogłębieniu (zob. Lukianoff i Haidt, 2023). Jest jednak wyjątek – mniej więcej od początku lat dwutysięcznych różnica w poglądach zwolenników dwóch głównych amerykańskich partii politycznych rośnie i to dość drastycznie.

Partia ponad wszystko

Może się więc wydawać, że polaryzacja afektywna, czyli niechęć do zwolenników przeciwnej partii jest prostą reakcją na konflikt interesów – nie lubimy ich, bo mają inne poglądy, dążą do realizacji innych celów politycznych itp. Rzecz jednak w tym, że niechęć do tych „drugich” jest w niewielkim stopniu oparta na różnicy poglądów. Można powiedzieć, że jest nawet odwrotnie – to niechęć do tej drugiej grupy napędza różnicę poglądów (zwłaszcza tę spostrzeganą) czy też ocenę różnych propozycji. Przykładowo, jak wykazał Geoffrey Cohen (2003), kiedy wyborcom prezentowane są propozycje rozwiązań politycznych bez informacji o tym, która partia je popiera, bardziej pozytywnie oceniają rozwiązania zgodne z własnym światopoglądem, a te niezgodne oceniają negatywnie. Zachowują się więc dość racjonalnie. Kiedy jednak te same propozycje są prezentowane wraz z informacją o partii je popierającej, ich zgodność ze światopoglądem odbiorcy przestaje mieć znaczenie. Propozycja w innych warunkach oceniana negatywnie staje się akceptowana tylko dlatego, że pochodzi od „swojej” partii, podczas gdy ta oceniana pozytywnie staje się odrzucana tylko dlatego, że pochodzi od partii przeciwnej.

Skutki polaryzacji

Ta tendencja do stawiania afiliacji partyjnej ponad meritum danej propozycji wskazuje na jeden z powodów, dla których polaryzacja staje się problematyczna. Kiedy powiązania z określoną stroną sceny politycznej stają się dla ludzi istotnym składnikiem ich tożsamości, przestają się liczyć konkrety i fakty. Co więcej, polaryzacja afektywna nie ogranicza się do samego niechęci do zwolenników partii innej niż popierana przez daną osobę. Ma one także inne negatywne skutki. Ci „drudzy” są wręcz dehumanizowani, odmawia się im pełni człowieczeństwa – stają się nie w pełni

ludźmi, a kimś, kto jest jakąś podrzędną istotą, która nie czuje tego, co my, kimś, kogo zdolności intelektualne są co najmniej nie w pełni rozwinięte itd. Wiąże się z tym tendencja do przypisywania tym „drugim” negatywnych cech („oni” są głupi, niewykształceni, chciwi, zawistni, wyniośli, gardzą nami itd.), ale także do unikania kontaktu z nimi, braku zaufania czy chęci poznania ich punktu widzenia. Ta druga strona staje się złem, które trzeba co najmniej pozbawić możliwości głoszenia własnych poglądów czy wpływania na wybory.

Ten stan rzeczy jest dodatkowo napędzany zniekształceniami w spostrzeganiu. Zwolennicy poszczególnych partii zapytani o to, kto jest bardziej skrajny, wskazują oczywiście na tych „drugich”. Znacząco przeszacowują również skrajność poglądów drugiej strony – widzą je jako bardziej odległe od własnych niż to faktycznie jest w rzeczywistości. Jednocześnie, nawet jeżeli to niechęć ich grupy do wyborców partii przeciwnej jest większa niż odwrotnie, uważają oni, że to tamci nienawidzą ich bardziej niż oni tamtych. A takie skrzywione spostrzeganie rzeczywistości prowadzi do wzrostu mobilizacji, zwiększonej skłonności do udziału w wyborach i innych działaniach politycznych. Tym samym ton scenie politycznej nadają głównie skrajne grupy wyborców. Wyborcy umiarkowani przestają się interesować polityką i wycofują się do innych aktywności.

Kto jest bez winy?

Co jest przyczyną takiego stanu rzeczy? Łatwym do wskazania kozłem ofiarnym są tutaj media – te tradycyjne, a już szczególnie społecznościowe. Współczesne media, zwłaszcza te wyspecjalizowane w relacjach dotyczących polityki, prezentują informacje, akcentując elementy sporu, różnic czy podziałów. Powód jest prosty – przyciągnięcie i utrzymanie uwagi widza. Przykładem są praktyki związane z prezentowaniem wyników głosowań. Od jakiegoś czasu, wzorem mediów amerykańskich, po różnego rodzaju wyborach w mediach pokazywane są mapy, na których jednym kolorem zaznaczane są województwa, w których przewagę uzyskał kandydat lub partia A, a innym kolorem te z przewagą kandydata lub partii B. Taki sposób prezentowania wyników w polskim systemie wyborczym nie ma sensu, bo przecież zdobycie większej liczby głosów w danym okręgu nie oznacza, że



Źródło: Pixabay

ta druga strona nie zdobyła tam żadnych głosów (nie wspominając już o takich detalach, jak głosy oddane na partię C czy D). Co ważniejsze – tworzy to fałszywy obraz sytuacji i zwiększa postrzegalny podział społeczeństwa. Napędza także antagonizmy już nie tylko między zwolennikami partii A i B, ale także te między regionami. Dla zwolenników jednej partii regiony zaznaczone kolorem przypisanym do tej drugiej stają się regionami zamieszkałymi przez jakiś inny gatunek człowieka (jeśli to w ogóle jeszcze jest człowiek).

Jednak o ile media przyczyniają się do takiego stanu rzeczy, o tyle nie należy zbyt łatwo zrzucać na nie całej winy. Problem z polaryzacją, jak wskazuje Peter Coleman (2021), jest bowiem przykładem trudnego konfliktu, gdzie dokonanie korekty w obrębie jednego elementu nie wystarcza do naprawienia sytuacji. Jest to raczej problem całego systemu i utrwalonego wzorca funkcjonowania czy też stanu, do którego ten system dąży. Podobnie do funkcjonowania w innych systemach, w rodzinie czy w zespole współpracowników, wypracowaliśmy sobie jako społeczeństwo takie wzorce zachowania i reakcji. Albo przynajmniej pozwoliliśmy na ich wytworzenie. I ten stan rzeczy jest utrzymywany przez sprzężenia zwrotne między wieloma elementami i procesami: lękiem, zniekształconym spostrzeganiem rzeczywistości, preferowaniem informacji zgodnych z własnym punktem widzenia, kontaktem głównie z jednostronnymi informacjami, treściami dostarczonymi przez media, sposobem, w jaki politycy kształtują swoje przekazy itd.

Jak wskazuje Coleman, szansą na wyjście z takiego stanu rzeczy jest głęboki szok, który zdestabilizuje utrwalony wzorec. Szok jednak nie wystarczy – w końcu jako społeczeństwo przez ostatnie lata przeżyliśmy kilka takich szoków (np. pandemia, wojna) i wiele się nie zmieniło. Szok tylko stwarza okazję do podjęcia wysiłku zmiany i wypracowania nowych wzorców zachowań. Musi się jednak pojawić w społeczeństwie ktoś, kto do tej zmiany będzie chciał doprowadzić. Zła wiadomość – na polityków raczej nie ma co liczyć. Dobra – społeczeństwa, dzięki oddolnym ruchom, często wychodziły z gorszych tarapatów.

Paweł Koniak

Bibliografia

- Cohen, G. L. (2003). „Journal of Personality and Social Psychology”, 85(5), 808–822.
 Coleman, P. T. (2021). *The Way Out: How to Overcome Toxic Polarization*. Columbia University Press.
 Górka, P. (2019). *Polaryzacja polityczna w Polsce. Jak bardzo jesteśmy podzieleni?* Warszawa: Centrum Badań nad Uprzedzeniami.
 Iyengar, S., Sood, G., & Lelkes, Y. (2012). *Affect, Not Ideology: A Social Identity Perspective on Polarization*. „Public Opinion Quarterly”, 76, 405–431.
 Lukianoff, G., Haidt, J. (2023). *Rozpieszczony umysł. Jak dobre intencje i złe idee skazują pokolenia na porażkę*. Poznań: Zysk i s-ka.

Dr Paweł Koniak – adiunkt w Katedrze Psychologii Społecznej UMCS. Wśród jego zainteresowań naukowych znajdują się: postawy i perswazja, redukcja tendencyjnego przetwarzania informacji, framing, postawy wobec restrykcji i ograniczeń oraz rola emocji w kształtowaniu i zmianie postaw.

Kilka ról, jedna droga, czyli jak się rodzi pasja do nauki

Rozmowa z r. pr. dr Barbarą Pietrzyk-Tobiasz – rzecznikiem praw doktoranta Krajowej Reprezentacji Doktorantów, absolwentką UMCS

Jak Pani wspomina studia prawnicze na naszym Uniwersytecie, także te doktoranckie? Wiem, że realizowała się Pani wtedy na różnych polach.

Zarówno studia magisterskie, jak i okres kształcenia w szkole doktorskiej wspominam bardzo dobrze. Oczywiście, tak jak większość studentów, wiedziałam, że muszę ciężko pracować i włożyć wiele wysiłku w to, aby uzyskać tytuł magistra. Pamiętam, jak pisałam notatki, które później liczyły setki stron, i jaką radością napawały mnie zdane egzaminy. Był to z jednej strony jeszcze czas beztroski, a z drugiej – wchodzenia w dorosłość i nauki odpowiedzialności. Aktywnie działałam w różnych kołach naukowych. Uczestniczyłam w konferencjach naukowych i je organizowałam. Udzielałam też bezpłatnej pomocy prawnej w Uniwersyteckiej Studenckiej Poradni Prawnej i praktykowałam w kancelariach.

Tuż po skończeniu studiów magisterskich złożyłam dokumenty do Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych UMCS i się dostałam. Należałam do pierwszego rocznika tej nowej formuły kształcenia. Początkowo w szkole było nas niewiele, ale właśnie ta kameralność sprzyjała nawiązywaniu relacji i budowaniu „domowej” atmosfery. Później wybuchła pandemia COVID-19, któ-

ra stała się znacznym wyzwaniem – zajęcia i zaliczenia były przeprowadzane w formule online, pojawiły się niepokój i pytania o to, jak dalej będzie wyglądać nasza nauka. Mimo to poza zajęciami i pracą naukową zaangażowałam się w działalność Samorządu Doktorantów UMCS, a potem także w inicjatywę podejmowane przez organy krajowe zrzeszające doktorantów. Dało mi to ogromną satysfakcję i wpłynęło na dalszą przyszłość. Jednocześnie był to dla mnie bardzo intensywny okres, bo odbywałam również aplikację radcowską, a pod koniec kształcenia urodziłam córeczkę.

Środowisko doktorantów zna Pani od podszewki, ponieważ jeszcze do niedawna, czyli do obrony doktoratu, była Pani jego częścią. Co Panią skłoniło do rozpoczęcia kształcenia na trzecim stopniu studiów? Ścieżka doktoratu zawsze była mi bliska – dziadkowie i tata również podążali tą drogą, co stanowiło dla mnie inspirację. Jednak swoje powołanie odkryłam dopiero podczas studiów magisterskich i pisanie pracy dyplomowej pod kierunkiem dr. hab. Jerzego Szczotki, prof. UMCS. Przygotowywanie pracy magisterskiej sprawiało mi przyjemność, mogłam zagłębić się w temat

i przedstawić go z własnej perspektywy. Z pewnością jednak nie znalazłabym się w szkole doktorskiej, gdyby nie ogromne wsparcie Pana Profesora. To on nauczył mnie, jak stawiać pierwsze naukowe kroki. Zarówno w okresie studiów prawniczych, jak i doktoratu był dla mnie nie tylko mistrzem, ale i mentorem. A jako rzecznik praw doktoranta, który na co dzień wsłuchuje się w problemy doktorantów, wiem, że współpraca promotorska ma dla doktorantów kluczowe znaczenie.

Już Pani przed chwilą o tym wspomniała, ale uściślijmy – 17 stycznia 2025 r. Zarząd Krajowej Reprezentacji Doktorantów powołał Panią na stanowisko rzecznika praw doktoranta. Jakie zadania i obowiązki się z tym wiążą?

Rzecznik praw doktoranta jest organem statutowym Krajowej Reprezentacji Doktorantów (KRD), będącej instytucją przedstawicielską systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Podstawowym zadaniem rzecznika jest stanie na straży praw doktoranta. Rzecznik realizuje swoje cele w szczególności poprzez udzielanie doktorantom wsparcia prawnego oraz podejmowanie mediacji i działań wyjaśniających w sprawach indywidualnych. KRD może również uczestniczyć w postępowaniach administracyjnych i sądowo-administracyjnych, w których reprezentowana jest zwyczajowo przez rzecznika. Jako rzecznik praw doktoranta współpracuję z rzecznikiem praw obywatelskich i rzecznikiem praw studenta Parlamentu Studentów RP. Staram się również prezentować stanowisko doktorantów w kwestii przestrzegania ich praw na forum Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego i na spotkaniach z przedstawicielami władz w Ministerstwie Nauki.

Czy każda doktorantka i każdy doktorant może się do Pani zgłosić? Z jakimi problemami mierzą się dzisiaj doktoranci?

Chciałabym podkreślić, że do zespołu rzecznika nie zwracają się jedynie doktoranci. Pomagamy także pracownikom administracji akademickiej, promotorom, kandydatom do szkół doktorskich oraz kadrze kierowniczej uczelni i instytutów. W latach 2020–2024 średnia liczba rocznie wpływających spraw do rzecznika wyniosła 338. Sprawy te mają różny charakter i stopień skomplikowania. Bardzo często zgłaszane są problemy w zakresie skreślenia z listy doktorantów, zawieszenia



Fot. Agnieszka Kolodziej

kształcenia w szkole doktorskiej i wypłaty stypendium w tym okresie oraz problemy dotyczące przebiegu postępowania w sprawie nadania stopnia naukowego doktora. Do rzecznika wpływają również sprawy o podłożu konfliktowym czy szerszej – przemocowym, które niestety stanowią stały, powtarzający się rodzaj naruszeń sygnalizowanych przez doktorantów. Najczęściej zgłoszenia te dotyczą relacji doktorant – promotor i odnoszą się do zachowań takich jak m.in.: brak wsparcia przy przygotowywaniu rozprawy doktorskiej,

blokowanie własnych inicjatyw naukowych doktoranta, utrudnianie prowadzenia procedur formalnych (np. zmiany promotora). Dość często pojawiają się również problemy w zakresie naruszania praw własności intelektualnej doktoranta bądź jego dóbr osobistych.

Obowiązki związane z pełnieniem funkcji rzecznika praw doktoranta łączy Pani z pracą w Kancelarii dla Nauki, której jest Pani współzałożycielką. Udało mi się wyczytać na stronie Kancelarii, że jest to miejsce „tworzone przez naukowców dla naukowców i całego środowiska akademickiego”. Może Pani rozwinąć to sformułowanie?

W Krajowej Reprezentacji Doktorantów zaczęłam działać w 2020 r. jako doktorantka na początku swojego doktoratu. Z biegiem czasu coraz bardziej angażowałam się w działalność prawną jako zastępca ówczesnego rzecznika praw doktoranta, potem wiceprzewodnicząca KRD, a teraz jako rzecznik. W KRD współpracowałam ze wspaniałymi ludźmi, przede wszystkim z mec. Wojciechem Kiełbasińskim (rzecznikiem praw doktoranta w latach 2021–2024), który już wtedy posiadał ogromne doświadczenie w samorządowej działalności studenckiej. Dzięki setkom rozpoznawanych rokrocznie spraw zaczęliśmy specjalizować się w tej gałęzi prawa, a jako doktoranci i jednocześnie reprezentanci tej społeczności rozumieliśmy specyfikę systemu szkolnictwa wyższego. Tak narodził się pomysł stworzenia kancelarii prawnej poświęconej sprawom szkolnictwa wyższego oraz świadczącej pomoc prawną zarówno na rzecz osób indywidualnych (pracowników, studentów, doktorantów), jak i jednostek naukowych. Szybko zauważyliśmy, że rzeczywiście jest zapotrzebowanie na taką właśnie pomoc. Dziś współpracujemy z uczelniami i wspieramy członków wspólnot akademickich.

Prowadzi Pani też szkolenia m.in. z zakresu procedur awansu naukowego, kształcenia doktorantów oraz własności intelektualnej i jest Pani koordynatorką wielu projektów naukowo-społecznych. Proszę coś więcej o tym opowiedzieć.

Wykonywanie zawodu radcy prawnego staram się łączyć z działalnością szkoleniową oraz z aktywnością społeczną. W ostatnich latach współrealizowałam projekt, w ramach którego powstała monografia naukowa

pt. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce dla studenta i doktoranta – komentarz praktyczny*. W 2024 r. koordynowałam także projekt pt. „Kształcenie doktorantów bez tajemnic – czas na ewaluację!”, który skupiał się na zagadnieniu ewaluacji szkół doktorskich. Wraz z dr. Anną Kolą i mec. Wojciechem Kiełbasińskim dokonaliśmy analizy 50 wybranych regulaminów szkół doktorskich w zakresie przepisów istotnych z punktu widzenia jakości kształcenia, wskazując na najczęstsze problemy i obszary wymagające usprawnień. Na podstawie tych badań przygotowaliśmy pierwszą, kompleksową monografię naukową odnoszącą się do ewaluacji jakości kształcenia w szkołach doktorskich, zawierającą analizę kluczowych zagadnień związanych z oceną procesu kształcenia doktorantów.

W bieżącym roku również angażuję się w wiele inicjatyw, np.: „Skuteczni już na starcie! – projekt popularyzacji postaw obywatelskich w środowisku uczniowskim”, „Obecne w Nauce – przeciwdziałanie dyskryminacji i wyrównywanie szans młodych kobiet w środowisku akademickim” oraz „Młodzi Naukowcy Komercjalizują Wiedzę 2.0”. Szczególnie bliski jest mi jednak projekt „Akademia Bez Przemocy – Przeciwdziałanie Mobbingowi i Dyskryminacji wśród Studentów i Doktorantów”, w ramach którego wraz z zespołem badaczy z różnych dyscyplin analizujemy procedury antymobbingowe i antydyskryminacyjne na uczelniach i w instytucjach.

Jest Pani bardzo młodą osobą, a już z wieloma osiągnięciami. Proszę zdradzić naszym czytelnikom swój przepis na sukces.

Daleka jestem od stwierdzenia, że osiągnęłam sukces. Za wszelkimi moimi dokonaniem stoi bardzo wiele osób, które mnie wspierały i dalej wspierają. Mąż, rodzice, przyjaciele oraz promotor. Bez nich na pewno nie udało by mi się być tu, gdzie teraz jestem. Wydaje mi się jednak, że w życiu zawsze trzeba szukać swojej drogi. W świecie prawniczym jest wiele możliwości, ale i wiele kancelarii, biur prawnych. Nie zawsze jest łatwo. Myślę, że warto się angażować, działać, spotykać i pracować z innymi. W środowisku akademickim możemy nawiązywać mnóstwo kontaktów i kto wie – może tak jak w moim przypadku – właśnie to okaże się kluczem do odkrycia swojej pasji i zdefiniowania naukowej lub zawodowej tożsamości.

Rozmawiała Magdalena Cichocka

Konferencja poświęcona prof. Marii Poźniak-Niedzielskiej

21 listopada 2025 r. na Wydziale Prawa i Administracji odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Tradycja i nowoczesność w prawie handlowym i własności intelektualnej. Dorobek Profesor Marii Poźniak-Niedzielskiej jako inspiracja dla współczesnych badań”. Organizatorem wydarzenia była Katedra Prawa Gospodarczego i Handlowego. W skład Komitetu Organizacyjnego konferencji weszli: prof. dr hab. Katarzyna Kopaczyńska-Pieczniak, dr hab. Jerzy Szczotka, prof. UMCS, dr Ewelina Duda-Staworko, dr Joanna Wiak, dr Paweł Daszczuk i mgr Ewelina Foryt.

Konferencja została objęta patronatem honorowym Rektora UMCS oraz Urzędu Patentowego RP. Uroczystego otwarcia dokonali prorektor dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS, dziekan Wydziału Prawa i Administracji dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS, dyrektor Instytutu Nauk Prawnych prof. dr hab. Marek Kulik oraz kierownik Katedry Prawa Gospodarczego i Handlowego prof. Katarzyna Kopaczyńska-Pieczniak. Głos zabrali także: Małgorzata Szymańska-Rybak – dyrektor Departamentu Znaków Towarowych UPRP, która odczytała list od prezes dr hab. Ewy Skrzydło-Tefelskiej, Alicja Pollesch – wiceprezes Zarządu Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o. oraz Monika Chimiak – skarbnik Polskiej Izby Rzeczników Patentowych.

W wydarzeniu udział wzięli przedstawiciele nauki, sędziowie, radcy prawni, adwokaci i rzecznicy patentowi. Konferencja miała na celu przypomnienie dorobku naukowego prof. dr hab. Marii Poźniak-Niedzielskiej, zwrócenie uwagi na zawarte w nim koncepcje naukowe oraz na ich znaczenie dla rozwoju nauki prawa handlowego oraz własności intelektualnej.

Obrady odbywały się w dwóch częściach, w których udział wzięło dziewięciu prelegentów z sześciu ośrodków naukowych w Polsce. Poszczególne części prowadzili: prof. Katarzyna Kopaczyńska-Pieczniak oraz prof. Jerzy Szczotka. Pierwsza poświęcona była zagadnieniom prawa handlowego, zaś druga dotyczyła problematyki prawa autorskiego oraz własności przemysłowej. Uzupełniła je sesja wspomnieniowa.



Fot. Bartosz Polł

↑ Otwarcie konferencji. Przemawia prof. Arkadiusz Bereza



Fot. Bartosz Polł

↑ Prof. Katarzyna Kopaczyńska-Pieczniak z fotografią prof. Marii Poźniak-Niedzielskiej

Konferencji towarzyszyła prezentacja publikacji pt. *Littera scripta manet. Dzieła wybrane Profesor Marii Poźniak-Niedzielskiej*.

Patroni i sponsorzy wydarzenia: Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Stowarzyszenie Zbiorowego Zarządzania Prawami Autorskimi Twórców Dzieł Naukowych i Technicznych KOPIPOL, Polska Izba Rzeczników Patentowych, Okręgowa Izba Radców Prawnych w Lublinie, Izba Notarialna w Lublinie, Izba Adwokacka w Lublinie, Kancelaria Radcy Prawnego Dag M. Opolski i Kancelaria Radcy Prawnego dr Jan Mojak. Partnerem było Towarzystwo Absolwentów i Przyjaciół WPiA UMCS.

Ewelina Duda-Staworko

Centrum American Corner UMCS działa już dwa lata!



Od 2023 r. Amerykańskie Centrum Edukacji i Biznesu American Corner UMCS, działające pod patronatem Ambasady Stanów Zjednoczonych w Warszawie, podejmuje liczne inicjatywy i realizuje projekty mające na celu przekazywanie rzetelnej wiedzy związanej z amerykańską kulturą i edukacją. W tym czasie zorganizowało lub współorganizowało setki darmowych wydarzeń, m.in. debaty, wykłady, spotkania i występy artystyczne, warsztaty dla studentów i uczniów szkół średnich, kluby konwersacyjne i czytelnicze z native speakerami. Gromadzą one miesięcznie setki uczestników, a rezultatem podejmowanych przez Centrum działań stały się liczne współpracy nawiązane z różnymi jednostkami Uniwersytetu.

American Corner UMCS chętnie odwiedzają zarówno pracownicy naukowcy, wykładowcy, studenci, uczniowie szkół średnich, jak i mieszkańcy Lublina. Dużym powodzeniem cieszą się zbiory biblioteczne w języku angielskim dla czytelników w każdym wieku oraz o szerokim spektrum zainteresowań. Centrum umożliwia również bezpłatny dostęp do eLibrary USA – cyfrowej kolekcji zasobów informacyjnych ze Stanów Zjednoczonych, zawierającej wysokiej jakości gazety, czasopisma, dzienniki, książki, rozprawy oraz nagradzane filmy i materiały wideo.

Nasza jednostka to przestrzeń, w której można także spotkać studentów kierunków anglojęzycznych na UMCS. Młodzież odbywa tu praktyki studenckie lub działa w jednym z klubów.

Element misji dyplomatycznej Ambasady USA

American Corner UMCS jest wspólnym projektem Ambasady USA w Warszawie oraz Uniwersytetu Marii Cu-

rie-Skłodowskiej. Realizuje cele statutowe tych instytucji z korzyścią dla społeczności Lublina i regionu, prowadząc bezpłatne i otwarte programy, które pomagają zdobywać wiedzę o USA i efektywnie wykorzystywać ją w życiu. Ważnym elementem tej kooperacji jest zaangażowanie Polaków i Amerykanów, którzy mają osobiste doświadczenia związane z amerykańską edukacją. Wśród nich są m.in. koordynatorka Centrum Agnieszka Kaliniak, dr Chris Ballengee oraz stypendyści Programu Fulbrighta regularnie goszczący w UMCS.

Współpraca transatlantycka na rzecz społeczności UMCS

Centrum aktywnie współpracuje z:

- Katedrą Anglistyki i Amerykanistyki na Wydziale Filologicznym oraz Center for American Studies w zakresie: organizacji wykładów ekspertów z dziedziny amerykańskiej kultury i mediów (Thanksgiving & Christmas Lecture z Tannerem Ripleyem); przeprowadzania warsztatów filmowych dla uczniów liceów oraz studentów (projekt „Civic Pathfinders” finansowany ze środków Ambasady USA); realizacji programu Erasmus+ (warsztaty filmowe w ramach projektu „MigraMedia”);
- Wydziałem Prawa i Administracji w zakresie współorganizacji American Mock Trial – pokazowego procesu amerykańskiego;
- Wydziałem Matematyki, Fizyki i Informatyki oraz Wydziałem Chemii w zakresie: współorganizacji „Energy Security Debates” oraz Dnia Kosmicznego na UMCS;
- Wydziałem Politologii i Dziennikarstwa w zakresie współorganizacji debat politycznych oraz projektów dotyczących amerykańskich mediów.



Archiwum American Corner



Archiwum American Corner

Jednym z bardziej znanych działań American Corner jest cykl „Energy Security Debates”, współtworzony z Instytutem Fizyki oraz Wydziałem Chemii. Jego adresatami są uczniowie szkół ponadpodstawowych zapraszani na widowiskę oraz online. Spotkania dotyczące bezpieczeństwa energetycznego Polski podejmują ważny i aktualny temat, kształtując w młodzieży zainteresowanie tym zagadnieniem w kontekście ich przyszłej ścieżki zawodowej, która zaczyna się w trakcie studiów na kierunkach oferowanych przez UMCS. Do udziału w debatach zapraszani są naukowcy, dyplomaci i osoby pracujące w sektorze jądrowym (rządowym oraz prywatnym).

Nie mniej interesującym wydarzeniem była symulacja rozprawy sądowej w amerykańskim wymiarze sprawiedliwości na Wydziale Prawa i Administracji. Wizyta sędziego Johna McClellana Marshalla oraz dwójga innych prawników stała się pretekstem do pokazania starcia opozycyjnych grup studentów prawa pod przewodnictwem praktyków z USA. Na warsztat wzięto autentyczną sprawę sądową ze stanu Teksas. Uczestnicy i widzowie mogli doświadczyć emocji, które większość osób zna tylko z amerykańskich filmów.

Dla miłośników kultury amerykańskiej prawdziwą gratką są spotkania z Tannerem Ripleyem i jego rodziną. Są oni potomkami jednego z pielgrzymów, którzy przybyli do Ameryki na statku Mayflower. W 2024 r. wygłosili wykład z okazji Święta Dziękczynienia. Unikatowych wrażeń dostarczył też Cowboy Week. Odbył się wówczas m.in. wyjątkowy koncert Paula i Ilene Kreshków, artystów występujących na Broadwayu. W kawiarni „Między słowami” zaprezentowali dawne kowbojskie piosenki, których oryginalne wykonania zachowały się na taśmach w archiwach muzeów etnologicznych. Oprawa muzyczna i wybitne wykonanie melorecytacji sprawiły, że odbiorcy mieli wrażenie, jakby znaleźli się przy ognisku w towarzystwie kowbojów z innej epoki.

American Corner UMCS zorganizował także koncert, podczas którego stypendyści Programu Fulbrighta wykonali muzykę filmową autorstwa polskich kompozytorów z klasycznych hollywoodzkich filmów.

Dużą popularnością cieszą się regularnie organizowane spotkania w ramach: Conversation Club, Reading Club oraz English Writing Club. Swobodna i otwarta atmosfera zachęca uczestników w każdym wieku i na każdym poziomie językowym do prowadzenia rozmów po angielsku pod okiem native speakerów z USA. Kluby są otwarte dla wszystkich, zajęcia są bezpłatne i nie wymagają wcześniejszych zapisów.

Więcej niż UMCS, Lublin, województwo

Ważną częścią działalności American Corner są warsztaty dla uczniów szkół ponadpodstawowych prowadzone przez native speakerów. Oferta obejmuje różne tematy – od kwestii dziedzictwa, popkultury, historii czy geografii USA, aż po naukę przedsiębiorczości. Oprócz uczniów z Lublina Centrum odwiedzają również szkoły średnie z regionu i sąsiadujących województw. Nauczyciele cenią sobie treść oraz formułę oferowanych warsztatów.

Centrum American Corner UMCS jest otwarte na współpracę. W planach mamy nowe inicjatywy przygotowane razem z Wydziałem Ekonomicznym oraz Instytutem Informatyki. Serdecznie zachęcamy całą społeczność UMCS do współpracy oraz śledzenia profilu American Corner UMCS w mediach społecznościowych.

americancorner@mail.umcs.pl
tel. (+48) 81 533 32 01 wew. 224
ul. Radziszewskiego 16, pokój 1.32, I piętro
Facebook: American Corner UMCS Education
& Business Center
Instagram: @american.corner.umcs

Agnieszka Kaliniak

↑ „Energy Security Debate” z udziałem Nathana Reicha, attaché ds. energii w Ambasadzie Stanów Zjednoczonych



↑ Warsztaty dr. Mateusza Sobiecha



↑ Zajęcia dr Ewy Bulisz



↑ Od lewej: Małgorzata Małek-Stańkowska, prof. Iwona Hofman i prof. Małgorzata Adamik-Szysiak

Współpraca z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Kurowie

12 listopada 2025 r. prof. dr hab. Iwona Hofman podpisała porozumienie o współpracy w zakresie edukacji medialnej Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Kurowie, reprezentowanym przez dyrektorkę Magdalenę Małek-Stańkowską.

Podczas spotkania władze GOK oraz przedstawicielki INoKSIM podkreśliły wagę współpracy międzyinstytucjonalnej, zwłaszcza na polu popularyzacji wiedzy i wzmacniania kompetencji medialnych wśród najmłodszych.

Na podstawie umowy pracownicy Instytutu w ostatnim czasie zrealizowali warsztaty dziennikarskie dla dzieci w ramach ogólnopolskiego programu „ORLEN Art & Science”, zainicjowanego przez Fundację ORLEN im. Ignacego Łukasiewicza. Koordynatorką projektu ze strony Uczelni jest dr hab. Małgorzata Adamik-Szysiak, prof. UMCS.

Warsztaty cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem uczestników – wzięły w nich udział dzieci z Kurowa oraz okolicznych miejscowości.

Zajęcia prowadzili specjaliści w zakresie komunikacji społecznej i mediów: dr Ewa Bulisz, dr Krzysztof Kot, dr Mateusz Sobiecha oraz doktorantka Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych mgr Natalia Firek.

Naukowcy wprowadzili uczniów w zagadnienia współczesnego dziennikarstwa, roli i znaczenia mediów, prezentując teoretyczne podstawy i praktyczne umiejętności korzystania z mediów, w tym tworzenia materiałów zamieszczanych w sieci.

Program warsztatów obejmował pięć kluczowych obszarów kompetencji medialnych: radio i podcasting, przygotowywanie treści dla telewizji i internetu, social media i storytelling oraz zasady bezpiecznego funkcjonowania w przestrzeni cyfrowej.

Założenia projektu mają charakter długofalowy i wpisują się w misję popularyzowania wiedzy o mediach oraz kształtowania świadomych odbiorców i twórców przekazu informacji.

Mateusz Sobiecha

Współczesne wyzwania mediacji – międzynarodowa konferencja naukowa

21 listopada 2025 r. odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. „Podmioty w mediacji: strony, mediator, inni uczestnicy postępowania” („Participants in Mediation: Parties, Mediators, Attorneys, and Other Actors in Proceedings”), zorganizowana przez Akademickie Centrum Mediacji oraz Katedrę Teorii i Filozofii Prawa w ramach inicjatywy „Mediacja: kontekst prawny i społeczny” („Mediation – legal and social context”).

Wydarzenie stanowiło forum wymiany doświadczeń dotyczących roli i praktyki mediacji w różnorodnych kontekstach prawnych i społecznych. Zgromadziło ekspertów, mediatorów, praktyków, pełnomocników oraz badaczy, którzy podjęli refleksję nad współczesnymi wyzwaniami mediacji – od statusu mediatora, przez dynamikę relacji między stronami, po rozwijające się modele instytucjonalne oraz nowe obszary zastosowania tej metody rozwiązywania sporów.

W programie konferencji przewidziano panel dyskusyjny „Pełnomocnik w mediacji”. Udział w nim wzięli: sędzia Małgorzata Kowalska – koordynator ds. mediacji w Sądzie Okręgowym w Lublinie; r. pr. Katarzyna Jurzysta – prezes Fundacji „Znam Prawo” Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie; adw. Anna Szymula – wiceprezes Centrum Mediacji Izby Adwokackiej w Lublinie; dr Ewa Trojanowska – prodziekan Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS; mediator Robert Kaszczyszyn. Ponadto odbyły się trzy sesje tematyczne oraz panel międzynarodowy online z tłumaczeniem symultanicznym. W trzecim panelu konferencji z referatem pt. „*Collaborative mediation* w polskim systemie prawnym” wystąpił dr Patryk Patoleta z Katedry Teorii i Filozofii Prawa UMCS, natomiast w panelu międzynarodowym dr Noémia Peres de Bessa Vilela, prof. Uczelni, reprezentująca Institut Pravnih Znanosti, Raziskave in Razvoj na Področju Prava (OPHIZ) w Mariborze (Słowenia) i Katedrę Prawa Informatycznego i Zawodów Prawniczych UMCS wygłosiła referat pt. „From Courts to Consensus: The Evolution of ADR in Portugal”.



Fot. Michał Piat

↑ Otwarcie konferencji



Fot. Michał Piat

↑ Panel „Pełnomocnik w mediacji”

Podczas konferencji zostały podpisane umowy o współpracy między ośrodkami mediacji działającymi przy szkołach wyższych a Stowarzyszeniem Akademicka Sieć Bezpieczeństwa i Równości. Mają one na celu wzmocnienie kooperacji na rzecz rozwoju mediacji akademickiej w środowisku uczelnianym. Strony zadeklarowały wspólne działania w zakresie wymiany doświadczeń, organizacji szkoleń, prowadzenia mediacji oraz inicjowania projektów edukacyjnych i badawczych. Współpraca ta ma przyczyniać się do upowszechniania mediacji jako konstruktywnej i profesjonalnej metody rozwiązywania sporów akademickich, a także do budowania kultury dialogu, bezpieczeństwa i wzajemnego szacunku w społecznościach uniwersyteckich.

Patryk Patoleta

Rozwój współpracy z Politechniką Lwowską

18 listopada 2025 r. w Instytucie Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach odbyło się spotkanie online z udziałem przedstawicieli Instytutu Sztuki Poligraficznej i Technologii Medialnych Narodowego Uniwersytetu Politechnika Lwowska poświęcone podsumowaniu i ewaluacji dotychczasowej współpracy oraz omówieniu planów jej dalszego rozwoju w formule partnerstwa międzynarodowego.

W skład delegacji z Politechniki Lwowskiej wchodził: prof. Oleh Karyi – prorektor ds. stosunków międzynarodowych, prof. Yaroslav Uhryn – dyrektor Instytutu Sztuki Poligraficznej i Technologii Medialnych, prof. Nadiia Zelinska – kierownik Katedry Technologii Medialnych, Informacji i Biznesu Książki oraz dr Halyna Lystvak – pracownik Katedry.

UMCS natomiast reprezentowali: dyrektor INoKSiM prof. dr hab. Iwona Hofman, wicedyrektor dr Wojciech Maguś, prodziekan Wydziału Politologii i Dziennikarstwa dr hab. Małgorzata Adamik-Szysiak, prof. UMCS oraz dr hab. Anita Has-Tokarz, prof. UMCS wraz z zespołem Katedry Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej, będącej podmiotem inicjującym i koordynującym współpracę Instytutu z Politechniką Lwowską.

W trakcie spotkania podkreślono, że oba ośrodki łączy wyraźna wspólnota profilu badawczego oraz koncentracja na kluczowych, zbieżnych problemach współczesnych badań nad książką, mediami, komunikacją społeczną i humanistyką cyfrową. Omówiono m.in. projekty badawcze prowadzone od 2021 r. wspólnie przez prof. Anitę Has-Tokarz i dr Halynę Lystvak, w tym m.in. w ramach Programu Stypendialnego im. Lane’a Kirklanda (pt. „Mapa ulepszenia publikacji podręczników Nowej Szkoły Ukrainskiej: implementacja polskich doświadczeń”, realizowany w latach 2021–2022), Funduszu Wyszehradzkiego (pt. „Visual representation of war in Ukrainian and Po-

lish media: manifestation of identity and communication potential”, realizowany w latach 2024–2025) oraz przygotowany do realizacji od 2026 r. projekt stypendialny Polskiego Komitetu ds. UNESCO.

Uczestnicy podsumowali również dotychczasową współorganizację kolejnych czterech edycji międzynarodowego cyklu konferencyjnego „Ksi@żka w mediach – Media w ksi@żce”, udział pracowników Katedry Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej w ogólnoukraińskiej konferencji naukowej „Tyktor Readings” oraz wspólne przedsięwzięcia wydawnicze. Wiodącym

projektem publikacyjnym jest seria pt. „Ksi@żka w mediach – Media w ksi@żce” przygotowana wspólnie przez badaczy z polskich i ukraińskich ośrodków naukowych. W jej ramach dotychczas ukazały się trzy tomy, tj. *Książka w mediach – Media w książce. Rynek – Technologie – Konsumpcja*, red. Anita Has-Tokarz i Nadiia Zelinska (2023); *Książka jest kobietą. Rynek książki (dla) kobiet*, red. Anita Has-Tokarz i Renata Malesa (2024) oraz *Praktyki lekturowe w dobie nowych mediów i technologii*, red. Anita Has-Tokarz, Renata Malesa i Nataliia Vovk (2025).

Zwrócono także uwagę na intensywnie rozwijającą się współpracę dydaktyczną, obejmującą wykłady, warsztaty, se-

minaria i projekty realizowane przez pracowników, doktorantów oraz studentów obu uczelni. Organizowane są m.in. wykłady dr Halyny Lystvak dotyczące transformacji rynku książki w Ukrainie w kontekście globalnym oraz zajęcia z zakresu marketingu wydawniczego, promocji książki i edukacji medialnej prowadzone przez pracowników Katedry Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej, a także projekty studencko-doktoranckie, w tym zaplanowane na grudzień 2025 r. warsztaty z wykrywania dezinformacji dla studentów Politechniki Lwowskiej pt. „Tools for detecting disinformation in journalistic work”, które w Instytucie Prawa, Psychologii



Fot. Renata Malesa

i Edukacji Innowacyjnej Politechniki Lwowskiej poprowadzi mgr Agnieszka Józwik, przygotowująca rozprawę doktorską pod opieką promotorską dr hab. Anny Granat.

W końcowej części spotkania podkreślono, że współpraca pomiędzy podmiotami ma charakter stabilny, wielowymiarowy i rozwijający się. Obejmuje działania badawcze, dydaktyczne, projektowe oraz eksperckie, a jej transnarodowy wymiar stanowi wartość zarówno naukową, jak i kulturotwórczą. Obie strony potwierdziły gotowość do dalszego wzmacniania partnerstwa i rozwijania wspólnych inicjatyw o charakterze międzynarodowym. W tym kontekście warto dodać, że Katedra Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej od ponad dekady współpracuje również z Instytutem Nauk Humanistycznych i Społecznych Politechniki Lwowskiej i funkcjonującą w jego strukturze Katedrą Komunikacji Społecznej i Działalności Informacyjnej.

Anita Has-Tokarz



Archiwum Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Medialnej

Children of the Night: International Dracula Congress 2025

W dn. 7–9 listopada 2025 r. odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Children of the Night: International Dracula Congress”, organizowana corocznie przez dr Magdalенę Grabias z Instytutu Nauk o Kulturze UMCS we współpracy ze Stanowym Uniwersytetem w Rio de Janeiro (Brazylia) oraz Transylwańskim Uniwersytetem w Braszowie (Rumunia). Tegoroczna edycja, realizowana w formule online, zgromadziła 37 uczestników z całego świata, w tym siedmiu zaproszonych ekspertów w dziedzinie *Dracula Studies*.

Konferencja obejmowała wykłady, prezentacje oraz dyskusje panelowe poświęcone szerokiemu spektrum tematów związanych ze studiami gotyckimi, *Dracula Studies*, a także badaniami nad horrorem i wampiryzmem. Prezentowane referaty poruszały zarówno aspekty literackie i kulturowe, jak i historyczne, iko-

nograficzne oraz medialne związane z postacią Draculi i zjawiskiem wampiryzmu w kulturze popularnej.

Dr Magdalena Grabias wygłosiła referat pt. „Myth, Place, and the Gothic Imagination: Reconstructing Dracula’s Whitby. The Aftermath of Whitby Goth Weekend (30 October – 2 November 2025)”, prezentując badania nad współczesnym odbiorem i kulturą reprezentacją Draculi w kontekście wydarzeń związanych z Whitby Goth Weekend.

„Children of the Night: International Dracula Congress” stał się platformą wymiany wiedzy i doświadczeń między badaczami z różnych krajów i dyscyplin, podkreślając interdyscyplinarny charakter badań nad literaturą gotycką, kulturą grozy i wampiryzmem. Kolejna edycja konferencji odbędzie się w Braszowie w październiku 2026 r.

Magdalena Grabias



Fot. Michał Piat



Fot. Michał Piat



Fot. Michał Piat

Debata „Między ekologią a prawem – jak znaleźć równowagę”

19 listopada 2025 r. w Auli Uniwersyteckiej na Wydziale Prawa i Administracji odbyła się debata pt. „Między ekologią a prawem – jak znaleźć równowagę”, zorganizowana przez Instytut Nauk Prawnych oraz Instytut Nauk Biologicznych UMCS.

Wydarzenie skierowane było do wszystkich pracowników naukowych, studentów, uczniów i osób zainteresowanych poruszaną w trakcie debaty problematyką. Spotkanie zostało poświęcone poszukiwaniu punktu równowagi między ochroną środowiska a regulacjami prawnymi wpływającymi na działalność gospodarczą, przestrzeń publiczną i codzienne życie obywateli. Dyskusja objęła zarówno perspektywę prawniczą, jak i biologiczną, umożliwiając spojrzenie na problemy środowiskowe w szerokim, interdyscyplinarnym kontekście.

Udział w debacie pozwolił zapoznać się z opiniami ekspertów z różnych dziedzin nauki, aktualnymi wyzwaniami stojącymi przed polityką ekologiczną i prawem ochrony środowiska, a także wysłuchać otwartej wymiany poglądów dotyczących kwestii kluczowych dla zrównoważonego rozwoju.

W dyskusji uczestniczyli przedstawiciele świata nauki i administracji: dr hab. Jarosław Wiącek, prof. UMCS i dr hab. Marcin Polak, prof. UMCS z Katedry Zoologii i Ochrony Przyrody; prof. dr hab. Marek Kulik z Katedry Prawa Karnego i Kryminologii; prof. dr hab. Jerzy Stelmasiak z Katedry Prawa Administracyjnego i Nauki o Administracji; Tomasz Wąsik – zastępca dyrektora Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie; Małgorzata Polkowska z RDOŚ w Lublinie oraz prok. Marek Zych z Prokuratury Okręgowej w Lublinie.

Jednym z kluczowych wniosków płynących z debaty była potrzeba systematycznej edukacji społeczeństwa. To właśnie świadomość i wiedza kolejnych pokoleń może w przyszłości przełożyć się na realny wpływ na kształt prawa – takiego, które nie będzie prowadziło do degradacji środowiska, lecz stanie się narzędziem ochrony cennych zasobów przyrodniczych i bioróżnorodności.

Julia Wojacek

Zamówienia publiczne w świecie nauki

Zamówienia publiczne to obszar, który dotyka świata nauki przede wszystkim w zakresie stosowania właściwych, ale jak twierdzi spora część tego świata uciążliwych procedur wydatkowania środków publicznych. Z kolei zamówienia publiczne potrzebują świata nauki w zakresie badań nad systemem i rynkiem zamówień publicznych oraz w sferze efektywnego kształcenia profesjonalnych kadr.

W związku z tym nasza Uczelnia aktywnie zajmuje się tą tematyką. Katedra Prawa Informatycznego i Zawodów Prawniczych UMCS jako partner merytoryczny uczestniczyła w organizacji pierwszego konkursu na najlepszą pracę dokorską z zamówień publicznych. Spośród dziewięciu złożonych prac wybrano trzy najlepsze. Gala, podczas której ogłoszono wyniki i wręczono nagrody, odbyła się 18 listopada 2025 r. i została połączona z sympozjum naukowym „Nauka i edukacja w systemie zamówień publicznych”.

Konkurs ogłosiła redakcja miesięcznika „Zamówienia Publiczne. Doradca” z redaktorem naczelnym Tomaszem Czajkowskim wraz z partnerami naukowymi – Katedrą Prawa Konstytucyjnego, Administracyjnego i Zamówień Publicznych Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie oraz Katedrą Prawa Informatycznego i Zawodów Prawniczych UMCS. Patronat honorowy nad konkursem objął Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Prace oceniała komisja w składzie: przewodniczący dr hab. Ryszard Szostak, prof. UEK, wiceprzewodnicząca dr hab. Marzena Świstak, prof. UMCS, sekretarz Małgorzata Stręciwilk, kanclerz UMCS, członkowie: dr Elżbieta Adamowicz (UG), dr hab. Przemysław Polański, prof. ALK, dr hab. Przemysław Szustakiewicz, prof. UŁa oraz dr Mateusz Winiarz (UJ).



Archiwum organizatorów

Wśród przybyłych na uroczystość gości byli m.in. prezes Krajowej Izby Odwoławczej Jan Kuzawiński i prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS. Ponad 200 osób uczestniczyło w transmisji online.

Komisja postanowiła przyznać nagrodę główną dr Katarzynie Śliwak (za pracę pt. „Zasada równego traktowania przy kwalifikacji podmiotowej wykonawców w postępowaniu o zamówienie publiczne”) oraz wyróżnienia – dr. Mateuszowi Chmielewskiemu („Uwarunko-

wania wdrażania technologii BIM w procesach realizacji inwestycji budowlanych w sektorze publicznym w Polsce”) i dr. Łukaszowi Ziarko („Identyfikacja zmów przetargowych – zastosowanie metod statystycznych”).

Następnie odbyła się debata moderowana

przez kanclerz Małgorzatę Stręciwilk z udziałem dyskutantów: prof. Marzeny Świstak, Bartosza Dziadeckiego (NCBR), dr. Wojciecha Hartunga, dr. Marcina Smagi i dr. Marcina Jędrasika. Przedmiotem dyskusji było określenie potrzeb w systemie zamówień publicznych co do zwiększenia zakresu i aplikowalności prowadzonych badań naukowych oraz wzmocnienia kształcenia uniwersyteckiego profesjonalnych kadr w obszarze zamówień publicznych. Szczególną uwagę zwrócono na interdyscyplinarność zamówień publicznych i konieczność wieloobszarowego spojrzenia na rozwój tej dziedziny. Red. Tomasz Czajkowski poinformował o inicjatywie mającej na celu powołanie *think tanku* „Zamówienia przyszłości”. Do udziału zaprosił wszystkich, których męczy zamówieniowa biurokracja i rutyna oraz którzy nie boją się nowatorskich rozwiązań (zgłoszenia pomysłów na e-mail: zamowieniaprzyszlosci@publicus.pl).

Marzena Świstak
Małgorzata Stręciwilk

Konferencja jubileuszowa prof. Leszka Leszczyńskiego

Prof. Leszek Leszczyński, kierownik Katedry Teorii i Filozofii Prawa, obchodzi w tym roku 50-lecie pracy naukowej i dydaktycznej na Wydziale Prawa i Administracji UMCS. Jubileusz został uczczony poprzez organizację konferencji naukowej pt. „Problemy integracji nauk prawnych. Rola teorii i filozofii prawa a oczekiwania nauk dogmatycznoprawnych”. Wydarzenie to stworzyło przestrzeń do wymiany myśli między teoretykami prawa a przedstawicielami nauk dogmatycznoprawnych, umożliwiając tym samym identyfikację kluczowych potrzeb, wyzwań oraz obszarów współpracy na rzecz rozwoju nauk prawnych.

Konferencję uroczystie otworzyli: prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS, dziekan WPiA dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS oraz dyrektor Instytutu Nauk Prawnych prof. dr hab. Marek Kulik, akcentując znaczenie refleksji nad wewnętrzną spójnością nauk prawnych dla jakości badań i praktyki stosowania prawa. Podkreślano także wieloletni wkład prof. Leszczyńskiego w rozwój polskiej teorii prawa, jego rolę jako kierownika Katedry Teorii i Filozofii Prawa, doświadczenie w organach władzy sądowniczej oraz znaczący dorobek publikacyjny, który oddziałuje na współczesne ujęcia problematyki teorii prawa.

Prof. Leszek Leszczyński



Fot. Julia Wójcick

Punktem odniesienia dla obrad stały się pytania: jakie zagadnienia należące do poszczególnych nauk dogmatycznoprawnych mają wyraźnie teoretyczny charakter? jak powinny kształtować się relacje między teorią i filozofią prawa a daną dogmatyką? jakie działania w obszarze metodologii badań, praktyki awansowej i dydaktyki są konieczne dla osiągnięcia akceptowalnego poziomu integracji nauk prawnych, sprzyjającego skutecznej komunikacji naukowej i współpracy merytorycznej? Poglądy teoretycznoprawne na te tematy zostały skonfrontowane ze stanowiskami przedstawicieli nauki prawa międzynarodowego, unijnego, konstytucyjnego, administracyjnego, finansowego, karnego cywilnego, handlowego, rolnego i prawa pracy.

Wprowadzenia merytorycznego dokonał prof. Leszek Leszczyński, akcentując potrzebę integracji nauk prawnych, gdzie to właśnie teoria i filozofia prawa powinny odgrywać rolę scalającą, wsłuchując się w oczekiwania nauk dogmatycznoprawnych i otwierając nauki prawne na inne nauki społeczne. W pierwszym panelu, moderowanym przez dr hab. Bartosza Liżewskiego, prof. UMCS, wystąpili: prof. dr hab. Anna Przyborska-Klimczak, dr hab. Edyta Całka, prof. UMCS, dr hab. Wojciech Mojski, prof. UMCS, prof. dr hab. Marian Zdyb oraz dr hab. Paweł Szczęśniak. W drugim panelu, prowadzonym przez prof. Leszka Leszczyńskiego, głos zabrali: prof. Marek Kulik, dr Jan Mojak, dr Paweł Daszczuk, dr hab. Anna Kosut i dr hab. Beata Jeżyńska, prof. UMCS.

Obrady zamknęło podsumowanie prof. Bartosza Liżewskiego i dr. Michała Paździory (Uniwersytet Wrocławski), w którym podkreślono, że udało się zidentyfikować kluczowe problemy związane z integracją nauk prawnych oraz wskazać możliwe kierunki dalszych działań na rzecz zacieśniania współpracy między teorią i filozofią prawa a naukami dogmatycznoprawnymi. Naukowcy zwrócili także uwagę na potrzebę kontynuowania rozpoczętej debaty. Zaznaczyli ponadto, że rozważania podjęte podczas konferencji znajdą odzwierciedlenie w publikacji, która ukaże się na łamach czasopisma Sekcji Polskiej IVR pt. „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej”.

Patryk Patoleta

Prof. Grzegorz Janusz u Marszałka Sejmu RP

4 listopada 2025 r. prof. dr hab. Grzegorz Janusz, profesor emerytowany z Katedry Systemów Politycznych i Praw Człowieka (wolontariat w UMCS), uczestniczył na zaproszenie marszałka Sejmu RP Szymona Hołowni w otwarciu Sekretariatu Strony Mniejszościowej Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

Sekretariat powołany został w strukturze Kancelarii Sejmu i ma wspierać administracyjnie i organizacyjnie działania przedstawicieli mniejszości we wspomnianej Komisji. Prof. Grzegorz Janusz był jednym z inicjatorów powołania Sekretariatu oraz autorem ekspertyzy w tej sprawie. Powstanie jednostki umożliwiła nowelizacja ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, która weszła w życie 1 listopada 2025 r.

W uroczystości wzięli udział także wicemarszałek Włodzimierz Czarzasty oraz przedstawiciele mniejszości zasiadających w Komisji: ukraińskiej, litewskiej, łemkowskiej, karańskiej, niemieckiej, romskiej, białoruskiej i słowackiej.



Fot. Piotr Molejda / Kancelaria Sejmu

Do zadań Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych należy m.in. wyrażanie opinii w sprawach realizacji praw i potrzeb mniejszości, opiniowanie projektów aktów prawnych dotyczących ich spraw, a także opiniowanie wysokości i zasad podziału środków z budżetu państwa na wspieranie działalności zmierzającej do ochrony, zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości oraz zachowania i rozwoju języka regionalnego.

*Grzegorz Janusz
Ihor Kolisnichenko*

Wizyta studyjna badaczy z Vilnius Tech

19 listopada 2025 r. w Instytucie Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach gościła delegacja litewskich badaczy z Vilnius Tech (Uniwersytetu Technicznego w Wilnie): prof. Vaida Asakavičiūtė oraz prof. Robert Leščinskij – przedstawiciele władz Wydziału Przemysłów Kreatywnych.

Podczas spotkania omówiono kwestie zacieśniania współpracy między jednostkami, w tym w zakresie wspólnych inicjatyw badawczych, projektów naukowych pracowników i doktorantów, wymiany kadry naukowej oraz doświadczeń i perspektyw związanych z kształceniem na kierunkach medjoznawczych.

W rozmowach uczestniczyli pracownicy INoKSiM: prof. dr hab. Iwona Hofman, dr hab. Małgorzata Ada-



Archiwum prywatne Kamila Mazureka

mik-Szysiak, prof. UMCS, dr hab. Jakub Nowak, prof. UMCS, dr Wojciech Maguś, dr Kamil Mazurek, a także mgr Karolina Sokolińska – kierownik Biura ds. Obsługi Studiów i Studentów Zagranicznych.

Kamil Mazurek



Fot. Paulina Litka



Fot. Paulina Litka

Odzieranie z mitów. O sporcie antycznym na poważnie

W dn. 20–21 listopada 2025 r. w Instytucie Historii odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. „*Olympia, Agōnes, Spectacula. Historia i tradycje antycznego sportu*”, zorganizowana przez Katedrę Historii Starożytnej i Średniowiecznej UMCS we współpracy z Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Udział w niej wzięli goście z Niemiec, USA i Ukrainy oraz przedstawiciele kilkunastu polskich ośrodków naukowych, takich jak Poznań, Kraków, Łódź, Warszawa, Toruń, Białystok, Wrocław, Katowice, Gdańsk, Częstochowa, Bielsko-Biała, Gniezno, Konin, Słupsk, Łomża.

Patronatem sympozjum objęły: Polska Akademia Olimpijska, Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie, Stowarzyszenie Historyków Starożytności oraz Lubelskie Centrum Dokumentacji Historii Sportu.

Konferencja stała się znakomitym forum integracji różnych środowisk badawczych koncentrujących swoją uwagę na dziejach sportu. W ciągu dwóch dni obrad kilkadziesiąt referatów (34 sic!) wygłosili starożytnicy, znawcy praw antycznych, archeolodzy, filolodowie klasyczni, historycy sportu, pedagodzy, filozofowie i socjologowie.

Interdyscyplinarność skutkowała ciekawymi, merytorycznymi dyskusjami, w ramach których ścierały się różne poglądy dotyczące oceny agonistyki i wido-

wisk świata antycznego. Dominowało przekonanie, że współczesny olimpizm jest swego rodzaju ideowym konstruktem, światem wyobrażonym, stworzonym w końcu XIX w. głównie staraniem Pierre’a de Coubertina. W tym eklektycznym koncepcie antyk był mocno wyidealizowany, co przy powierzchownej analizie „korzeni współczesnego sportu” może stanowić dla wielu badaczy niebezpieczną pułapkę. Wpadają w nią ci, którzy nie doceniają znaczenia „sportu rzymskiego”. Co prawda nie pojawił się konsensus co do uznania za sport walk profesjonalnych gladiatorów, ale zgodnie doceniono fakt, że igrzyska greckie rozwijały się przez kilka stuleci w ramach potężnego Imperium Romanum.

Warto dodać, że w konferencji wzięli udział rekonstruktorzy, których wkład w poznanie technicznych detali, zwłaszcza greckiego pięcioboju, jest trudny do zakwestionowania.

Poza antykiem pojawiały się też echa Bliskiego Wschodu, bo w nazwach wielu żydowskich polskich klubów sportowych epoki międzywojnia występowały odniesienia do wielkich wydarzeń i postaci historycznych związanych z losami Żydów w starożytności, np. Makabi, Hasmonea, Bar Kochba. Doskonale ilustruje to ciągle otwarta dla widzów, towarzysząca konferencji wystawa pt. „Żydowski sport w Polsce międzywojennej (1918–1939)”, prezentowana w holu przed aulą Wydziału Filologicznego, którą przygotowało Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie.

Obrady sympozjum były transmitowane online, co sprawiło, że śledziła je ponad setka internautów.

Organizatorzy dziękują Departamentowi Kultury, Sportu i Partycypacji Urzędu Miasta Lublin za pomoc w zgromadzeniu materiałów promujących historię sportu lubelskiego.

Dariusz Słapek

Konferencja „Jezici i kulture u vremenu i prostoru 12” w Nowym Sadzie

W dn. 22–23 listopada 2025 r. na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu w Nowym Sadzie (Serbia) odbyła się 12. edycja międzynarodowej konferencji naukowej „Jezici i kulture u vremenu i prostoru” („Languages and Cultures in Time and Space”). Wydarzenie zostało zorganizowane pod kierownictwem prof. dr Snežany Gudurić, przewodniczącej Komitetu Organizacyjnego.

W konferencji uczestniczyło 266 badaczy z 20 krajów, którzy zaprezentowali 5 wystąpień plenarnych oraz 202 referaty w 33 sekcjach tematycznych, obejmujących m.in. literaturoznawstwo, językoznawstwo diachroniczne, leksykologię, językoznawstwo kognitywne, języki słowiańskie, dydaktykę języków obcych, język mediów, frazeologię, dialektologię, onomastykę i translatologię.

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej reprezentowały: prof. dr hab. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska z referatem plenarnym pt. „Polska etnolingwistyka kognitywna – paradygmat badawczy i tożsamość dyscypliny” [„Польская когнитивная этнолингвистика – исследовательская парадигма и идентичность дисциплины”] oraz dr hab. Marta Nowosad Bakalarczyk, prof. UMCS z referatem w sekcji poświęconej językom słowiańskim pt. „ZAWIŚĆ w polszczyźnie w perspektywie etnolingwistyki kognitywnej” [„ZAWIŚĆ (завидовать) в польском языке с точки зрения когнитивной этнолингвистики”].

Podczas tegorocznej konferencji odbyła się również promocja najnowszej publikacji podsumowującej poprzednią, 11. edycję cyklu pt. *Jezici i kulture u vremenu i prostoru*. Tom ten ma szczególne znaczenie dla lubelskiego środowiska badaczy języka i kultury, ponieważ otwiera go artykuł autorstwa śp. prof. dr hab. Jerzego Bartmińskiego, wybitnego językoznawcy i wieloletniego pracownika UMCS. Tekst pt. *Cultural Linguistics (Etnolinguistics) and Linguoculturology as Two Research Perspectives. A Voice in the Discussion on the Relationship Between „Language” and „Culture”* został przygotowany na specjalne zamówienie zespołu redakcyjnego i uznany przez niego za ważny wkład w rozwój badań etnolingwistycznych i slawistycznych. Zamieszczenie go w publikacji stanowi świadectwo trwałej obecności lubelskiej szkoły etnolingwistyki kognitywnej w międzynarodowym obiegu naukowym.



Przed rozpoczęciem konferencji, w dn. 20–21 listopada, pracownicy UMCS przebywały w Belgradzie, gdzie wzięły udział w posiedzeniu naukowym zorganizowanym w Serbskiej Akademii Nauk i Sztuk (SANU). Spotkały się tam z zespołem serbskich etymologów, z którym lubelscy etnolingwiści współpracują od lat, m.in. w ramach takich projektów jak międzynarodowe konsersatorium EUROJOS zrzeszające badaczy zajmujących się badaniem wartości w językach słowiańskich i pozasłowiańskich (efektem tych badań jest zainicjowana przez prof. Bartmińskiego, wydawana przez Wydawnictwo UMCS seria „Leksykon aksjologiczny Słowian i ich sąsiadów”). W trakcie rozmów omówiono możliwości rozwijania wspólnych badań i wymiany doświadczeń pomiędzy ośrodkami w Lublinie i Belgradzie.

Udział w konferencji i wydarzeniach towarzyszących pozwolił zaprezentować osiągnięcia lubelskiej szkoły etnolingwistycznej na forum międzynarodowym, a także poszerzyć i zacieśnić kontakty z przedstawicielami zagranicznych ośrodków naukowych.

Marta Nowosad-Bakalarczyk

CeReClimEn UMCS na konferencji o zrównoważonym rozwoju i społecznej odpowiedzialności uczelni

W dn. 13–14 października 2025 r. na Politechnice Gdańskiej odbyła się konferencja „Zrównoważony Rozwój i Społeczna Odpowiedzialność – od misji do działania”, zorganizowana w ramach Tygodnia Zrównoważonego Rozwoju. W wydarzeniu uczestniczyła dr Katarzyna Urban, pełnomocnik Rektora UMCS ds. Zielonych Uniwersytetów z Centrum CeReClimEn.

Konferencja, w której udział wzięli eksperci i praktycy, poświęcona była roli uczelni wyższych w kształtowaniu postaw społecznie odpowiedzialnych i wdrażaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Spotkanie zgromadziło przedstawicieli wielu polskich szkół wyższych, instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych, stając się przestrzenią wymiany doświadczeń, inspiracji i dobrych praktyk.

Uroczystego otwarcia wydarzenia dokonał prof. dr hab. inż. Dariusz Mikielwicz, prorektor ds. nauki Politechniki Gdańskiej, który podkreślił, że społeczna odpowiedzialność uczelni powinna być nie tylko deklaracją, lecz także realnym elementem strategii instytucjonalnej. Jednym z najbardziej oczekiwanych punktów pro-

gramu był wykład dr. Tomasza Rożka pt. „Społeczna Odpowiedzialność Uczelni jako element Zrównoważonego Rozwoju: Jak mówić, żeby każdy zrozumiał?”. Prelegent zwrócił uwagę, że rozwój nauki i jej społeczny odbiór są ze sobą nierozzerwalnie związane, a skuteczna komunikacja w tym obszarze stanowi klucz do trwałych zmian.

W dalszej części konferencji odbył się panel dyskusyjny poświęcony dobrym praktykom szkół wyższych w zakresie społecznej odpowiedzialności. Zaprezentowane przykłady pokazały, że każda uczelnia może wypracować własną ścieżkę w kierunku zrównoważonego rozwoju – od opracowania strategii i mierników, po rozwijanie inicjatyw angażujących społeczność akademicką i lokalną.

W drugim dniu spotkania uczestnicy wzięli udział w grze terenowej „Śladami Społecznej Odpowiedzialności Uczelni”, która w praktyczny i angażujący sposób pozwoliła poznać działania Politechniki Gdańskiej w tym zakresie. Następnie odbyły się warsztaty, które umożliwiły wymianę doświadczeń oraz opracowanie konkretnych pomysłów wdrożeniowych do adaptacji w swoich instytucjach.

Konferencja była cennym źródłem inspiracji i praktycznej wiedzy. Wnioski płynące z wydarzenia wskazują, że skuteczne działania na rzecz zrównoważonego rozwoju powinny łączyć strategiczne planowanie z oddolnym zaangażowaniem społeczności akademickiej. Szczególną rolę odgrywa również komunikacja, która – jak zauważył dr Tomasz Rożek – powinna być zrozumiała i angażująca, aby móc skutecznie budować świadomość i współodpowiedzialność.

Wydarzenie potwierdziło, że uczelnie, które aktywnie rozwijają inicjatywy w duchu zrównoważonego rozwoju, mogą realnie wpływać na kształtowanie postaw społecznych i kultury odpowiedzialności. Dla Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej stanowi to impuls do dalszego wzmacniania działań w ramach Centrum Badań Zmian Klimatu i Środowiska oraz rozwijania współpracy z uczelniami zrzeszonymi w Forum Zielonych Uniwersytetów.

Katarzyna Urban



Archiwum prywatne Katarzyny Urban

Zjazd Absolwentów Archeologii UMCS

W 1945 r., za sprawą przybyłego z Krakowa dr. Stefana Noska, na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym UMCS utworzono Katedrę Prehistorii. Wydarzenie to uznajemy za początek archeologii w naszym Uniwersytecie – zatem w 2025 r. obchodzimy jubileusz jej 80-lecia.

Kulminacyjnym punktem obchodów był Zjazd Absolwentów, który odbył się 25 października 2025 r. Uroczyste spotkanie rozpoczęło się w sobotnie przedpołudnie na Wydziale Historii i Archeologii. Już w trakcie rejestracji uczestników co chwila byliśmy świadkami serdecznych powitań koleżanek i kolegów z czasów studiów, którzy często od lat się nie widzieli i nawet w pierwszej chwili nie byli w stanie się rozpoznać. Oprócz absolwentów na uroczystość przybyli zaproszeni goście, m.in. zastępca dyrektora Instytutu Historii dr hab. Krzysztof Latawiec, prof. UMCS oraz były dziekan Wydziału Humanistycznego prof. dr hab. Stanisław Grabias.

Podczas części oficjalnej odczytano przesłane listy gratulacyjne dziekan dr hab. Joanny Sobiesiak, prof. UMCS oraz Danuty Jaskanis – byłej koordynatorki ogólnopolskiego programu badawczego „Archeologiczne Zdjęcie Polski”. Zaprezentowano krótkie podsumowanie 80-letniej działalności Instytutu Archeologii (dawniej Katedry Prehistorii) – jego historię i najważniejsze sukcesy, na czele z uzyskaniem kategorii A+ w ewaluacji jednostek naukowych. Przybliżono sylwetki założycieli, dawnych dyrektorów oraz innych, nieżyjących już pracowników jednostki.

Ważnym punktem uroczystości było wręczenie ustanowionych w związku z jubileuszem Medali Amicis Instytutu Archeologii UMCS. Otrzymali je: prof. Claus von Carnap-Bornheim – niemiecki archeolog specjalizujący się w okresie rzymskim, Jan Mołodecki – były wójt Gminy Hrubieszów, Tomasz Zajac – wójt Gminy Hrubieszów oraz Marian Sus – dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Ożarowie.

Dużo ciepłych wspomnień wywołała prezentacja pt. „Tamte lata, tamte dni”, w trakcie której wyświetlono zdjęcia z praktyk archeologicznych, wycieczek oraz życia akademickiego studentów od lat 60. po czasy współczesne. Najwięcej radości przyniosły fotografie dokumentujące zabawy przyszłych archeologów w szalonych latach 80. Sporom o miejsce i czas wykonania kadrów nie było końca... Oficjalną część zakoń-



Fot. Konrad Drobek

czyło wspólne zdjęcie przed budynkiem Wydziału Historii i Archeologii.

Następnie wszyscy chętni mogli „zwiedzić” swoją *Alma Mater* – porównać, w jaki sposób od czasu ukończenia przez nich studiów zmieniły się sale dydaktyczne oraz zapoznać się ze sprzętem, w jaki wyposażone są laboratoria Instytutu Archeologii. W dalszej kolejności uczestnicy udali się na pobliski cmentarz przy ul. Lipowej, gdzie zapalili znicze na grobach zmarłych pracowników i absolwentów archeologii UMCS.

Zjazd Absolwentów zakończył się wieczornym bankietem, na którym bawiono się i wspominano studenckie czasy.

Na koniec tej krótkiej relacji trochę statystyk: spośród ponad 500 absolwentów, którzy w ciągu 80 lat uzyskali tytuł magistra archeologii w UMCS, na Zjazd przybyła ponad 100 uczestników. Niektórzy z nich studia kończyli już w 1979 r., zaś najliczniej reprezentowane były roczniki, których obrona przypadła na lata 80.

Po udanym spotkaniu absolwenci archeologii UMCS z niecierpliwością czekają na kolejny Zjazd – tym razem nie za 10, ale już za 5 lat!

Monika Maziarczuk

45 lat Muzeum UMCS

Część I

Czy Uniwersytetowi potrzebne jest muzeum? Na to pytanie próbował odpowiedzieć w swoim ostatnim artykule, opublikowanym w maju 2018 r. w „Wiadomościach Uniwersyteckich”, wieloletni kierownik Muzeum UMCS mgr Jerzy Kasprzak¹. Zwracając uwagę na cztery podstawowe funkcje muzeów: gromadzenie, przechowywanie, opracowywanie i udostępnianie, postarał się udowodnić zasadność tworzenia tego typu jednostek w strukturach organizacyjnych ogromnych organizmów, jakimi są uniwersytety. Dziś w obliczu jubileuszu 45-lecia placówki temat ten wciąż nie stracił na ważności.

Warto również postawić pytanie: czy muzea uniwersyteckie, takie jak Muzeum UMCS, warte są specjalnych opracowań im tylko poświęconych? Specyfika tego typu jednostek w uczelniach wyższych jest trochę inna niż zwykłych muzeów. Pomimo że spełniają wszystkie ze wspomnianych powyżej funkcji, ich status prawny jest inny. Funkcjonują w ramach wewnętrznych statutów i regulaminów szkół wyższych. Wyjątek stanowi zaledwie kilka uczelnianych muzeów (np. Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius), które swój regulamin uzgodniły z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego².

Muzeum UMCS od 2016 r. angażuje się w aktywności powstałego w 2014 r. Stowarzyszenia Muzeów Uczelnianych (SMU), którego głównym celem jest działanie na rzecz rozwoju muzealnictwa funkcjonującego w strukturach uczelni wyższych, wspieranie placówek

poprzez wymianę wiedzy i doświadczeń oraz promocja idei muzealnictwa uczelnianego³.

Muzeum UMCS przedstawione zostało środowisku już podczas I Ogólnopolskiej Konferencji Muzeów Uczelnianych, która odbyła się w Nieborowie w dn. 19–20 maja 2016 r. Placówkę reprezentował mgr Dariusz Boruch, który zapoznał uczestników z jej historią, zasobami oraz zasadami funkcjonowania. Od tego momentu Muzeum UMCS regularnie uczestniczy w organizowanych przez Stowarzyszenie konferencjach⁴.

W dn. 23–25 października 2024 r. gospodarzami Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Stowarzyszenia Muzeów Uczelnianych „Obiekty Wiedzy. Uczelniane zbiory muzealne jako narzędzia edukacyjne” były lubelskie szkoły wyższe: UMCS, Politechnika Lubelska oraz Katolicki Uniwersytet Lubelski. Wzięło w niej udział ponad 120 uczestników z 70 podmiotów muzealnych działających w ramach Stowarzyszenia.

Ważnym elementem funkcjonowania SMU jest działalność wydawnicza obejmująca głównie foldery i katalogi. Pierwsza tego typu publikacja, *Muzea uczelniane*, wydana została w Warszawie w 2014 r. w wersji polskiej i dwa lata później w tłumaczeniu na język angielski. Był to krok milowy w popularyzacji tej tematyki w Polsce. Już w 2017 r. wydany został kolejny, rozbudowany katalog, w którym miejsce znalazło również Muzeum UMCS⁵. W roku 2020 prowadzone były prace nad powstaniem rozbudowanego katalogu w języku angielskim *Treasure Houses of Polish Academic*

¹ J. Kasprzak, *Czy Uniwersytetowi potrzebne jest muzeum*, „Wiadomości Uniwersyteckie” 2018, nr 5, s. 30–37.

² K. Zięba, *Muzea uczelniane i kolekcje na przykładzie Uniwersytetu Jagiellońskiego. Poszukiwanie nowych regulacji w Konstytucji dla nauki*, „Muzealnictwo” 2020, nr 61, s. 201–207.

³ *Muzea uczelniane. Katalog*, red. H. Kowalski, M.N. Grassmann, M. Bukowski, J. Ślaga, M. Piszczatowska, M. Przybyszewska, Warszawa 2017, s. 11–23.

⁴ D. Boruch, *O aktywności muzeów uczelnianych*, „Wiadomości Uniwersyteckie” 2016, nr 6, s. 50–51.

⁵ *Muzea uczelniane...*, s. 188–193.



Fot. Piotr Maciuk, źródło: Muzeum UMCS

↑ Otwarcie Muzeum UMCS (3 października 1980 r.)

*Heritage*⁶. Problemom muzeów uczelnianych poświęcone są coraz liczniejsze artykuły traktujące zarówno o kwestiach organizacyjno-prawnych, jak i prezentujące zasoby instytucji. Publikowane są w uznanych czasopismach poruszających tematykę muzealniczą, jak np. w wydawanym od 1952 r. roczniku „Muzealnictwo”.

Muzeum UMCS doczekało się odrębnego opracowania w zasadzie dopiero w 2022 r. w artykule znajdującym się w książce *Archivum seu thesaurus Universitatis et acta aliorum officiorum. Studia ofiarowane dr hab. Annie Łosowskiej na czterdziestolecie pracy naukowej*, opublikowanej przez Wydawnictwo UMCS. Niniejszy tekst stanowi jego aktualizację. Obejmuje on okres ponad 40 lat istnienia Muzeum UMCS. Usystematyzowaniu wiedzy posłużyła dokumentacja przechowywana w zasobach Archiwum i Muzeum UMCS oraz archiwum rodzinnym Urszuli i Jerzego Kasprzaków, wzbogacona o artykuły z prasy codziennej, wydawnictw uniwersyteckich i branżowych⁷. Wcześniejsze próby spisania hi-

storii placówki podejmowane były przez mgr. Jerzego Kasprzaka. Pierwsza tego rodzaju publikacja pt. *Muzeum UMCS – próba odtworzenia początków*⁸ obejmowała początkowe lata funkcjonowania jednostki. Kolejne odnaleźć można na łamach „Wiadomości Uniwersyteckich”. Znakomita większość tekstów, pisanych głównie przez pracowników, poświęcona jest organizowanym wystawom czasowym oraz nowym nabytkom. Zarysu historii jednostki dotyczy również artykuł autorstwa J. Kasprzaka, opublikowany w listopadzie 2010 r. z okazji jubileuszu 30-lecia Muzeum⁹.

Pomysł utworzenia muzeum uczelnianego w strukturach Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej pojawił się jeszcze w latach 70., kiedy to 30 kwietnia 1976 r. Kolegium Rectorskie¹⁰, w odpowiedzi na sugestie kierownika Zakładu Prawa Administracyjnego i Nauki o Administracji UMCS doc. dr. Kazimierza Sanda, skierowaną do ówczesnego rektora prof. Wiesława Skrzydły, poparło wnioski w tej sprawie i zobowiązało Dział Administracyjno-Organizacyjny do przygotowania

⁶ *Treasure Houses of Polish Academic Heritage*, red. H. Kowalski, M. Piszczatowska, M. Bukowski, M. Muskała, J. Ślaga, M. Szaszkiewicz, Warszawa 2020, <https://muzeauczelniarne.pl/ksiazka/THPAH.pdf> (dostęp: 16.02.2020 r.).

⁷ *Archivum seu thesaurus Universitatis et acta aliorum officiorum. Studia ofiarowane dr hab. Annie Łosowskiej na czterdziestolecie pracy naukowej*, red. M. Kuchciak, K. Skupieński, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2022.

⁸ J. Kasprzak, *Muzeum UMCS – próba odtworzenia początków*, „Folia Bibliologica” 1986/1987, R. 34/35, s. 205–207.

⁹ Idem, *30 lat Muzeum UMCS*, „Wiadomości Uniwersyteckie” 2010, nr 9, s. 42–43.

¹⁰ Archiwum UMCS (dalej AUMCS), Sekretariat UMCS, sygn. S 806, Wyciąg z protokołu posiedzenia Kolegium Rectorskiego UMCS z 30 kwietnia 1976 r., s. 3.

Przygotowania
do otwar-
cia Muzeum
UMCS (wrzesień
1980 r.) ➔



Fot. Piotr Maciuk, źródło: Muzeum UMCS



Fot. Piotr Maciuk, źródło: Muzeum UMCS

odpowiednich dokumentów¹¹. Już 4 czerwca tego samego roku Kolegium podjęło decyzję o powołaniu zespołu odpowiedzialnego za stworzenie koncepcji funkcjonowania jednostki muzealnej, w skład którego weszli: prof. dr Tadeusz Mencil, doc. dr Kazimierz Sand oraz doc. dr hab. Józef Szymański (przewodniczący)¹².

W zespole tym szybko narodziły się nowe przemyslenia dotyczące charakteru mającej powstać placówki. Doc. J. Szymański postulował powołanie jednostki o charakterze naukowym, wzorowanej na Muzeum UJ Collegium Maius. Uważał, że wraz z pracami nad muzeum należało wdrożyć również działania mające na celu powołanie uczelnianego archiwum o takim właśnie charakterze, w miejsce istniejącego już archiwum zakładowego. W jego mniemaniu obie te kwestie, celem uniknięcia zbędnych komplikacji, powinno się ująć w jednym wspólnym projekcie, tworząc placówkę pod nazwą Muzeum i Archiwum UMCS. Jako uzasadnienie J. Szymański wskazał konieczność gromadzenia źródeł

do dziejów Uczelni, zarówno materialnych, jak i niematerialnych, obejmujących akta kategorii A i B, prace magisterskie, doktorskie i habilitacyjne, spuścizny naukowe pracowników Uniwersytetu w formie darów lub depozytów, chroniąc je tym samym przed rozproszeniem. Powstająca placówka miałaby organizować badania naukowe nad dziejami Uniwersytetu, gromadzić dokumentację audiowizualną i prasową. Działalność wystawiennicza winna obejmować zarówno wystawy stałe, jak i ekspozycje okolicznościowe¹³.

Wkrótce rozpoczęto również prace nad określeniem ram prawnych planowanego muzeum. W tym celu nawiązano współpracę z innymi wyższymi uczelniami, w których takie placówki już funkcjonowały. Jedną z nich był Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, który przesłał dane dotyczące aktów normatywnych odnoszących się do organizacji i zakresu działania własnego muzeum¹⁴.

Zebranie doraźnej Komisji ds. Muzeum i Archiwum UMCS odbyło się 6 stycznia 1979 r. W jej skład weszli: doc. Józef Szymański jako przewodniczący, prof. dr hab. Ryszard Orłowski, ówczesny prorektor UMCS, prof. Tadeusz Mencil, dr Józef Marszałek, dr Leszek Roupert, dr Barbara Trelińska, dr Mieczysław Wieliczko,

¹¹ „Od dawna zadaję sobie pytanie, dlaczego nasza Uczelnia dotychczas nie zorganizowała specjalnego muzeum UMCS. Wprawdzie nasz Uniwersytet jest stosunkowo młodą placówką, ale trzydzieści kilka lat istnienia w naszych warunkach to okres już stosunkowo długi i najwyższy czas pomyśleć o powołaniu takiej placówki. Założyciele i współzałożyciele umierają, ich rodziny się rozpraszają i pewne dokumenty i pamiątki są już właściwie nie do odtworzenia (...)\", cyt. za: AUMCS, Sekretariat UMCS, sygn. S 806, List doc. dr. Kazimierza Sanda do prof. dr. hab. Wiesława Skrzydły z 7 kwietnia 1976 r., s. 1 (zachowana pisownia oryginalna).

¹² Ibidem, Pismo Rektora UMCS prof. dr. Wiesława Skrzydły do doc. dr. hab. Józefa Szymańskiego z 7 czerwca 1976 r., s. 4.

¹³ Ibidem, Pismo doc. dr. hab. Józefa Szymańskiego do Rektora UMCS prof. dr. hab. Wiesława Skrzydły z 27 września 1976 r., s. 7–8.

¹⁴ Ibidem, Korespondencja pomiędzy prof. dr. hab. Wiesławem Skrzydłą a władzami Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z 6 listopada 1976 r., 27 listopada 1976 r. wraz załącznikiem z 25 listopada 1976 r., s. 27, 30, 31.

mgr Kazimierz Maliszewski oraz mgr Piotr Dymmel w charakterze sekretarza. Debatowano nad najważniejszymi kwestiami dotyczącymi mających powstać jednostek. Ważnym aspektem w dyskusji stała się kwestia zachowania odrębności archiwum i muzeum z możliwością połączenia jednostek w latach późniejszych, a także sprawa umiejscowienia wystawy reprezentacyjnej. Zaproponowano dwie lokalizacje – salę 1419 w Rektoracie oraz salę Ośrodka Propagandy w Bibliotece Głównej. W ocenie członków Komisji muzeum powinno spełnić dwie funkcje: działalności codziennej oraz działalności doraźnej, czyli związanej z ważnymi dla UMCS rocznicami i wydarzeniami. W czasie zebrania postanowiono przygotować scenariusz wystawy, czego podjąć mieli się dr B. Trelińska, dr J. Marszałek, dr M. Wieliczko i mgr K. Maliszewski. Scenariusz miał zostać przygotowany do 28 lutego 1979 r.¹⁵

Prace postępowały sprawnie i już 1 października 1980 r. Muzeum UMCS zostało otwarte. Wieść o tym przekazana została prasie, a także obiegła lokalne instytucje turystyczne. Nowo otwarte Muzeum UMCS, mieszczące się w Bibliotece UMCS przy ulicy Nowotki (obecnie ul. Radziszewskiego 11), czynne było codziennie w godzinach od 10.00 do 15.00, z wyjątkiem niedziel, poniedziałków i świąt¹⁶.

Przygotowany przez pracowników naukowych scenariusz pierwszej ekspozycji miał przedstawiać w formie krótkiej i przejrzystej dzieje Uniwersytetu. Wystawa, choć nie mogła prezentować wszystkich posiadanych eksponatów, miała spełniać funkcje wychowawczą i informacyjną, a zarazem zachęcać darczyńców do przekazywania do Muzeum cennych przedmiotów świadczących o historii Uczelni. Projekt sali wystawienniczej opracowała architekt wnętrz Grażyna Czap-ska, która działała na zlecenie Zakładów Artystycznych Związku Polskich Artystów Plastyków „Art”

w Lublinie, zaś prace z nim związane wykonał Dział Techniczny UMCS¹⁷.

O staraniach, jakie podejmowane były w celu pozyskiwania cennych eksponatów i rozbudowy nowej placówki, świadczyć może pismo Rektora UMCS z lipca 1980 r. skierowane do społeczności akademickiej i wszystkich przyjaciół Uczelni¹⁸.

1 grudnia 1980 r., zarządzeniem rektora prof. W. Skrzydły, formalnie określono miejsce Muzeum w strukturze uniwersyteckiej, tworząc Pracownię „Muzeum UMCS” jako część Zakładu Nauk Pomocniczych Historii i Bibliotekoznawstwa. Funkcję kuratora sprawować miał każdorazowo kierownik Zakładu Nauk Pomocniczych, któremu powierzono też przewodniczenie Komisji ds. Muzeum, powoływanej przez rektora na czas określony. Celem Muzeum, oprócz działalności wystawienniczej stałej i okolicznościowej, stało się gromadzenie źródeł materialnych lub ich dokumentacji ikonograficznej dotyczącej dziejów Uczelni, w tym: znaków, insygniów i strojów akademickich, odznaczeń, sprzętu dydaktycznego i badawczego, związanych z codziennym życiem Uczelni unikalnych przedmiotów materialnych, poświęconych dziejom UMCS dzieł sztuki, a także wszelkiego rodzaju plakatów i ogłoszeń. Muzeum miało również, choć nie było to proste zadanie, pozyskiwać i gromadzić spuścizny zmarłych pracowników naukowych, tworzyć źródła audiowizualne dokumentujące uczelniane wydarzenia (w tym nagrania wystąpień wybitnych uczonych i przemówienia dostojników i działaczy politycznych wygłaszane na UMCS), gromadzić dokumentację prasową dziejów Uczelni. Ważnym aspektem działalności stać się miało prowadzenie, organizowanie i inspirowanie badań

¹⁵ Ibidem, Protokół z zebrania doraźnej Komisji ds. Muzeum i Archiwum UMCS odbytego 6 stycznia 1979 r., s. 41–43.

¹⁶ Ibidem, Pismo Rektora UMCS prof. dr. hab. Wiesława Skrzydły do Zarządu Wojewódzkiego PTTK w Lublinie z 6 października 1980 r. w sprawie otwarcia Muzeum UMCS, s. 45. Rozesłane przez W. Skrzydłę informacje znalazły swoje odzwierciedlenie w lubelskiej prasie, czego przykładem może być artykuł zamieszczony 22 października w Kurjerze Lubelskim: *Muzeum UMCS*, „Kurjer Lubelski” 1980, nr 229, s. 6.

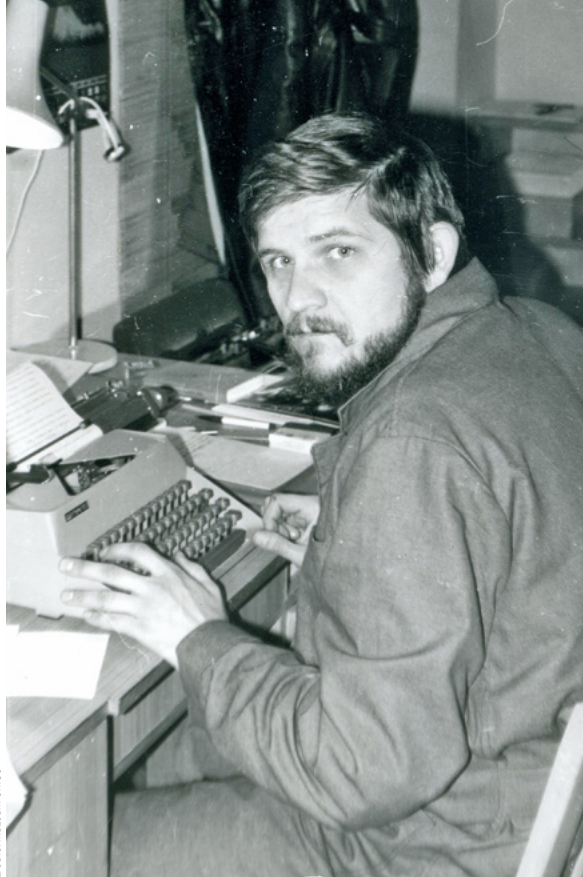
¹⁷ Muzeum UMCS (dalej: MUMCS), Dokumentacja Muzeum UMCS (w trakcie porządkowania), J. Szymański, *Muzeum UMCS*, maszynopis poświęcony powołaniu Muzeum UMCS.

¹⁸ „Zwracamy się z apelem, aby wszyscy, którym droga jest nasza Alma Mater i pamięć o ludziach z nią związanych, którzy spędzili swe czasem dobre, a czasem trudne chwile, chcieli zawrócić ku niej owe ważne pamiątki. Przyjmijmy je z wdzięcznością, zabezpieczmy z pietetym, będziemy wykorzystywać ku pożytkowi nowych pokoleń Uczelni. Chcemy, by dawały świadectwo o trudzie, wysiłku, troskach, sukcesach, porażkach i radościach przeszłości. Każde zdjęcie, każdy dokument, każdy przedmiot powstały kiedyś w Uczelni i z nią związany, choćby najdrobniejszy i pozornie bez znaczenia, znajdzie w muzeum godne miejsce”, cyt. za: MUMCS, Dokumentacja Muzeum UMCS (w trakcie porządkowania), Pismo Rektora UMCS prof. dr. hab. Wiesława Skrzydły do Profesorów, Pracowników, Studentów i Absolwentów Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Do wszystkich Przyjaciół Uczelni z lipca 1980 r. (zachowana pisownia oryginalna).



Źródło: Muzeum UMCS

↑ Dariusz Boruch. Przygotowania do otwarcia wystawy epigraficznej w Muzeum UMCS (kwiecień 1985 r.)



Źródło: Muzeum UMCS

↑ Jerzy Kasprzak w Muzeum UMCS (14 listopada 1984 r.)

naukowych nad historią Uniwersytetu. Nad całością pieczę miał trzymać kierownik Muzeum, dla którego stworzony został etat naukowo-techniczny¹⁹.

W ciągu pierwszych dziewięciu, rzecz można pionierskich lat istnienia jednostki, jej pracownicy: mgr Jerzy Kasprzak, zatrudniony jeszcze w 1980 r., oraz mgr Dariusz Boruch, który wszedł w skład zespołu po czterech latach, włożyli ogrom pracy, pozyskując cenne artefakty od uczelnianych jednostek organizacyjnych, nieraz dosłownie wygrzebując je z szaf i magazynków przy uczelnianych biurach.

Jerzy Kasprzak studia historyczne ukończył jako magistrant prof. dr. hab. Józefa Szymańskiego, broniąc 10 września 1979 r. pracę pt. „Dyplomatyka polskich traktatów międzynarodowych w XIV–XV wieku. Studium źródłoznawcze”²⁰. Wkrótce po studiach, ukończonych z wysoką lokatą, podjął w sierpniu 1980 r. pracę w Archiwum Państwowym w Przemyślu²¹. Niestety zale-

dwie po dwóch tygodniach, ze względu na trudności mieszkaniowe, zmuszony był do powrotu do rodzinnego miasta. We wrześniu 1980 r. rozpoczął muzealny okres swojej działalności zawodowej²².

Dariusz Boruch również był uczniem prof. J. Szymańskiego. W roku 1984 ukończył studia historyczne, broniąc pracę magisterską pt. „Testamenty lubelskie od połowy XVII do końca XVIII wieku. Studium dyplomatyczne”²³. W październiku 1983 r. w Muzeum została zatrudniona na pół etatu studentka V roku studiów historycznych Anna Jaroszyńska, także uczennica prof. Szymańskiego. Pracowała w jednostce przez kilka miesięcy, a w marcu 1984 r. rozpoczęła pracę w charakterze asystenta-stażyisty w Zakładzie Nauk Pomocniczych Historii i Bibliotekoznawstwa UMCS²⁴.

Znaczną część muzealiów przekazały placówce komórki organizacyjne Uniwersytetu oraz instytucje z nim współpracujące, takie jak Sekretariat Rektora, Zespół Tańca Ludowego, Akademicki Związek Sportowy, Polonijne Centrum Kulturalno-Oświatowe, Archiwum,

¹⁹ Ibidem, Zarządzenie nr 16/80 Rektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z 1 grudnia 1980 r. w sprawie zmian organizacyjnych na Wydziale Humanistycznym, s. 50.

²⁰ AUMCS, Akta studenckie Jerzego Kasprzaka, sygn. H 122/13.

²¹ MUMCS, Dokumentacja Muzeum UMCS (w trakcie porządkowania), J. Łosowski, *Przemówienie na pogrzebie Jerzego Kasprzaka* (2019-01-08).

²² Archiwum prywatne Urszuli i Jerzego Kasprzaków.

²³ AUMCS, Akta studenckie Dariusza Borucha, sygn. H 199/4.

²⁴ Ibidem, Akta osobowe Anny Jaroszyńskiej, sygn. K 8478.



Fot. Grzegorz Ligaj, źródło: Muzeum UMCS

↑ Otwarcie wystawy fotograficznej Pawła D. Znamierowskiego „Sen poza domem” (23 lutego 1988 r.)

Biblioteka Główna UMCS, Drukarnia, Instytut Wychowania Artystycznego i Redakcja „Wisielki”, kwartalnika dla nauczycieli i szkółek polonijnych wydawanego przez Towarzystwo Łączności z Polonią Zagraniczną „Polonia”. Wśród przekazanych darów znalazły się obiekty różnego rodzaju. W sprawozdaniu z działalności Muzeum przedłożonym rektorowi prof. Zdzisławowi Cackowskiemu przez prof. J. Szymańskiego zwrócono uwagę na tzw. muzealia artystyczno-historyczne, obejmujące m.in. dyplomy, medale, puchary, afisze i plakaty. Udało się wtedy zgromadzić łącznie ponad 2000 eksponatów. Ważnym elementem zbiorów muzealnych stały się fotografie poświęcone dziejom Uczelni, których do 1989 r. pozyskano ponad 3500. Fotografie przekazywane były głównie przez rzeczniczkę prasowego Uczelni, a w niewielkim stopniu również przez osoby prywatne²⁵.

Wśród zgromadzonych wówczas eksponatów cennym nabytkiem okazały się materiały związane z pierwszymi pięcioma latami funkcjonowania Uniwersytetu. Zosta-

ły one przekazane przez prof. Janinę Opieńską-Blauth dzięki zaangażowaniu mgr. J. Kasprzaka²⁶. Rzeźbiona dokumentacja zebrana została przez Zespół Historyczny Klubu Seniora UMCS. Obejmowała fotografie, wykazy, a także opracowane sylwetki pierwszych pracowników naukowych Uniwersytetu²⁷.

W tych pierwszych trudnych latach pracownikom Muzeum UMCS udało się nawiązać bardzo cenne kontakty m.in. z Muzeum UJ w 1981 r. i Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie w roku 1988²⁸. Muzeum rozpoczęło również gromadzenie dokumentacji fonograficznej i prasowej. Po otrzymaniu w 1984 r.

²⁶ Janina Opieńska-Blauth rozpoczęła pracę na UMCS jeszcze w 1945 r., obejmując stanowisko kierownika Zakładu Chemii Fizjologicznej na Wydziale Lekarskim. Po utworzeniu Akademii Medycznej została do niej przeniesiona. Zmarła w 1987 r. Zob. A. Łosowska, „Budowanie” UMCS w karykaturach Leona Jesmianowicza, Lublin 2014, s. 89.

²⁷ MUMCS, Pisma wychodzące z MUMCS, Pismo kierownika Muzeum UMCS Jerzego Kasprzaka do prof. Janiny Opieńskiej-Blauth z 8 czerwca 1981 r.

²⁸ MUMCS, Dokumentacja Muzeum UMCS (w trakcie porządkowania), Korespondencja pomiędzy kierownikiem Muzeum UMCS mgr. Jerzym Kasprzakiem a kierownikiem Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie doc. dr hab. Krystyną Kabzińską z 18 lipca 1988 r., 21 lipca 1988 r., 29 grudnia 1988 r., 28 marca 1989 r. ws. udostępnienia fotokopii dokumentów i fotografii związanych z życiem Marii i Piotra Curie.

²⁵ AUMCS, Sekretariat UMCS, sygn. S. 806, Sprawozdanie prof. dr. hab. Józefa Szymańskiego z działalności Muzeum UMCS za okres od 3 października 1980 r. do 3 października 1989 r.



↑ Krzyż Wielki Orderu Odrodzenia Polski, którym został odznaczony UMCS w 1974 r.

magnetofonu rodzimej produkcji ZK 140 zaczęto utrzymywać przebieg uczelnianych uroczystości. W celu zabezpieczenia zbiorów i prowadzenia pełnej dokumentacji Muzeum zlecało także wykonywanie fotografii zbiorów²⁹.

Wśród cennych nabytków znalazły się również zbiory pamiątek i dokumenty pozostałe po profesorach UMCS. Wśród spuścizn przekazanych przez członków rodzin badaczy znalazły się pamiątki po zmarłych naukowcach, m.in. prof. Stanisławie Krzykale, powojennym prezydencie Lublina, prorektorze UMCS, doc. Stanisławie Tworku, historyku i dziekanie Wydziału Humanistycznego, prof. Franciszku Uhorcza, kartografie, organizatorze i pierwszym dziekanie Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi, prof. Adamie Kerstenie, wybitnym znawcy dziejów XVII w. oraz doc. Michale Janiszewskim, kartografie, geografii, jednym z twórców lubelskiego środowiska geograficznego³⁰.

²⁹ AUMCS, Sekretariat UMCS, sygn. S. 806, Sprawozdanie prof. dr. hab. Józefa Szymańskiego z działalności Muzeum UMCS za okres od 3 października 1980 r. do 3 października 1989 r.

³⁰ MUMCS, Dokumentacja Muzeum UMCS (w trakcie porządkowania), Pismo kierownika Muzeum UMCS Jerzego Kasprzaka do Jadwigi Krzykały z 8 czerwca



↑ Dyplom nadania ziemi Uniwersytetowi Marii Curie-Skłodowskiej z 1946 r.

Bardzo ważnym aspektem działalności Muzeum stało się również pozyskiwanie publikacji z zakresu muzealnictwa, historii sztuki, historii UMCS, które przez lata funkcjonowania jednostki utworzyły kolekcję liczącą kilkaset woluminów zawierających niezbędną dla muzealnika wiedzę. Ponadto przechowywany jest zbiór wycinków prasowych sięgających 1945 r. i zbieranych nieprzerwanie do czasu upowszechnienia elektronicznych serwisów prasowych. Wycinki są nieocenionym źródłem wiedzy o codziennym życiu Uczelni i funkcjonowaniu jej społeczności.

Anna Dubis

Tekst pierwszy raz drukiem ukazał się w 2022 r. pod tytułem *Historia i działalność Muzeum UMCS* w publikacji pt. *Archivum seu thesaurus Universitatis et acta aliorum officiorum. Studia ofiarowane dr hab. Annie Łosowskiej na czterdziestolecie pracy naukowej*, red. M. Kuchciak, K. Skupieński, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2022. Obecna wersja została zaktualizowana.

1981 r.; Pismo kierownika Muzeum UMCS do Józefy Tworek z 8 czerwca 1981 r.; Pismo kierownika Muzeum UMCS do Heleny Uhorcza z 3 czerwca 1982 r.; Pismo kierownika Muzeum UMCS Jerzego Kasprzaka do Krystyny Kersten z 14 marca 1983 r., 15 czerwca 1983 r.; Pismo kierownika Muzeum UMCS Jerzego Kasprzaka do Anny Janiszewskiej z 15 czerwca 1984 r.

GIS Day 2025

Tegoroczna edycja międzynarodowego święta systemów informacji geograficznej GIS Day, zorganizowana 19 listopada 2025 r. na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej, zakończyła się pełnym sukcesem. W wydarzeniu uczestniczyło około 250 osób, w tym uczniowie i nauczyciele z sześciu szkół z województwa lubelskiego, a także studenci, pracownicy naukowi oraz przedstawiciele firm związanych z geoinformacją. Miało ono na celu popularyzację technologii geoinformacyjnych oraz prezentację różnorodnych możliwości zastosowania GIS. Zostało zorganizowane przez Studenckie Koło Naukowe Geoinformatyków GeoIT pod patronatem rektora prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego.

Spotkanie rozpoczęło się powitaniem uczestników przez dziekan dr Jolantę Rodzoń, prof. UMCS, po którym nastąpił cykl prelekcji. Dr Jakub Kuna przedstawił matematyczne podstawy działania systemów GIS oraz pokazał, jak dawne idee geometryczne przekładają się na współczesne technologie mapowania. Dr inż. Jolanta Jóźwik i dr inż. Dorota Ilona Dymek mówiły o roli GIS w ochronie ludności, zarządzaniu kryzysowym oraz obronności, wskazując na praktyczne zastosowania analiz przestrzennych w sytuacjach zagrożeń. Z kolei dr Piotr Demczuk omówił możliwości wykorzystania GIS w modelowaniu geozagrożeń, prezentując narzędzia pozwalające prognozować procesy środowiskowe. Dużym zainteresowaniem cieszyło się wystąpienie mgr. Mateusza Kamińskiego dotyczące wykorzystania technik wirtualnej rzeczywistości w wizualizacji danych przestrzennych, które połączyło nowoczesną technologię z praktycznym zastosowaniem GIS.

W drugiej części wydarzenia głos zabrali przedstawiciele firmy GIS Support. Zaprezentowali przykłady zastosowań komercyjnych, nowości technologiczne oraz inspirujące studia przypadków, pokazujące, jak szeroko GIS wykorzystywany jest w gospodarce i administracji publicznej. Ważnym punktem programu było także wystąpienie studenta Kamila Kapusty, który zaprezentował projekty realizowane przez studentów z SKN Geoinformatyków GeoIT.

Pod koniec części wykładowej odbył się krótki quiz, w którym uczestnicy mogli wykorzystać wiedzę zdobytą w trakcie prelekcji. Na najlepszych czekały atrakcyjne nagrody sponsorowane przez ESRI, GIS Support oraz GIS Expert. Po przerwie rozpoczęły się aktyw-



Fot. Michał Zembrycki



Fot. Michał Zembrycki

ności praktyczne – szkolenie z QGIS oraz tematyczny Escape Room, które okazały się szczególnie atrakcyjne dla uczniów i pozwoliły im zaangażować się w pracę z danymi przestrzennymi w interaktywny sposób.

GIS Day 2025 był okazją do pogłębienia wiedzy oraz platformą integracji środowiska geoinformatycznego regionu. Wysoka frekwencja, aktywny udział uczestników oraz dobra współpraca z partnerami potwierdziły rosnące zainteresowanie tematyką GIS oraz potencjał dalszego rozwoju tego typu inicjatyw. Wydarzenie zakończyło się w atmosferze inspiracji i satysfakcji. Wszystkich zainteresowanych zapraszamy już za rok na GIS Day 2026!

Piotr Bartmiński



Fot. Bartosz Proń

Studenci wybrali

W listopadzie 2025 r. odbyły się spotkania, podczas których wybrano nowe Prezydium Parlamentu Studentów UMCS oraz nowy skład Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów UMCS.

7 listopada na pierwszym zwyczajnym posiedzeniu Parlamentu Studentów UMCS zorganizowano wybory mające na celu wyłonienie przewodniczącego najwyższego organu uchwałodawczego Samorządu Studentów. Każda parlamentarzystka i każdy parlamentarzysta mieli możliwość zgłoszenia swojej kandydatury bezpośrednio na sali poprzez podniesienie ręki i wyrażenie chęci startu w wyborach.

Po przedstawieniu kandydatur przeprowadzono głosowanie, w wyniku którego wyłoniono skład nowego Prezydium na kadencję 2025–2027. Przewodniczącą została Zuzanna Huptyś – studentka IV roku prawa. W skład Prezydium weszły również Emilia Buryk i Anastasiia Semykoz – wiceprzewodniczące oraz Oliwia Wysocka – sekretarz. Panie będą odpowiadać m.in. za koordynację prac Parlamentu oraz reprezentowanie studentów UMCS w najważniejszych obszarach życia uczelnianego.

„Wybór na przewodniczącą Parlamentu Studentów UMCS to dla mnie ogromny zaszczyt i powód do dumy. Bardzo dziękuję wszystkim za zaufanie oraz przychylność dla pomysłów, które przedstawił. Cieszy mnie, że udało nam się spotkać w takim gronie i rozpocząć wspólną pracę nad budowaniem Parlamentu, który będzie

otwarty na głosy studentów. Wierzę, że stworzymy przestrzeń, w której każdy będzie mógł swobodnie przedstawić swoje potrzeby, pomysły i obawy. Mam nadzieję, że razem będziemy realnym wsparciem dla naszej społeczności akademickiej. Przed nami dużo pracy, ale też możliwości, postaramy się je wykorzystać jak najlepiej

– powiedziała Zuzanna Huptyś.

Z kolei 17 listopada na pierwszym nadzwyczajnym posiedzeniu Parlamentu odbyły się uzupełniające wybory przewodniczącego oraz składu Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów UMCS. Zgodnie z regulaminem każdy student i każda studentka naszego Uniwersytetu mieli możliwość zgłoszenia swojej kandydatury drogą mailową poprzez przesłanie pisemnego oświadczenia na adres Parlamentu Studentów UMCS.

W trakcie posiedzenia miały miejsce prezentacje kandydatów, dyskusja oraz głosowanie. Większością głosów przewodniczącym ZUSS został Semyon Minich – student V roku psychologii. Będzie pełnił tę funkcję do czerwca 2026 r. Prezydium nowo wybranego Zarządu tworzą także: Weronika Boruń i Olga Gilewicz – wiceprzewodniczące oraz Nina Gomoła – sekretarz.

Nowy skład rozpoczyna swoją kadencję z jasno określonym planem działań i gotowością do współpracy ze społecznością studencką, radami wydziałowymi oraz władzami Uczelni.

„Objęcie funkcji w Zarządzie Uczelnianym Samorządu Studentów UMCS to dla mnie nie tylko zaszczyt, ale przede wszystkim duża odpowiedzialność. Przystępujemy do pracy z pełną świadomością wyzwań, które stoją przed nami, oraz z jasno określonym planem działania. Choć nasza kadencja potrwa jedynie do czerwca, jej cel jest

ambitny: zamiast koncentrować się jedynie na krótkoterminowych działaniach naprawczych, chcemy stworzyć solidne fundamenty pod silny, transparentny i odpowiedzialny Samorząd na kolejne lata

– powiedział Semyon Minich.

Nowo wybrani przedstawiciele Parlamentu oraz ZUSS UMCS mieli już pierwszą okazję do rozmowy z władzami Uniwersytetu o swoich planach i pomysłach wpływających na rozwój Uczelni. 26 listopada w Domu Studenckim „Femina” ze studentami spot-

kali się: prof. dr hab. Radosław Dobrowolski – rektor, prof. dr hab. Dorota Kołodyńska – prorektor ds. studentów i jakości kształcenia, dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS – prorektor ds. ogólnych oraz pełnomocnik rektora ds. studenckich Justyna Rokita-Kasprzyk.

Spotkanie przyniosło wiele konstruktywnych wniosków i pokazało, że jako społeczność uniwersytecka jesteśmy otwarci na współpracę.

*Nina Gomoła
Magdalena Cichocka*

Studenci WMFI w fabryce DELL Technologies

17 listopada 2025 r. studenci kierunków: inżynieria druku 3D, fizyka, fizyka techniczna, informatyka oraz bezpieczeństwo radiacyjne z Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki zwiedzili fabrykę DELL Technologies w Łodzi. Poznali pełny cykl powstawania urządzeń wytwarzanych pod marką DELL – od koncepcji i projektu, przez etapy produkcji, aż po moment, w którym sprzęt jest przekazywany klientowi.

Uczestnicy mogli dowiedzieć się, jak powstają nowoczesne technologie i zrozumieć, jak wiele logiki, precyzji i koordynacji kryje się za każdym etapem tego procesu. Dla wielu była to pierwsza okazja, by spojrzeć na technologię z nowej perspektywy – od strony zakładu produkcyjnego. W realiach rozwijającej się branży technologicznej możliwość zetknięcia się z rzeczywistymi procesami produkcyjnymi stanowi cenne doświadczenie.

Grupę oprowadzali Konrad Wierzchowski i Magdalena Janus. Dzięki ich wiedzy i zaangażowaniu studenci dowiedzieli się, że pracownicy, odpowiednio zaplanowane procesy, dbałość o jakość oraz ciągłe doskonalenie odgrywają kluczową rolę. Zobaczyli codzienną pra-



Fot. Agata Bachurska

cę w nowoczesnym zakładzie produkcyjnym oraz to, jak wiele wysiłku wymaga stworzenie produktu spełniającego najwyższe standardy branżowe.

Takie wizyty potwierdzają, że współpraca między środowiskiem akademickim a biznesowym jest niezwykle wartościowa. Studenci mogą poszerzyć wiedzę oraz lepiej poznać wymagania współczesnego rynku pracy, co pomaga im bardziej świadomie planować rozwój zawodowy. Tego typu inicjatywy wzmacniają kompetencje przyszłych absolwentów Wydziału i stanowią solidną podstawę ich kariery zawodowej.

Maciej Szymoniak

Studenci UMCS w międzynarodowym świecie grafiki warsztatowej

Dziesięcioro studentów kierunku grafika na Wydziale Artystycznym zakończyło realizację projektu, który otworzył im drzwi do świata międzynarodowej sztuki graficznej. Młodzi artyści wzięli udział w prestiżowych konkursach grafiki warsztatowej w Bułgarii i Hiszpanii, prezentując swoje prace obok twórczości uznanych artystów z całego świata. Projekt „Udział studentów UMCS w międzynarodowych konkursach grafiki warsztatowej” został zrealizowany dzięki finansowaniu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Funduszy Europejskich w ramach ścieżki „Wsparcie studentów w zakresie podniesienia ich kompetencji i umiejętności”, Działanie 01.05 Umiejętności w szkolnictwie wyższym, Program „Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027”.

Cel i zakres projektu

Inicjatywa miała na celu rozwój kompetencji artystycznych, technicznych i organizacyjnych. Studenci tworzyli prace w technikach takich jak akwafora, akwainta, linoryt i monotypia pod kierunkiem kierownika projektu dr hab. Alicji Snoch-Pawłowskiej, prof. UMCS. Łącznie powstało ponad 150 grafik, które zaprezentowano na wystawach międzynarodowych oraz na wystawie finalizującej przedsięwzięcie wraz z pracami powstałymi na warsztatach „Paleolithic Art & Creation” w Hiszpanii.

W projekcie uczestniczyli: Natalia Goliszek, Krystian Kruk, Maria Nowicka, Aleksandra Sadło, Agata Strzyżewska, Marcelina Trojnar, Daria Waszczuk, Joanna

Wdowiak, Julia Wojtowicz i Zofia Zacharewicz – wszyscy związani z Kołem Naukowo-Artystycznym Printmaking. Studenci mają na koncie liczne wystawy w Polsce i za granicą, a także nagrody i wyróżnienia.

Międzynarodowe warsztaty i konkursy

Studenci uczestniczyli w 5 międzynarodowych konkursach grafiki artystycznej:

- Miniprint Kazanlak 2025 (Bułgaria);
- Lessedra World Art Print Annual – Mini Print 2025 (Sofia, Bułgaria);
- OPEN ART 20x20 Mini Print International Barcelona 2025 (Hiszpania);
- Mini Print International of Cadaqués 2025 (Hiszpania);
- VIII International Mini Print Cantabria 2025 (Santander, Hiszpania).

Żacy, którzy zdobyli nagrody lub wyróżnienia, w ramach projektu mogli pojechać na wernisaże i zobaczyć swoje prace w renomowanych galeriach. Mieli również okazję poznać profesjonalnych artystów i kuratorów oraz wziąć udział w dyskusjach o sztuce. To wzmocniło kompetencje międzykulturowe i pozwoliło młodym artystom nawiązać kontakty w światowym środowisku artystycznym.

Wyjątkowym doświadczeniem był wyjazd całej grupy na wernisaż wystawy pokonkursowej VIII International Mini Print Cantabria 2025, który miał miejsce w ośrodku Cabo Faro Art. Centre w Santander w Hiszpanii, oraz udział w profesjonalnych warsztatach artystycznych „Paleolithic Art & Creation”, które odbyły się we wrześniu

Wystawa Mini Print Cantabria 2025 w Santander (Hiszpania) ➔

2025 r. w Altamirze i Tagle w Hiszpanii. Zaowocowały one stworzeniem prac inspirowanych bezpośrednim spotkaniem ze sztuką prehistoryczną i Muzeum Altamira.

Nagrody i wyróżnienia

Projekt zakończył się sukcesem – studenci UMCS zdobyli prestiżowe laury w międzynarodowych konkursach:

- Krystian Kruk – Honorary Mention za pracę „Bio-interface Beetle Type” (Miniprint Kazanlak 2025, Bułgaria);
- Aleksandra Sadło – The Prize for Young Emerging Artist za cykl prac o Kazimierzu Dolnym (Lessedra World Art Print Annual 2025, Bułgaria);
- Joanna Wdowiak – Honorary Mention za pracę „Octopus III” (OPEN ART 20x20 Mini Print International Barcelona 2025, Hiszpania).

Pozostali uczestnicy otrzymali certyfikaty udziału w prestiżowych wystawach, które zgromadziły setki artystów z kilkudziesięciu krajów.

Efekty i znaczenie projektu

Informacje o osiągnięciach studentów pojawiły się w serwisie Uczelni, a bezpośrednie efekty projektu w postaci wykonanych prac można było zobaczyć podczas ekspozycji w Lublinie. 6 listopada 2025 r. w Galerii Wydziału Artystycznego UMCS odbył się wernisaż wystawy grafik oraz prac z warsztatów „Paleolithic Art & Creation” w Hiszpanii. Obecni byli m.in.: prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS, dziekan Wydziału Artystycznego i opiekun Koła Printmaking dr hab. Alicja Snoch-Pawłowska, prof. UMCS oraz organizatorzy i prowadzący warsztaty „Paleolithic Art & Creation” w Hiszpanii – Andrea Juan i Gabriel Penedo Diego, dyrektorzy ośrodka SM Pro Art Circle organizującego International Mini Print Cantabria w Santander.

Realizacja przedsięwzięcia pokazała, jak ważne jest wspieranie młodych talentów i umożliwianie im obecności na światowej scenie sztuki. Projekt przyczynił się do rozwoju wiedzy, umiejętności i kompetencji artystycznych studentów, co zostało wysoko ocenione przez zagranicznych jurorów podczas selekcji prac i przyznania nagrody i dwóch wyróżnień. Realizacja projektu stanowiła także promocję naszej Uczelni na forum międzynarodowych instytucji kultury.

Hanna Popruha



Archiwum prywatne Alicji Snoch-Pawłowskiej



Fot. Julia Maj

↑ Wystawa w Galerii Wydziału Artystycznego UMCS



Fot. Julia Maj

↑ Wystawa w Galerii Wydziału Artystycznego UMCS

ZTL UMCS w Indonezji

Zespół Tańca Ludowego UMCS po raz kolejny wyruszył promować Uczelnię oraz polską kulturę za granicą. Wyjazd, który trwał od 22 do 31 października 2025 r., był jednak dla nas czymś zupełnie nowym. Po raz pierwszy wybraliśmy się bowiem na 4th Indonesia International Culture Festival w Indonezji. Podróż, przygotowania oraz wszystkie koncerty odbyły się pod opieką dyrektora, kierownika artystycznego oraz choreografa Lecha Leszczyńskiego. W festiwalu wzięli udział przedstawiciele takich państw jak: Filipiny, Malesja, Rosja, Turcja, Meksyk, Stany Zjednoczone, Sri Lanka, Bangladesz, Indie, Bułgaria i Polska.

Festiwal zaczął się 24 października i już pierwszy dzień pokazał nam, z czym będziemy się mierzyć przez najbliższy czas. Ubrani od rana w stroje lubelskie wyruszyliśmy w 35-stopniowej temperaturze w głąb Dżakarty. Wydarzenie rozpoczęły występy organizatorów, podczas których mieliśmy pierwszą styczność z tańcami indonezyjskimi. Jaskrawe barwy kostiumów wyróżnia-

ją się w galeriach zdjęć naszych telefonów. Szczególnie zapadły nam w pamięć okrzyki radości młodych azjatyckich tancerzy witających nas przy wejściu, a wspólnie zrobionych fotografii nawet nie jesteśmy w stanie zliczyć. Wieczorem tego dnia odbyło się oficjalne rozpoczęcie festiwalu, podczas którego zaprezentowano krótkie występy zespołów z poszczególnych państw. Nasz zespół pokazał suitę tańców podlaskich, nagrodzoną gromkimi brawami podczas finałowych wysokoków.

Kolejny dzień był przeznaczony na Międzynarodowy Konkurs Tańca „Color of Indonesia”, w którym rywalizowaliśmy z innymi zespołami w naszej kategorii grupowej. Zaplanowano łącznie 54 występy. Zdecydowaliśmy się na pokazanie tego, co u nas najlepsze, czyli narodowego kujawiaka z oberkiem oraz lokalnego mazura lubelskiego „Kuba Jurek”. Walka nie była łatwa, ponieważ siły odbierało nam już samo oczekiwanie w strojach na swoją kolej. Ekscytacja i stres jeszcze bardziej wydłużały mijające minuty, jednak same występy minęły w mgnieniu oka. W czasie oczekiwania na wyniki konkursu podzieliliśmy się na dwie grupy. Jedna pojechała prezentować się na paradzie w dząkarskim parku rozrywki Dufan, gdzie z każdym stawianym krokiem oblewała nas fala indonezyjskiej euforii. Zaś druga udała się na wielki flash mob, czyli bicie rekordu liczebności sprzed roku wspólną zabawą 2300 uczestników w błękitnych koszulkach do rytmów tańca Muri, którego musieliśmy nauczyć się przed wyjazdem.

Po powrocie obu grup nie mogliśmy usiedzieć w miejscu, czekając na wyniki porannej rywalizacji. Stojąc w ulewnym deszczu pod sceną, usłyszeliśmy, że trzecie miejsce zajęła Polska za kujawiak z oberkiem. Nie przeszkadzała nam już ani pogoda, ani zmęczenie, a okrzykom szczęścia nie było końca. Wyczerpani, mokrzy, ale jednocześnie dumni wróciliśmy do akademika, w którym spaliśmy, by odpocząć przed wyzwaniami dnia następnego.

Niedziela była dniem kończącym główny festiwal. Na dużej scenie zaprezentowaliśmy w strojach łowickich



Archiwum ZTL UMCS

mazura do podkładu z opery „Straszny dwór”, co również było nie lada wyzwaniem w taką pogodę. Potem mieliśmy czas wolny, który poświęciliśmy na zwiedzanie miasta. Mieliśmy do wyboru m.in. takie atrakcje jak: przejażdżka gondolą nad wybrzeżem Dżakarty, obserwowanie karmienia rekinów, pływanie łódką po zatoce. Czasu było mało w porównaniu do chęci zwiedzania, ale czerpaliśmy ile się dało. Dzień zakończyła integracja uczestników festiwalu – wspólna kolacja, śpiewanie narodowych piosenek i podziękowanie za miło spędzony czas. Wtedy szczególnie zintegrowaliśmy się z raperem ze Stanów Zjednoczonych oraz Ze społem Tańca Ludowego „Poligrodzianie” z Poznania.

Nowy tydzień zaczęliśmy od spakowania bagaży, ponieważ zmienialiśmy miejsce zakwaterowania z Dżakarty na Bandung, oddalony o 3 godziny drogi (przebijając się przez indonezyjskie ulice wychodziły 4 godziny). Zanim jednak tam dotarliśmy, zatrzymaliśmy się po drodze w Sekolah Global Mandiri, czyli szkole podstawowej w Dżakarcie, gdzie oprócz prezentacji suity tańców lubelskich oraz poloneza do muzyki Michała Kleofasa Ogińskiego przeprowadziliśmy warsztaty z dziećmi. Mieliśmy przyjemność nauczyć je podstawowych kroków poloneza i krakowiaka oraz promować naszą lokalną tradycję, pokazując najprostsze kroki tańców lubelskich. Byliśmy pod wrażeniem tego, jak zostaliśmy ugośczeni – przygotowano dla nas pyszny obiad, a spotkaniu towarzyszyła ciepła atmosfera.

Wtorek był wyczekanym przez wszystkich dniem wolnym, który przeznaczaliśmy na odpoczynek i zwiedzanie. W planie wycieczki znalazło się jezioro Kawah Putih w kraterze wulkanicznym, znajdującym się na wysokości 2194 m n.p.m. Zobaczyliśmy również jedną z największych w Indonezji plantację herbaty, przeszliśmy przez 370-metrowy most wiszący nad lasem deszczowym i powdychaliśmy opary siarkowe podczas kąpieli błotnych. Przemierzaliśmy te tereny w płaszczach przeciwdeszczowych ze względu na ulewny deszcz, co, jak zgodnie stwierdziliśmy, dodawało całej wyprawie uroku. Niektórym udało się także spróbować tradycyjnej kuchni indonezyjskiej podanej na liściach bananowca w jednej z lokalnych chat. To z pewnością niezapomniane doświadczenie na całe życie.

Ostatni dzień pobytu w Indonezji został zwieńczony koncertem suity tańców podlaskich. Historia zatoczyła koło, bo to od nich zaczynaliśmy naszą przygodę w tym



Archiwum ZTL UMCS



Archiwum ZTL UMCS

kraju. Po udanym występie byliśmy spełnieni i gotowi do powrotu do domów, za którymi już tęskniliśmy.

Co zapamiętamy z wyjazdu? Pobudki o 5 rano, ryż na śniadania, obiady i kolacje, długie jazdy autobusem przebijającym się przez korki i przemoczone ubrania po całym dniu spędzonym w deszczu. A co zabraliśmy z Indonezji? Naukę cierpliwości i pokory, bagaż doświadczeń oraz masę wspaniałych wspomnień. Już nie możemy się doczekać kolejnej wspólnej wyprawy.

Kamila Kopytiuk

Spotkanie z Poleskimi Psami Ratowniczymi

19 listopada 2025 r. na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa odbyło się spotkanie z Ewą Jabłońską – prezes Stowarzyszenia Poleskie Psy Ratownicze. Wydarzenie, współorganizowane przez Koło Naukowe Bezpieczeństwa Narodowego, otworzyła dziekan dr hab. Ewelina Podgajna prof. UMCS, podkreślając znaczenie angażowania się społeczności akademickiej w działania na rzecz bezpieczeństwa.

Prelegentce podczas spotkania towarzyszyli wolontariusze i członkowie zespołu – Kacper Topolski i Katarzyna Bloch, a także psy ratownicze Rudy i Coli. Studenci, uczniowie i pracownicy zobaczyli, jak wygląda współpraca nawigatorów z czworonożnymi ratownikami, poznali tajniki ich szkolenia oraz dowiedzieli się, jakie predyspozycje i umiejętności są niezbędne w pracy zespołów K9 (grup składających się z wyszkolonych psów i ich przewodników).

Ewa Jabłońska przybliżyła działalność Stowarzyszenia, które jako jedyny tego typu podmiot w regionie wspiera Policję, Państwową Straż Pożarną i struktury zarządzania kryzysowego w akcjach poszukiwawczo-ratowniczych. Tworzony przez ratowników, strażaków Ochotniczej Straży Pożarnej i specjalistów z zakresu kynologii oraz zarządzania kryzysowego zespół realizuje projekty krajowe i międzynarodowe, prowadzi szkolenia oraz rozwija lokalny system bezpieczeństwa.

Spotkanie zwieńczyła dyskusja, podczas której studenci pytali o proces przygotowania psów ratowniczych, przebieg certyfikacji oraz możliwości zaangażowania w działalność stowarzyszenia. Nie zabrakło okazji do pogłaskania wyjątkowych ratowników.

Justyna Kięczkowska

Sala relaksu i wyciszenia na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa

20 listopada 2025 r., po uroczystym przecięciu wstęgi z udziałem władz Uczelni, studentów i pracowników, oficjalnie oddano do użytku salę relaksu i wyciszenia – nową przestrzeń wypoczynkowo-integracyjną na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa.

Miejsce zostało stworzone z myślą o studentach, doktorantach i pracownikach – jako strefa spokoju, regeneracji i skupienia, ale także jako naturalna przestrzeń spotkań i integracji akademickiej wspólnoty. Sala mieści się na poziomie 2. Jest dostępna codziennie w godz. 8.00–20.00.

To kolejny krok w tworzeniu Wydziału, który dba nie tylko o rozwój naukowy, lecz także o dobrostan psychiczny i społeczną integrację wszystkich jego członków.

Dziękujemy w szczególności osobom, których wsparcie i zaangażowanie umożliwiło powstanie tej



Fot. Ihor Kolisnichenko

wyjątkowej przestrzeni: prorektor prof. dr hab. Dorocie Kołodyńskiej, kanclerz Małgorzacie Stręciwilk, kustosz Katarzynie Komotajtis, dziekan dr hab. Ewelina Podgajna, prof. UMCS, dyrektor Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów Alicji Borzęckiej-Szajner, kierownik obiektu Monice Zuchowicz, dyrektorowi Centrum Gospodarowania Nieruchomościami Dariuszowi Górskiemu oraz kierownikowi Biura ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparcia Psychologicznego Wojciechowi Górze.

Ihor Kolisnichenko



Forum Kultury Studenckiej, 5–6 listopada 2025 r.

Fot. Bartosz Prohl, Karolina Rybka

Fot. Michał Piłat



Akademicki Jarmark Świąteczny, 4 grudnia 2025 r.



Z okazji nadchodzących
świąt Bożego Narodzenia
życzę czasu przeżytego w spokoju,
bez trosk i codziennego pośpiechu.

Niech te wyjątkowe chwile,
spędzone w gronie najbliższych,
wypełnią nasze domy radością,
życzliwością oraz wdzięcznością.

Oby rok 2026 przyniósł Państwu zdrowie,
wszelką pomysłność
i satysfakcję z podjętych działań,
a także odwagę oraz inspirację
do realizacji nowych planów.

Prof. Radosław Dobrowolski
Rektor UMCS